

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA RESTAUROVÁNÍ

**RESTAUROVÁNÍ ČÁSTI NÁSTĚNNÉ MALBY S POSTAVAMI SV. JOSEFA
A SV. ANNY V KOSTELE SV. VÁCLAVA V NOVÉ VSI U KOLÍNA
MALÍŘI VYSEKALOVÉ A JEJICH PŮSOBENÍ
NA KUTNOHORSKU A KOLÍNSKU NA PŘELOMU 19. A 20 STOLETÍ**

**Anna Burdová
Bakalářská práce
2013**

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Anna Burdová**
Osobní číslo: **R08004**
Studijní program: **B8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Restaurování a konzervace nástěnné malby a sgrafita**
Název tématu: **Restaurátorský průzkum a restaurování části nástěnné malby s postavami sv. Josefa av. Anny (malíři Vysekalové) na jižní stěně lodi kostela sv. Václava v Nové Vsi u Kolína; Malíři Vysekalové a jejich působení na Kutnohorsku a Kolínsku na přelomu 19. a 20.století**
Zadávací katedra: **Ateliér restaurování malby a sgrafita**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

V praktické části bakalářské práce studentka samostatně provádí komplexní restaurátorský zásah na vybraném úseku maleb. Vlastnímu restaurování bude předcházet restaurátorský průzkum maleb. Nedestruktivní část průzkumu představuje vizuální prohlídku v rozptýleném a bočním světle, fotodokumentaci stavu před restaurováním, identifikaci a charakteristiku pozdějších zásahů (IR reflektografie; prohlídka v UV části spektra) a zjištění aktuálního stavu koheze a adheze omítkových vrstev (perkusní metoda). V destruktivní části průzkumu bude proveden sondážní průzkum ve vrstvách povrchových nečistot, event. přemaleb a omítek a vyhodnocení stratigrafie. Dále budou odebrány vzorky barevných a omítkových souvrství pro laboratorní analýzy (mikroskopická stratigrafie, pigmenty, pojítka, event. granulometrie, identifikace případného mikrobiologického napadení). V této fázi práce studentka prokáže schopnost komparace poznatků získaných průzkumem in situ s výsledky zjištěnými v rámci prováděných laboratorních analýz. Součástí průzkumu bude grafická dokumentace zachycující průběh trhlin, identifikované dutiny, identifikaci a rozsah případných pozdějších zásahů v malbě (vysprávký, retuše, domalby, přemalby), místa odběru vzorků pro laboratorní analýzu. Na základě výsledků průzkumu studentka vypracuje návrh na restaurování malby, včetně předpokládaných technických a technologických postupů (technika a úměra event. snímání mladších barevných vrstev, čištění a zpevnění barevné vrstvy, event. strukturní zpevnění omítkových vrstev, hloubkové zpevnění, tmelení, retuš). Po schválení návrhu na restaurování vedoucím práce student přikročí k vlastnímu restaurování. Průběh práce bude konzultován s vedoucím práce, s oponentem a vlastníkem objektu. Nedílnou součástí bakalářské práce je vyhotovení kompletní restaurátorské dokumentace, která bude odevzdána investorovi a na příslušné ú. o. p. NPÚ. V teoretické části práce se bude studentka věnovat tvorbě malířů z rodu Vysekalů, kteří realizovali na konci 19. a počátku 20. století na Kutnohorsku a Kolínsku řadu prací jak v interiérech tak exteriérech. Vzhledem k tomu, že tvorba Vysekalů doposud nebyla soustavněji zpracovávána, bude studentka nucena pracovat nejen formou terénního výzkumu, ale především s pramennými archivními zdroji, případně s dostupnou základní literaturou. Studentka se v rámci terénního výzkumu soustředí především na realizovatelné zmapování děl malířů Vysekalů v obou regionech a tematiku jejich tvorby. Pokusí se získat dostupná biografická data jednotlivých malířů rodu Vysekalů a zaměří se i na tvarosloví konkrétních děl, která mohou být účelově značně rozdílná vzhledem k podmíněnému charakteru realizací ať již se jedná o samostatně koncipovaná díla, nebo opravy (?restaurování?) historických děl. Bakalářská práce musí splňovat formální pravidla stanovená na FR UPa.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

Doporučená základní literatura a prameny: 1. Mora, P., Mora, L., Philippot, P.: Conservation of Wall Paintings. London 1984. 2. Slánský, B.: Technika malby I a II., Praha 2003. 3. Vaněček I., Nástěnné malby. VŠCHT Praha 1997. 4. Francastel, P.: Figura a místo, Odeon, Praha 1984. 5. Zelinger J. a kolektiv: Chemie v práci konzervátora a restaurátora. Praha 1987. 6. Hošek J., Muk J.: Omítky historických staveb. Praha 1989. 7. Brandi C.: Teorie restaurování. Kutná Hora 2000. 8. Reclams Handbuch der künstlerischen Techniken. díl 2, Stuttgart 2002. 9. Viřaz, S., M.: Contemporary Theory of Conservation, Elsevier Butterworth-Heinemann, Oxford 2005. 10. Šimůnková, E., Bayerová, T.: Pigmenty. Praha 2009. 11. Tomanův slovník výtvarných umělců 12. Ottův slovník naučný 1888-1909 / Ottův slovník naučný nové doby (K. B. Mádl 1930 - 1934) 13. Zavadil, Antonín, J.: Kutnohorsko slovem i obrazem, díl II., část 1., sešity A,B,C. Druhé upravené vydání publikace z roku 1912 (první díl nebyl napsán) 14. Altová, B., Štroblová, H. (eds.): Kutná Hora. Dějiny českých měst, Lidové noviny, Praha 2000

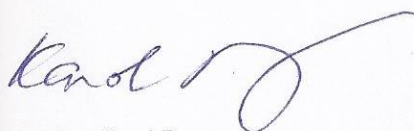
Vedoucí bakalářské práce:

doc. ak. mal. Jaroslav J. Alt

Ateliér restaurování malby a sgrafita

Datum zadání bakalářské práce: **30. října 2012**

Termín odevzdání bakalářské práce: **3. května 2013**

Ing. Karol Bayer
děkan

L.S.

Mgr. art. Jan Vojtěchovský
vedoucí ateliéru

V Litomyšli dne 2. dubna 2013

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně, Pardubice (pobočka FR v Litomyšli)

V Litomyšli dne.....

.....
podpis diplomantky

Univerzita Pardubice
Fakulta restaurování
Ateliér restaurování a konzervace nástěnné malby a sgrafita

Anna Burdová
Bakalářská práce
Vedoucí práce: Doc. Jaroslav J. Alt ak. mal.

NÁZEV:

Restaurování části nástěnné malby s postavami sv. Josefa a sv. Anny v kostele sv. Václava v Nové Vsi u Kolína
Malíři Vysekalové a jejich působení na Kutnohorsku a Kolínsku na přelomu 19. a 20. století

ANOTACE:

Praktická část bakalářské práce popisuje restaurátorský průzkum a průběh restaurování části nástěnné malby s postavami sv. Josefa a sv. Anny na jižní stěně lodi kostela sv. Václava v Nové Vsi u Kolína. Výmalbu kostela provedli malíři Vysekalové z Kutné Hory v roce 1899. Teoretická část bakalářské práce se věnuje malířům Vysekalům, kteří na přelomu 19. a 20. století působili na Kutnohorsku a Kolínsku. Představuje jednotlivé členy malířského rodu a dokumentuje jejich tvorbu.

TITLE:

Restoration research and restoration of a part mural wall painting with figures of st. Josef and st. Anna (painters Vysekals) on the south wall of the church st. Václav in Nová Ves near Kolín
Painters Vysekals and their working in regions Kutná Hora and Kolín in 19th and 20th century

ANNOTATION:

The practical part of the bachelor thesis describes restoration research and the restoration of the part of the mural wall painting with figures of st. Josef and st. Anna situated on the south wall of the church of st. Václav in Nová Ves near Kolín. The interior was painted by painters Vysekals from Kutná Hora in 1899. Theoretical part of the thesis is dedicated painters Vysekals, working in Kutná Hora and Kolín regions in 19th and 20th century. This part represents particularly every member of the family of painters Vysekals and goes into the details of their work.

KLÍČOVÁ SLOVA:

restaurování, nástěnná malba, kostel sv. Václava v Nové Vsi u Kolína, sv. Josef, sv. Anna, Nová Ves, umělecko-historický průzkum, malíři Vysekalové, Kutnohorsko, Kolínsko, malířská tvorba přelom 19. a 20 století

KEYWORDS:

restoration, mural painting, the church of st. Václav in Nová Ves near Kolín, st. Josef, st. Anna, art-historical research, painters Vysekals, Kutná Hora and Kolín regions, art work in 19th and 20th century

Univerzita Pardubice
Fakulta restaurování
Jiráskova 3, 570 01 Litomyšl
Tel.: 461615951
Fax: 461612565
Email: dekanat.fr@upce.cz

**RESTAURÁTORSKÝ PRŮZKUM A RESTAUROVÁNÍ
ČÁSTI NÁSTĚNNÉ MALBY – VÝJEV SV. JOSEFA A SV. ANNY
V KOSTELE SV. VÁCLAVA V NOVÉ VSI U KOLÍNA**

LITOMYŠL
2013

ATELIÉR RESTAUROVÁNÍ NÁSTĚNNÉ MALBY A SGRAFITA

VEDOUCÍ PRÁCE: doc. Jaroslav J. Alt, ak. mal.

PRÁCI PROVEDLA: Anna Burdová

Datum realizace: 7. 5. 2012 – 28. 9. 2012

Vedoucí práce: Doc. Jaroslav J. Alt ak. mal.

Oponent: Mgr. Petr Severa (*ú. o. p. NPÚ Telč*)

Konzultant: Mgr. Ludmila Maděrová (*NPÚ ú. o. p. stř. Čech*)

Konzultant v oblasti technologie a laboratorních analýz: Katedra chemické
technologie FR UP

Datum zadání práce: 10. 11. 2011

Datum obhajoby: červen 2013

Místo uložení dokumentace: Archiv FR UPCE

Prohlašuji:

Prohlašuji, že jsem použila při restaurování pouze materiálů a postupů uvedených v této restaurátorské dokumentaci. Nejsem si vědoma nových zjištění a skutečností na restaurované památce, které by nebyly uvedeny v této dokumentaci. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v dokumentaci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury a pramenů.

V Litomyšli dne.....

.....
Zodpovědný restaurátor
Anna Burdová

.....
Pedagogický dozor
Doc. Jaroslav. J. Alt ak. mal.

© Dokumentace jako dílo vědecké a literární je chráněna ve smyslu zákona č. 89/1990 sb. v úplném znění pozdějších dodatků (Autorský zákon) s tím, že právo k užití ve smyslu zákona č. 121/2000 sb. v úplném znění (o památkové péči) má objednavatel a příslušný orgán památkové péče.

Obsah

I. ČÁST BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

1. Základní údaje o památce.....	11
1.1. Lokalizace památky.....	11
1.2. Údaje o památce.....	11
1.3. Údaje o akci.....	11
1.4. Údaje o dokumentaci:.....	11
1.5. Popis objektu.....	12
1.6. Stručná historie.....	12
1.7. Popis výmalby.....	13
1.8. Popis vymezeného dílu.....	14
2. Restaurátorský průzkum.....	15
2.1. Nedestruktivní část průzkumu - vizuální průzkum.....	15
2.1.2. Průzkum v bočním osvětlení.....	16
2.2. Destruktivní část průzkumu.....	17
2.3. Vyhodnocení.....	18
2.4. Návrh na restaurování a koncepce restaurátorského zásahu.....	20
3. Restaurátorská dokumentace.....	21
3.1. Popis restaurátorských prací.....	21
3.1.2. Prekonsolidace barevné vrstvy.....	21
3.1.3. Čištění.....	21
3.1.4. Odstranění nevhodných druhotných zásahů.....	21
3.1.5. Injektáž.....	21
3.1.6. Tmelení.....	22
3.1.7. Konsolidace.....	22
3.1.8. Retuš.....	22
3.2. Použité materiály, pomůcky a potřeby.....	23
3.2. Doporučený režim památky.....	23
1. Úvod.....	24
2. Malíři Vysekalové.....	24
2.1. František Xaver Vysekal.....	25
2.2. Václav Vysekal (1843–1924).....	25
2.3. Jan Vysekal (1854–1926).....	28

2. 4. Hynek Vysekal (1867–1938)	36
3. Mladší generace Vysekalů – František a jeho bratřenci Ignác a Eduard.....	37
3. 1. František Vysekal (1882–1947)	37
3. 2. Ignác Vysekal	41
3. 3. Výmalba ochozových kaplí v chrámu sv. Bartoloměje v Kolíně.....	41
3. 4. Eduard Vysekal (1890–1939).....	41
4. Závěr	42
Literatura a prameny	44
Obrazová příloha 1- I. část bakalářské práce	45
Textová příloha – chemicko - technologický průzkum	89
Obrazová příloha 2 - II. část bakalářské práce	99

I. ČÁST BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

1. Základní údaje o památce

1.1. Lokalizace památky

Kraj: středočeský

Okres: Kolín

Obec: Nová ves

Název památky: kostel sv. Václava

Číslo v rejstříku ÚSKP: 34876/2-826

Restaurovaná část: výjev sv. Josefa a sv. Anny na jižní straně lodi

1.2. Údaje o památce

Autor: malíři Vysekalové

Datace: 1899

Technika: a secco

Rozměry: 235x230

Předchozí známé zásahy: Přemalování šablonové malby po stranách hlavní lodi, pravděpodobně souvisí se zaváděním elektřiny, které bylo prováděno v roce 1932. Lokálně se objevují přemalby i ve výjevech figurálních.

1.3. Údaje o akci

Vlastník: Farní úřad Nová Ves I

Zadavatel: Římskokatolická farnost Kolín

Termín započetí a ukončení akce: květen 2012 - srpen 2012

1.4. Údaje o dokumentaci:

Počet stran textu: 13

Počet stran textových příloh: 10

Počet fotografií: 72

1.5. Popis objektu

Novorománský kostel sv. Václava se nachází v obci Nová Ves u Kolína. Je umístěn uprostřed návsi v těsné blízkosti hlavní silnice (v areálu bývalého hřbitova). Stavba je klasicky orientovaná k východu (viz Obrazová příloha 1, obr. 1). Stavba je jednodílná se čtvercovým kněžištěm, nad nímž stojí mohutná hranolová dvoupatrová věž. Na severní straně je ke kněžišti připojena dvoupatrová sakristie. Do kostela se vstupuje mohutným půlkruhovým portálem v západním průčelí. Pískovcový portál je z obou stran zdoben polosloupky. Nad portálem je nástěnná malba zobrazující sv. Václava s anděly. V nárožích průčelí jsou nakoso umístěné piliře. Průčelí kostela má dvě patra a nahoře jej zakončuje trojúhelníkový štít. Štít má v základně pás s diamantovým řezem a nahoře je zdoben obloučkovým vlysem. Je rozčleněn polosloupky a středovým kruhovým okénkem. Vnější plášť stavby je zdoben také neorománskými prvky. Pod hlavní profilovanou římsou se nachází obloučkový vlys, který je podpírán lizénami. Mezi lizénami, vyrůstajícími z dolního soklu, jsou rozmístěná špaletová sdružená okna, která zajišťují osvětlení kostela.

1.6. Stručná historie

Poprvé je stavba zmiňována v pramenech v roce 1352¹. Nejstarší dochovanou částí je pravoúhlé čtvercové presbyterium, které pochází pravděpodobně z počátku 14. stol. Tuto dataci dokládá mohutný triumfální lomený oblouk a v kněžišti gotická klenební žebra, která jsou typicky klínovitě profilovaná a nasedají na ostruhové konzoly. Ve východní stěně presbytáře je částečně zachované gotické okno. Kostel byl v roce 1832 povýšen na farní a v roce 1835 zde probíhaly stavební úpravy, při kterých byla prodloužena a zvýšena loď². Do dnešní novorománské podoby byla stavba v letech 1886 upravena Karlem Čermákem z Nymburka³. Z téhož období také pochází vybavení interiéru, které bylo zhotoveno řezbářskou firmou Petra Buška ze Sychrova. Roku 1899 byly vnitřní zdi bohatě vymalovány malířskou rodinou Vysekalů z Kutné Hory⁴. V literatuře se uváděná křestní jména autorů výmalby liší. Jednotliví členové rodiny na výmalbě pravděpodobně spolupracovali. Vedoucím

¹ PODLAHA A., Posvátná místa království českého, sv. 4, Praha 1910, s. 106 – 109.

² Tamtéž, s. 109.

³ ZEMAN D., Doc. Jaroslav J. ALT ak. mal., Orientační restaurátorský průzkum v kostele sv. Václava v Nové Vsi u Kolína, únor 2007.

⁴ Tamtéž.

skupiny malířů byl zřejmě Jan Vysekal⁵, který měl nejvíce zkušeností s nástěnnou malbou. V ostatní literatuře se objevují další křestní jména Hynek⁶ a Franta⁷. Při zavádění elektřiny v roce 1932 byla šablonová výzdoba pravděpodobně přemalována k úrovni figurálních maleb. Kostel byl nově omítnut v roce 1934 a věž byla v roce 1994 opatřena novou fasádou⁸. V letech 2003 – 2004 bylo opraveno průčelí a nástěnná malba nad vchodem. Celkový průzkum prováděli v roce 2007 D. Zeman a J. J. Alt. V následujících letech byla D. Zemanem částečně restaurována malířská výzdoba na levé straně od triumfálního oblouku a v létě 2011 restaurovala celý výjev na pravé straně od triumfálního oblouku Jitka Goldmannová⁹.

1.7. Popis výmalby

Interiér kostela je bohatě vyzdoben dekorativní a figurální nástěnnou malbou. Výmalba severní a jižní stěny hlavní lodi je rozčleněna do pásů. V dolní polovině se nachází dekorativní šablonová malba a v horní části jsou vyobrazeny stojící figury světců. Nejspodnější pás dekorativní geometrické šablonové výmalby dosahuje do výšky asi dvou metrů. Nad ním následuje pás s iluzivním šedým kvádrováním, který je z obou stran zakončován ornamentální bordurou. V úrovni oken jsou vymalovány postavy světců. Postavy stojí v iluzivních architektonických arkádách a jsou rozmístěny po dvojicích na obou stranách v délce hlavní lodi, mezi sdruženými okny. Pozadí a sloupy arkád jsou zdobeny šablonovým dekorem. Každý světec má svůj atribut a dole je označen nápisem se svým jménem. Oblouky nad figurami jsou dotvářeny ještě jedním větším obloukem, který má ve středu rozetu s rostlinným dekorem. Po stranách je oblouk přizdoben rostlinnými motivy a na vrcholu nese křížek. V prvním výjevu napravo od oltáře je vyobrazen *sv. Josef* a *sv. Anna*, následují další dvojice *sv. Barbora* a *sv. Kateřina*, *sv. Augustin* a *sv. Řehoř*. Vlevo od oltáře je znázorněna *sv. Anežka* a *sv. Vít*, *sv. Arnošt* a *sv. Antonín z Padovy*, *sv. Vavřinec* a *sv. Cecílie*.

⁵Evidenční list nemovité kulturní památky – kostel sv. Václava v Nové Vsi, NPÚ – ÚOP střední Čechy – Praha, poř. č. 826, rok 1969.

⁶PODLAHA A., Posvátná místa království českého, sv. 4, Praha 1910, s. 109.

⁷POCHE E., Nová Ves/ Kolín/ Umělecké památky Čech, Praha 1978, s. 484.

⁸ZEMAN D., Doc. Jaroslav J. ALT ak. mal., Orientační restaurátorský průzkum v kostele sv. Václava v Nové Vsi u Kolína, únor 2007.

⁹GOLDMANNOVÁ J., Restaurování nástěnné malby v kostele sv. Václava v Nové Vsi u Kolína. Výjev Ruky své otevřel chudému. Univerzita Pardubice, Fakulta restaurování. Restaurátorská dokumentace.

Po obou stranách triumfálního oblouku se nacházejí ústřední scény ze života svatého Václava, kterému je kostel zasvěcen (viz Obrazová příloha 1, obr. 2). Na levé straně je svatý Václav zobrazen jako malý chlapec s jeho babičkou Ludmilou a scéna napravo zobrazuje Václava jako mladého knížete, který činí skutky milosrdenství a obdarovává žebráka chlebem. Obě vyobrazení jsou označena nápisy. Při spodním okraji první scény je nápis: *Počátek moudrosti bázeň Boží*. Scéna napravo je doplněna nápisem: *Ruky své otevřel chudému*. Také strop lodi je bohatě vymalován rostlinnými i menšími figurálními motivy andílků a iluzivním kazetovým rámováním s iluzivními trámy.

1.8. Popis vymezeného dílu

K restaurování byla vybrána první dvojice světců na východní části jižní stěny se sv. Josefem a sv. Annou (viz Obrazová příloha 1, obr. 3). Dolní hranice dílu byla vymezena černou linkou (nepatří sem nápisy se jmény). Horní část, která zahrnovala arkádu s rozetou a rozvilinovými ozdobami, sahala až po okrový pásek bordury pod klenbou.

Sv. Josef je znázorněn jako vousatý muž středních let, který drží v rukou lilii (viz Obrazová příloha 1, obr. 31). Je oblečen ve splývavé bílé šaty, doplněné modročerveným pláštěm (viz Obrazová příloha 1, obr. 7, 8). Vedlejší scéna napravo zachycuje sv. Annu s Pannou Marií. Sv. Anna je vyobrazená jako starší žena zahalená v šátku (viz Obrazová příloha 1, obr. 9, 10). Panna Maria je znázorněna jako malé děvčátko, které oběma rukama přidržuje otevřenou knihu a nastavuje ji své matce, aby z ní mohla předčítat (viz Obrazová příloha 1, obr. 35). Všechny postavy světců mají zlacené svatozáře. Nad hlavami světců jsou oblouky, uvnitř kterých jsou modrá pole se zlacenými hvězdičkami. Nad oblouky se klene ještě jeden větší, který má uprostřed rozetu a na vrcholu křížek. Výplně oblouku, rozeta i okraje s křížkem jsou dekorovány rostlinnými motivy. Pozadí světců a sloupy jsou zdobeny šablonovým dekorem s rostlinnými a geometrickými vzory. Šablonová malba pozadí je rozčleněna do pásů. V linii hlavic sloupů a hlav světců se nachází okrový pás s rostlinným motivem, ohraničený zelenými pásky ve středu se zlacenými tečkami. Dále vyplňuje pozadí ve třech řadách modrý vzor na světle okrovém podkladu. Ve spodní části je pás s okrovou šablonovou malbou, doplněnou zlacenými tečkami umístěných v kosočtverečném rastru. Dolní okraj pozadí zakončují okrové a zelené třásně.

2. Restaurátorský průzkum

2.1. Nedestruktivní část průzkumu - vizuální průzkum

Cílem vizuálním průzkumu bylo posoudit celkový stav nástěnné malby, alespoň rámcově vytipovat techniku provedení, malbu fotograficky zdokumentovat včetně poškození a předchozích zásahů. Vizuální průzkum byl prováděn v denním rozptýleném světle, v bočním osvětlení a pro zjištění podrobnějších údajů o pozdějších zásazích, byly malby zkoumány pomocí IR reflektografie a UV luminiscence.

2.1.1. Průzkum v rozptýleném světle

V rozptýleném denním světle bylo na malbě patrné lokální poškození mechanickými defekty. Většinou se jednalo o jemné vlasové trhliny, vrypy, škrábance a odřeniny (viz Obrazová příloha 1, obr. 13, 14, 47). Vlasové trhliny se ve větší míře vyskytovaly v horní části plochy malby pod klenbou. Nejrozsáhlejší trhlina se nacházela v levé dolní části malby a protínala draperii sv. Josefa. Tato trhlina byla v minulosti zatmelena a draperie světce přemalována. Přemalba pláště sv. Josefa byla provedena výraznějším barevným odstínem, který nepůsobí harmonicky s okolní původní malbou (viz Obrazová příloha 1, obr. 40). Dodatečně byly zdůrazněny také některé obrysové linie postav.

Povrch malby byl znečištěn prachovými a pavučinovými depozity, které byly extrémněji zanesené ve vlasových trhlínách (viz Obrazová příloha 1, obr. 15, 30, 32). Barevná vrstva byla téměř na celé ploše malby zpráškovatělá. Poměrně silné zpráškovatění prokazovaly okrové pigmenty v architektonických prvcích, v dekoru pozadí a také šedivý podklad v horní části nad výjevem (viz Obrazová příloha 1, obr. 48). Barevná vrstva se lokálně odlupovala v malých šupinkách od podkladu, zejména v okrových dekorech pozadí v linii hlav světců, čteně také v dekorech sloupů a na dalších místech (viz Obrazová příloha 1, obr. 23, 29, 36, 37, 46, 47). Ke ztrátě adheze se spodní barevnou vrstvou došlo u zlacených hvězdiček na modrém poli (viz Obrazová příloha 1, obr. 44). Zlacení bylo nanášeno štětcem přímo na barevnou vrstvu. Na malbě byl rozeznán další druh zlacení v šablonovém dekoru a na svatozářích, které bylo provedeno plátkovým zlatem na organickém podkladu (viz Obrazová příloha 1, obr. 45).

Na některých místech, byly na podkladové barevné vrstvě viditelné tužkou narýsované hlavní osy dekoru a iluzivní architektury (viz Obrazová příloha 1, obr. 37). Při průzkumu perkusní metodou byly zjištěny dutiny, nacházející se v okolí trhliny v levé dolní části výjevu se sv. Josefem.

2.1.2. Průzkum v bočním osvětlení

Průzkum v razantním bočním osvětlení umožnil lépe pozorovat strukturu a povrch omítky (viz Obrazová příloha 1, obr. 16–18). Původní omítka prokazovala soudržnost a vyznačovala se jemnou strukturou s mírně nerovným povrchem. Povrch omítky byl souvislý bez větších defektů. Podle zrn písku, ulpělých na povrchu, lze usoudit, že omítka byla na závěr upravena filcováním. V bočním osvětlení byli snadněji rozeznatelné druhotné tmely, které se mírně odlišovaly strukturou omítky, která měla na povrchu větší množství vyplavených pískových zrn. Druhotné tmely byly nápodobivě retušovány. Díky bočnímu nasvícení bylo snadnější rozeznat techniku šablonového dekoru pozadí a identifikovat vyšší reliéf podkladu pro zlacení. Podle viditelných tahů byl podklad pro zlacení i barevná podkladová vrstva nanášena štětcem. Boční osvětlení zvýraznilo trhlinu v dolní části drapérie sv. Josefa (viz Obrazová příloha 1, obr. 17).

2.1.3. IR reflektografie

Pro přesnější pochopení původního rozvržení malby a malířské techniky, zjištění případné podmalby, autorských nebo pozdějších přemalby byla provedena prohlídka v IR záření. Obraz byl při nasvícení zachycován IR kamerou a současně byly pořizovány snímky. Důležité poznatky ani zásadní autorské opravy nebyly objeveny. Byly zpozorovány jen drobné odchylky od původního rozvržení malby (viz Obrazová příloha 1, obr. 33, 34).

2.1.4. Průzkum v UV světle

Při nasvícení malby UV světlem, byla pozorována odlišná luminiscence některých pigmentů, zejména modrého pigmentu v šablonovém dekoru na iluzivní architektuře nebo světlé linky na vrcholovém křížku. Intenzivní záření se odrazilo od podkladu zlacení v dekoru, které dokládá, že pojivo je pravděpodobně organického původu (viz Obrazová příloha 1, obr. 19, 20). Zdůraznila se pozdější přemalba v

pláští u nohou sv. Josefa (viz Obrazová příloha 1, obr. 38, 39). Části malby byly fotograficky zdokumentovány v UV světle a následně v denním světle pro porovnání rozdílů (viz Obrazová příloha 1, obr. 13, 14, 22, 24, 25).

2.2. Destruktivní část průzkumu

2.2.1. Sondážní průzkum

Cílem sondážního průzkumu bylo ověřit barevnou posloupnost vrstev, pocházejících pravděpodobně z konce 19. století (viz Obrazová příloha 1, obr. 27, 28). Místa provedených sond jsou zakreslena v grafickém zákresu v Obrazové příloze 1, obr. 5. Skalpelem byly provedeny dvě sondy. Sonda S1 se nacházela při pravém horním okraji na iluzivně malovaném bočním sloupu. Prokázala přítomnost omítkové vrstvy, následovala vrstva šedého nátěru, bílého nátěru a světle okrového. V druhé sondě S2 umístěné na modrém pozadí při levém okraji archivoly nad svatým Josefem, byly pod modrou vrstvou skalpelem odkryty dvě vrstvy světlých vápenných nátěrů. Na béžovém podkladovém nátěru se nacházely fragmenty bílého vápenného nátěru a šedivý nátěr s modrou vrstvou.

2.2.2. Chemicko - technologický průzkum

Bylo odebráno pět vzorků barevných a omítkových souvrství určených pro chemicko-technologický průzkum. Čtyři vzorky barevných vrstev na stratigrafii a analýzu pigmentů, dva z nich na určení druhu zlacení a jeden na určení pojiva. Z průzkumu bylo zjištěno, že v barevné vrstvě jsou přítomny bílkoviny, zejména kasein a kaseinát vápenatý. Podrobnější zpracování, výsledky a průběh analýz jsou uvedeny v textové příloze (viz Textová příloha – chemicko-technologický průzkum, s. 90). Průzkum provedla ing. Petra Lesniaková PhD. Přesný zákres odběru míst je vyznačen v Obrazové příloze 1 na obr. 5.

2.2.3. Zkoušky rozpustnosti

Z technologického průzkumu vyplývá, že pojivem barevné vrstvy je kasein nebo kaseinát vápenatý.

I přesto, že by se barevná vrstva neměla rozpouštět, byla vyzkoušena rozpustnost barevné vrstvy destilovanou vodou a lihem, pomocí vatových tampónů (viz Obrazová příloha 1, obr. 50). Pro porovnání byla zjišťována rozpustnost na dvou místech: na místě původní malby v šablonovém dekoru a na šedé šablonové malbě,

pravděpodobně pocházející z roku 1932, nacházející se v úrovni pod nápisy. V původní šablonové malbě bylo prokazatelné, že destilovaná voda rozpouští barevnou vrstvu, zatímco lih nerozpouští. V šedé šabloně v úrovni pod nápisy se barevná vrstva působením destilované vody ani lihem nerozpouštěla.

2.2.4. Zkoušky prekonsolidace

Barevná vrstva prokazovala poměrně silné zpráškovatění, proto bylo zapotřebí malbu před započítím restaurátorských prací prekonsolidovat. Jako prekonsolidační prostředky byly vyzkoušeny 2% a 3% roztok hydroxypropyl celulosy – Klucel E a také 3% roztok konsolidačního media (Medium for Consolidation). Roztoky byly ředěny vodou a aplikovány štětcem přes japonský papír. Po následném zhodnocení zkoušek, byl svými vlastnostmi pro prekonsolidaci nejvhodnější 2% roztok Klucelu E (viz Obrazová příloha 1, obr. 51).

2.2.5. Zkoušky čištění přemalby

Na draperii sv. Josefa byly provedeny zkoušky čištění přemalby. Ke zkouškám byla použita následující organická rozpouštědla: aceton, xylen, izopropylalkohol, toluen a nitroředidlo. Žádné z rozpouštědel nemělo příznivý výsledek. K odstranění přemalby byly také odzkoušeny iontoměniče Purolite C100 a Amberlite C100. Jako nosič iontoměničů byla použita karboxymethylcelulosa (Taposa) v demineralizované vodě. Hustá směs byla v malém množství opatrně nanášena na povrch malby přes japonský papír a doba působení trvala od 2 – 5 minut. Ani iontoměniče však přemalbu nenarušily (viz Obrazová příloha 1, obr. 41).

2. 3. Vyhodnocení

Podle dochovaných pramenů, malířskou výzdobu kostela zhotovili v letech 1899 malíři Vysekalové z Kutné Hory¹⁰.

Chemicko-technologický výzkum potvrdil, že nástěnná malba byla provedena technikou a secco. Povrch vápenné omítky byl pokryt vápennými nátěry s křemenným kamenivem. Na vápenných nátěrech se nacházela tenká vrstva uhličitánu vápenatého, která nasvědčuje tomu, že vrstvy byly před nanášením dalších povrchových úprav zkarbonatizované. Dále bylo ověřeno, že jako pojivo barev byl použit kasein, nebo kaseinát vápenatý, který byl přítomen ve vzorku barevné vrstvy.

¹⁰ZEMAN D., Doc. Jaroslav J. ALT ak. mal., Orientační restaurátorský průzkum v kostele sv. Václava v Nové Vsi u Kolína, únor 2007.

Byly rozpoznány dvě časové fáze povrchových úprav. V povrchové vrstvě druhotné přemalby byla identifikována příměs titanové běloby, která prokazuje, že nejmladší přemalby pocházejí z 20. století¹¹.

Na malbě byly rozeznány dva způsoby zlacení. Zlacení hvězdiček na modrém pozadí bylo prováděno měděnou bronzí, aplikovanou štětcem přímo na barevnou vrstvu. Další druh zlacení se nacházel v šablonovém dekoru a na svatozářích. Jednalo se o zlacení plátkovým zlatem na organickém podkladu. Vzhledem k přítomnosti titanové běloby v podkladové organické vrstvě lze předpokládat, že zlacení plátkovým zlatem bylo provedeno ve 20. století (viz pozn. 11).

Z vizuálního průzkumu vyplývá, že malba je znečištěná prachovými a pavučinovými depozity. Povrchová barevná vrstva je po celé ploše značně zpráškovatělá, zejména v pigmentech okrové barvy a v šablonovém dekoru pozadí. Od podkladu se barevná vrstva lokálně odlupuje v malých šupinkách. Malba je poškozená drobnými vlasovými trhlinami, ve kterých jsou usazené tmavé depozity. Dále je povrch znehodnocen drobnými mechanickými defekty (škrábance, vrypy a oděry). Na několika místech jsou patrné druhotné tmely lišící se svou strukturou od původní omítky (viz Obrazová příloha 1, obr. 42).

Nejvíce je malba narušena trhlinou v partiích postavy sv. Josefa. Trhlina začíná u levého okraje stěny a protíná šikmo dolů levou část drapérie až k nápisu pod nohama. Perkusní průzkum prokázal v místech této trhliny dutiny pod povrchem. Trhlina byla v minulosti zatmelena a následně přemalována. K přemalbě byly zvoleny barevně nevhodné odstíny, které v draperii působí barevně dosti kontrastně a narušují celkový harmonický vzhled malby. Přemalba pravděpodobně souvisí s přemalbou šablonového dekoru v dolní polovině stěny, provedenou v roce 1932. Lokálně jsou viditelné další druhotné přemalby a zvýrazněné obrysové linie postav.

Průzkum neprokázal zavlhčení ani poškození vodorozpustnými solemi či přítomnost biologického napadení. Nebyly vypořádány ani změny barevnosti pigmentů. Jednotlivá poškození jsou znázorněna v grafickém zákresu poškození (viz Obrazová příloha 1, obr. 4).

¹¹Titanová běloba se začala používat od 20. století.

2.4. Návrh na restaurování a koncepce restaurátorského zásahu

- I. Odstranění prachových depozitů a jiných nečistot jemným štětcem
- II. Prekonsolidace Klucelcem E
- III. Čištění jemným štětcem a houbou wallmaster
- IV. Odstranění doplňků a druhotného tmelu v trhlíně u sv. Josefa
- V. Injektáž dutin
- VI. Tmelení prasklin a mechanických defektů
- VII. Konsolidace barevné vrstvy
- VIII. Retuš

Bude nutné nejdříve malbu opatrně očistit od prachových depozitů a následně prekonsolidovat zpráškovatělou barevnou vrstvou. Po prekonsolidaci bude třeba malbu důkladněji mechanicky očistit a odstranit tmel v draperii sv. Josefa. Trhlinu bude nutné otevřít a hloubkově zpevnit injektážní směsí a po jejím vytvrdnutí znova zatmelit jemným vápenným tmelem. Menší druhotné tmely nemusí být odstraňovány, protože nenarušují celkový vzhled malby. Tmely a mechanické defekty budou opatřeny vápenným pačokem a následně zaretušovány lokální retuší. Místa s odpadnou barevnou vrstvou budou také retušována. K retuši budou použity kvalitní akvarelové barvy. Kontrastní přemalbu v drapérii, kterou nelze mechanicky ani chemicky odstranit, bude nutné retuší potlačit tak, aby došlo ke zjemnění a zeslabení kontrastního intenzivního odstínu. K retuši přemalby budou použity minerální pigmenty s křídou, pojené 1,5 % roztokem Klucelu E s vodou.

3. Restaurátorská dokumentace

3.1. Popis restaurátorských prací

3.1.1. Sejmutí povrchových nečistot

Před aplikováním prekonsolidačního prostředku, byly jemným štětcem opatrně sejmuty povrchové nečistoty, tak aby nedošlo k nežádoucímu poškození zpráškovatělé barevné vrstvy.

3.1.2. Prekonsolidace barevné vrstvy

Barevná vrstva byla na povrchu celé plochy zpráškovatělá a proto bylo nutné nejprve celou malbu prekonsolidovat a zamezit tak dalšímu sprašování, ke kterému by mohlo dojít v průběhu restaurátorských prací. Po předchozích zkouškách prekonsolidačních prostředků, byl svými vlastnostmi, nejvhodnější 3 % roztok hydroxy-propyl celulosy - Klucel E s vodou. Aby měl konsolidační roztok lepší penetrační schopnost, byl do vody přidán etanol v poměru 8:1(voda-lih). Před aplikací byl povrch předvlhčen vodou s etanolem v poměru 1:1. Fixážní roztok byl aplikován pomocí elektrického rozprašovače. Zpráškovatělá vrstva byla k podkladu následně mechanicky přitlačována pomocí vatového tamponu, izolovaného mikroténovou folií. Po celkové fixáži, bylo zapotřebí prekonsolidovat ještě jednou barevnou vrstvu v šablonovém dekoru, Pro další prekonsolidaci byl použit slabší roztok -1,5 % Klucelu, který byl nanášen štětcem přes japonský papír (Kashmir 11g).

3.1.3. Čištění

Celkové čištění malby bylo prováděno mechanicky, speciální houbou wallmaster nebo jemnými štětci. Zlacení plátkovým zlatem na svatozářích a v šablonovém dekoru bylo očištěno od prachových depozitů navlhčenými vatovými tamponky v destilované vodě.

3.1.4. Odstranění nevhodných druhotných zásahů

Po celkovém očištění malby byly vyjmuty nevhodné doplňky, zejména hřebíky. Poté byla otevřena trhlina v draperii sv. Josefa a následně byl odstraněn druhotný tmel (viz Obrazová příloha 1, obr. 52).

3.1.5. Injektáž

V okolí trhliny v draperii byly zjištěny dutiny, které bylo zapotřebí injektovat. Před samotnou injektáží bylo nutné místa řádně předvlhčit vodou, aplikovanou do

dutin pomocí injekční stříkačky. Poté, byla do dutin pomocí injekční stříkačky vpravována injektážní směs konsolidačního prostředku Ledan B1, který zajistil hloubkové zpevnění omítkové vrstvy a zaplnil dutá místa (viz Obrazová příloha 1, obr. 54, 55).

3.1.6. Tmelení

Před vytmelením, byla na okraje omítky s malbou nanášena ochranná vrstva cyklododekanu. Cyklododekan, který po několika dnech vyprchal, izoloval povrch malby a zabránil přímému kontaktu vápenného tmelu s barevnou vrstvou (viz Obrazová příloha 1, obr. 53). Do hlubších míst byl aplikován tmel, namíchaný z kopaného písku a vápna v poměru 1:1. Na povrch a drobné mechanické defekty, byly použity jemnější tmely (viz Obrazová příloha 1, obr. 56, 57). Jemný tmel byl namíchan z 1/2 dílu kopaného písku, 1/2 dílu přesátého písku a z 1 dílu vápna. Nejjemnější tmel se skládal z 1/3 dílu sátého písku ze 2/3 dílu mramorové moučky a z 1 dílu vápna. Vytmelená místa byla po zatvrdnutí opatřena vápenným pačokem, namíchaným z vápna a mramorové moučky v poměru 1:1. Místa vpichů po injektáži a nově zatmelená místa jsou zdokumentována na grafickém zákresu (viz Obrazová příloha 1, obr. 6).

3.1.7. Konsolidace

Malba byla konsolidována 1,5 % roztokem Klucelu E ve vodě. Kvůli zlepšení penetrační schopnosti, byl do vody přidán etanol v poměru 2:8 a před konsolidací byl povrch navlhčen roztokem etanolu s vodou v poměru 1:1. Konsolidační roztok byl aplikován pomocí elektrického rozprašovače.

3.1.8. Retuš

V šablonovém dekoru, na drapériích postav, v architektonických prvcích, se nacházela místa s odpadanou barevnou vrstvou v šupinkách, která narušovala vzhled malby. Tyto drobné defekty a ostatní tmely menších rozměrů byly retušovány lokální retuší akvarelovými barvami. Barevný odstín byl namíchan vždy slabší v porovnání s odstínem původní malby (viz Obrazová příloha 1, obr. 59–69).

Bylo nutné barevně potlačit přemalby v dolní části draperie sv. Josefa a tmavě hnědé druhotné stíny, které působily tvrdě. K přeretušování těchto míst a většího tmelu

v draperii, byly použity minerální pigmenty a křída, pojené roztokem 1,5 % Klucelu s vodou (viz Obrazová příloha 1, obr. 58).

3.2. Použité materiály, pomůcky a potřeby

Klucel E

Ledan B1

Vápno

Písek kopaný a přesátý

Etanol

Cyklododekan

Demineralizovaná voda

Plavená křída

Minerální pigmenty

Akvarelové barvy

3.2. Doporučený režim památky

Pro zachování stavu restaurované malby a zamezení předčasnému poškození nebo znehodnocení je doporučováno zajistit vhodné odpovídající podmínky prostředí. Je potřeba zajistit stabilní teplotu neklesající pod 0°C a průměrnou relativní vlhkost RH= 45-60% v objektu. Malba musí být chráněna před kontaktem s vodou. Dále je doporučováno zamezit jakémukoli neodbornému zacházení s povrchem malby. Je vhodné provádět pravidelnou kontrolu a monitorování stavu zrestaurovaného díla.

II. ČÁST BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Malíři Vysekalové a jejich působení na Kutnohorsku a Kolínsku na přelomu 19. a 20. století

1. Úvod

Teoretická část bakalářské práce představuje jednotlivé členy malířů Vysekalů. Zaměřuje se na jejich uměleckou činnost a dokumentuje jejich dílo. Zabývá se tematikou jejich tvorby a tvaroslovím konkrétních děl, zejména v Kutnohorském a Kolínském regionu. Nejprve se věnuje nejstarší generaci malířů, která působila od poloviny 19. století a dále pojednává o mladší generaci, jejichž tvorba a dílo se od jejich předchůdců odlišuje. Závěr práce shrnuje poznatky a zhodnocuje dílo Vysekalů. Zároveň se snaží zachytit rozdíly mezi tvorbou jednotlivých malířů.

2. Malíři Vysekalové

Podle ústního rodinného podání, pocházel rod Vysekalů z Moravy¹². Nejstarším doloženým členem rodu, byl František Xaver Vysekal. Není známo, kdy a kde se narodil. Pouze o něm víme, že byl původně vyučeným obuvníkem a žil v Kaňku u Kutné Hory. Pravděpodobně bylo jeho zálibou umění a malba obrazů. Svou lásku k umění a malířské zkušenosti, které sám nastřádal, předal svým synům. Takto založil tradici malířské rodiny, která své řemeslo přenášela z generace na generaci. Jejich výtvarné pojetí, styl a druh zakázek se v průběhu času měnil a podléhal výtvarnému vkusu a vlivům doby. Zprvu malíři pracovali převážně na církevních zakázkách a malovali obrazy ponejvíce s náboženskou tematikou. Jejich tvorba zahrnuje i výmalbu kostelů. Mladší generace malířů se začala věnovat více vlastní umělecké tvorbě.

Působení malířů je spjato především s Kutnou Horou, odkud pocházeli. Jejich dílo se hojně objevuje v Kutnohorském a Kolínském regionu, ale i na vzdálenějších místech. Nejmladší větev rodiny se dostala dokonce až do Ameriky, kde zapustila kořeny a pokračovala v malířské tradici.

¹² Pan Aleš Teršl (dle ústního podání).

2.1. František Xaver Vysekal

Můžeme ho považovat za zakladatele malířské tradice rodiny Vysekalů. Jako malíř tvořil v 1. polovině 19. století. Pravděpodobně pracoval nejvíce na církevních zakázkách a maloval náboženské obrazy. Z jeho děl je připomínán obraz Panny Marie v Golčově Jeníkově, který namaloval v roce 1843. Jedná se o závěsný obraz s rozměry 100x120 cm, visící na severní zdi. Znázorňuje Pannu Marii, drženou anděly a vznášející se nad poutním kostelem v rakouském Mariazzel¹³. Zřejmě je také autorem křížové cesty v chrámu P. Marie v Sedlci¹⁴. V románské bazilice Nanebevzetí Panny Marie v Tismicích restauroval nástěnnou výmalbu¹⁵.

František Xaver Vysekal byl dvakrát ženatý. Jeho zřejmě druhá manželka se jmenovala Rozálie roz. Novotná. Měl čtyři syny, nejstaršího Václava (narozeneho roku 1843 pravděpodobně z prvního manželství¹⁶), Jana (1854), Kazimíra (1862) a nejmladšího Hynka (1866). Tři ze synů se stali také malíři. Čtvrtý Kazimír, po otci povolání nepřevzal, ale stal se uměleckým soustružníkem.

2.2. Václav Vysekal (1843–1924)

Václav byl nejstarším synem Františka Xavera Vysekala. Stejně jako jeho otec se živil malířstvím. Na rozdíl od otce, měl akademické vzdělání. V mladém věku, když bylo Václavovi jednadvacet let, odcestoval do Buenos Aires, kde pobyl jeden rok¹⁷. Po návratu bydlel v Kaňku, místní části Kutné Hory. Jeho přijetí, jako občana Kaňku, potvrzuje úřední listina z roku 1885, uložená ve Státním okresním archivu v Kutné Hoře. Zemřel 2. 5. 1924 v Hradci Králové¹⁸.

Václav se zabýval především malováním obrazů s náboženskými tématy. Maloval oltářní obrazy do mnoha kostelů a kapliček ve svém rodném kraji, ale i v širším okolí a ojediněle i do vzdálenějších míst. Nejvíce obrazů se vyskytuje v sakrálních objektech na Kutnohorsku a Kolínsku.

V Kolínském regionu najdeme jeho obrazy v kostele v **Červených Pečkách**, **Nebovidech**, **Ovčárech** a kapličkách v **Lošánkách** a **Polepech**.

¹³MÁDL K. B., Soupis památek historických a uměleckých v Království českém od pravěku do polovice 19. století. XXXVIII., Politický okres Kolínský, 1897, díl 44. s. 216.

¹⁴Materiál pana Aleše Rezlera, ředitele galerie Felixe Jeneweina v Kutné Hoře.

¹⁵<http://cestyapamatky.cz/kolinsko/tismice/kostel-nanebevzeti-panny-marie>, staženo dne 21. 3. 2012.

¹⁶Materiál Aleše Rezlera, ředitele galerie Felixe Jeneweina v Kutné Hoře.

¹⁷TOMAN P., Nový slovník československých výtvarných umělců, Ostrava 1994, s. 677.

¹⁸Materiály od pana Aleše Teršla, vzdáleného potomka malířů Vysekalů.

V Červených Pečkách je na hlavním novogotickém oltáři umístěn obraz Panny Marie Immaculaty (viz Obrazová příloha 2, obr. 8, 9). Obraz má přibližné rozměry 100x170 cm. Panna Maria stojí levou nohou na hadu, v levé ruce drží lilii a pravou se jemně dotýká hrudi. V levém dolním rohu je signováno: maloval Václav Vysekal 1877 Hora Kutná. Další obraz Panny Marie z roku 1901, o kterém se dozvíme v literatuře, by se měl údajně nacházet v kostele v Horních Krutech¹⁹. Avšak není ověřeno, zda se dochoval.

Obraz sv. Petra Pavla najdeme na hlavním oltáři kostela v **Nebovidech**. Datace není přesně známa. Na obraze přibližných rozměrů 100x160 cm, stojí postavy světců. Nalevo je sv. Petr, držící klíče a po jeho pravici sv. Pavel s mečem (viz Obrazová příloha 2, obr. 10).

V **Ovčárech** namaloval na bočních oltářích obrazy sv. Jana Nepomuckého a sv. Anny²⁰. Mezi lety 1868–1870 provedl výmalbu kaple v Polepech. Ve výklencích po stranách oltáře vyobrazil sv. Jana Nepomuckého (vlevo) a sv. Václava (vpravo). Nad výklenky namaloval v rozvilinových medailonech portréty sv. Pavla a Petra. Na klenbě zachytil smrt sv. Metoděje a nad oltářem Nejsvětější Trojici²¹. V nedalekých **Lošánkách** zhotovil pro kapličku obraz sv. Jana Nepomuckého²². Na rozměrném obraze se vznáší postava klečícího světce, obklopeného andílky. Sv. Jan vzhlíží očima vzhůru a v rukách drží kříž a zelenou ratolest. Obraz je malován v chladných barevných tónech (viz Obrazová příloha 2, obr. 14).

V literatuře se dočteme, že namaloval také obrazy do kostela v Kbelu a kapličky v Mančicích. Avšak obraz sv. Anny v kostele v Kbelu, datovaný rokem 1858²³ se pravděpodobně nedochoval, neboť kostel byl roku 1874 silně poničen požárem, při kterém shořel i vzácný barokní oltář s obrazem od Petra Brandla²⁴. Pro kapličku sv. Václava v Mančicích měl vytvořit obraz sv. Václava s Radslavem podle K. Škréty, datovaný rokem 1872²⁵. Avšak nyní se v kapličce obraz nenalézá.

V Kutnohorském regionu je jeho dílo zachováno zejména v kostele Narození Panny Marie v Košicích. Kostel spadá pod Římskokatolickou farnost Uhlířské Janovice. Václav Vysekal je zde autorem hlavního obrazu Narození Panny Marie

¹⁹PODLAHA A., Horní Kruty, in: Posvátná místa království českého, sv. 4, Praha 1910, s. 102.

²⁰ <http://www.cestyapamatky.cz/kolinsko/ovcary/kostel-sv-jakuba-vetsiho>; staž. dne 10. 4. 2013.

²¹ <http://www.cestyapamatky.cz/kolinsko/polepy/kaple-sv-cyrila-a-metodeje>; staž. dne 10. 4. 2013.

²²POCHE E., Umělecké památky Čech, díl II., Praha 1978, s. 311.

²³ Tamtéž, s. 46 – 47.

²⁴ <http://www.cestyapamatky.cz/kolinsko/kbel/kostel-nanebevzeti-panny-marie>; staž. dne 10. 4. 2013.

²⁵POCHE E., Umělecké památky Čech, díl II., Praha 1978, s. 347.

z roku 1906 a obrazů sv. Jana Nepomuckého a sv. Anny na bočních oltářích. Také zde v roce 1907 vytvořil nástropní figurální výmalbu²⁶. Ústředním motivem je Ježíšova výzva „Pojďte ke mně všichni, kdo se lopotíte a jste obtíženi a já Vás občerstvím“ (Mt 11,28). Na klenbě jsou v rozích vymalováni čtyři evangelisté a nad hlavním oltářem Nejsvětější Trojice.

Pro zděnou, trojbokou kapličku sv. Mikuláše v Žehušicích namaloval Václav Vysekal obrazy sv. Vojtěcha a Zmrtvýchvstání Krista²⁷. Obrazy se však nedochovaly.

Václav zhotovil obrazy i do vzdálenějších kostelů. V Opočnici (okr. Nymburk) je uváděn jako autor hlavního oltářního obrazu sv. Cyrila a sv. Metoděje²⁸ a v Sánech (okr. Nymburk) obrazů sv. Ludmily a Sv. Jana Nepomuckého, umístěných na bočních oltářích z roku 1907²⁹. Jeho obrazy se údajně také nacházejí v kostele Nejsvětější Trojice v Havlíčkově Brodě³⁰, v nedalekých Michalovicích (obraz sv. Matouše z roku 1891)³¹, v děkanském kostele v Golčově Jeníkově (oltářní obraz Františka Serafinského z r. 1888)³² a v Číhošti. V kostele v Číhošti namaloval v roce 1890 hlavní oltářní obraz Panny Marie a křížovou cestu. Kostel je neblaze proslaven akcí Státní bezpečnosti v roce 1949, tak zvaným „Číhošťským zázrakem“. Při této akci namířené proti církvi byl ve vězení umučen zdejší farář Josef Toufar³³.

V Chocni (okr. Ústí nad Orlicí) je autorem jedné z podobizen farářů ve výklenku na děkanství, konkrétně děkana Cvrka z roku 1876³⁴. V Žamberku (okr. Ústí nad Orlicí) namaloval pro kostel křížovou cestu, datovanou rokem 1900³⁵, v Poličce obraz sv. Václava pro kapli Poličského gymnázia³⁶ a v Červeném Kostelci oltářní obraz sv. Jakuba³⁷.

Z jeho obrazů vychází klid. Jsou malovány s lehkostí a ladností. Kompozice figur je vyvážená. Postavy mají často pokojné, zamyšlené výrazy, očima vzhlížejí vzhůru. Mají poměrně výrazné oční víčka, rovné obočí a čelo hranatějších tvarů. V rukách

²⁶POCHE E., Umělecké památky Čech, díl II, Praha 1978, s. 118.

²⁷http://www.zehusice.cz/zehusice/Zehusice_turist.html; staž. dne 10. 4. 2013.

²⁸POCHE E., Umělecké památky Čech, díl II, Praha 1978, s. 536.

²⁹PODLAHA A., Horní Kruty, in: Posvátná místa království českého, sv. 4, Praha 1910, s. 132.

³⁰POCHE E., Umělecké památky Čech, díl II, Praha 1978, s. 368.

³¹Tamtéž, s. 378.

³²POCHE E., Umělecké památky Čech, díl I, Praha 1978, s. 356.

³³<http://www.ledecsko.cz/obce-v-regionu/cihost/pamatky/kostel>; staž. dne 10. 4. 2013.

³⁴POCHE E., Umělecké památky Čech, díl I, Praha 1978, s. 509.

³⁵POCHE E., Umělecké památky Čech, díl IV, Praha 1978, s. 400.

³⁶DITTRICH J., Vývoj Poličského reálného gymnázia do roku 1945, Pedagogická fakulta, katedra historie.

Masarykova Univerzita. Bakalářská práce. Brno 2008, s. 19.

³⁷http://www.farnostck.cz/historie/chram_sv._jakuba.pdf; staž. dne 10. 4. 2013.

většinou drží svůj atribut a druhá ruka spočívá na prsou. Barevnost obrazů je vyvážená s jemnými, rozehranými přechody. Snažil se postavy světců znázornit reálně a zároveň zachytit jejich svatost výrazem duchovní úcty, odevzdanosti a pokory.

2. 3. Jan Vysekal (1854–1926)

Narodil se 23. 4. 1854 v Kutné Hoře. Byl druhorozeným synem Františka Xavera Vysekala, po kterém zdědil malířské vlohy. Malířstvím se musel pravděpodobně živit již od svých třinácti let³⁸. Měl všestranné nadání. Jeho dílo je obsáhlé a má široký záběr. Byl dekorativním malířem ale i zručným figuralistou. Zaměřoval se především na dekorativní nástěnnou výmalbu kostelů i profánních objektů. Maloval také obrazy se světskou i náboženskou tematikou a divadelní opony. Živil se též jako restaurátor obrazů. V Kutné Hoře restauroval obrazy v chrámu sv. Barbory, sv. Jakuba a v Sedlci u Kutné Hory. Společně s architektem Ludvíkem Láblerem restauroval některé obrazy v Kapli sv. Kříže na Karlštejně³⁹.

Oženil se s Annou roz. Forstrovou, s níž měl 5 dětí⁴⁰. Syn František, jeho čtvrté dítě, se stal po otci malířem a pomáhal mu s prací na některých malířských zakázkách.

Mezi jeho nejčtenější zakázky patřila malířská výzdoba kostelů. V západních Čechách vymaloval kostel v **Horázdovicích** a na jihu Čech kostely v **Domažlicích**, **Sušicích** a v **Černovicích**⁴¹. V **Kostelní Lhotě u Poděbrad** vyzdobil roku 1901 vnitřek kostela nástěnnými malbami s výjevy mariánské legendy⁴².

V roce 1899 pracoval pravděpodobně i s dalšími členy rodiny na výmalbě kostela v **Nové Vsi u Kolína**. Později v roce 1905 vymaloval kostel ve **Starém Kolíně**.

2.3.1. Malířská výzdoba v Nové Vsi

Novorománský kostel sv. Václava v Nové Vsi byl vyzdoben nástěnnými malbami roku 1899. V různých pramenech se křestní jména autorů liší. Jsou uváděna celkem tři jména: Franta Vysekal⁴³, Jan Vysekal⁴⁴ a Hynek Vysekal⁴⁵. Je pravděpodobné, že

³⁸ Materiál Aleše Rezlera.

³⁹ TOMAN P., Nový slovník československých výtvarných umělců, Ostrava 1994, s. 677.

⁴⁰ Materiál Aleše Rezlera.

⁴¹ TOMAN P., Nový slovník československých výtvarných umělců, Ostrava 1994, s. 677.

⁴² POCHE E., Umělecké památky Čech, díl IV., Praha 1978, s. 114.

⁴³ Tamtéž, s. 484.

⁴⁴ Evidenční list nemovitě kulturní památky – kostel sv. Václava v Nové Vsi, NPÚ – ÚOP střední Čechy - Praha, poř. č. 826, rok 1969.

se na výmalbě podíleli všichni tři malíři - bratři Jan a Hynek a Janův syn František. Předpokládá se, že Jan Vysekal, který měl nejvíce zkušeností s nástěnnou výmalbou kostelů, mohl být vedoucím skupiny a zodpovědným za výslednou práci. Celý interiér kostela v Nové Vsi vyzdobili ornamentální i figurální nástěnnou malbou.

Dolní část dekorativní výmalby byla zřejmě v roce 1932 přemalována při zavádění elektřiny⁴⁶. Z původní originální malby, kterou zhotovili Vysekalové, se zachovala figurální výmalba v horní polovině stěny a ornamentální výzdoba na stropě. Z restaurátorského průzkumu vyplývá, že ji malovali technikou a secco. Pojivem barev byl kasein nebo kaseinát vápenatý, který je vhodným pojivem pro techniku šablonové malby, kterou zde využili.

Základní rozvržení výmalby je horizontálně rozčleněno na tři pásy. V dolní části se přibližně do výšky 2 metrů nachází geometrický šablonový dekor (složený z různě silných proužků), který však není původní. Jedná se pravděpodobně o přemalbu z roku 1932, související se zaváděním elektřiny. Dále následuje pás iluzivního kvádrování s křížky, který je lemovaný z obou stran asi 20 cm širokou bordurou s dekorativním ornamentem. V úrovni oken jsou na severní a jižní stěně, rozmístěny ve dvojicích postavy světců v životní velikosti, které jsou zasazeny v iluzivní architektuře. Tvarosloví iluzivní architektury i šablonového dekoru pozadí a výzdoby odráží nerománský sloh kostela.

Figury stojí ve sdužených půlkruhových oknech, která společně se skutečnými sduženými okny kostela, tvoří souvislý pás. Iluzivní architekturu dotváří rostlinné motivy, které se vinou nad horními oblouky a také nad sduženými okny kostela a sjednocují výmalbu.

Po stranách triumfálního oblouku jsou hlavní výjevy s náměty ze života sv. Václava, kterému je kostel zasvěcen. Nalevo je zobrazen Václav jako malý chlapec s babičkou Ludmilou a napravo mladý kníže Václav, který dává chudému žebračkovi chléb (viz Obrazová příloha 2, obr. 13). Obě scény jsou umístěné také v iluzivní architektuře.

Napravo od oltáře je znázorněna dvojice sv. Josef a sv. Anna, následují další dvojice sv. Barbora a sv. Kateřina, sv. Augustin a sv. Řehoř. Vlevo od oltáře vidíme sv. Anežku a sv. Víta, sv. Arnošta a sv. Antonína Paduánského, sv. Vavřince a

⁴⁵PODLAHA A., Nová Ves, in: Antonín Podlaha, Posvátná místa království českého, sv. 4, Praha 1910, s. 109.

⁴⁶ZEMAN D., Doc. Jaroslav J. ALT, ak mal., Orientační restaurátorský průzkum v kostele sv. Václava v Nové Vsi u Kolína, únor 2007.

sv. Cecílii. Téměř všechny postavy světců stojí, kromě sv. Cecílie, která sedí, hrajíce na varhany. Světci drží v rukách své atributy a dole jsou označeni nápisy se jmény.

Cílem bylo představit jednotlivé světce. Přehlednost je dána rozmístěním po dvojicích a nápisy. Kompozice figur je statická a vyvážená. Mají klidná gesta a působí téměř nehybně. V obličejích se objevují důstojné výrazy náboženské úcty. Barevnost je laděná v jasných pastelových tónech a není příliš kontrastní. Stíny jsou naznačeny jemnými přechody a světla na některých místech hustou šrafurou. Obrysy postav jsou definovány tmavě hnědou konturou. Figurální výjevy připomínají vitráže oken, což jen způsobeno nejen obrysovou linií ale také pestrou barevností a zasazením do iluzivních oblouků.

2.3.2. Malířská výzdoba kostela ve Starém Kolíně

Kostel sv. Ondřeje ve Starém Kolíně byl vystavěn na místě původního raně gotického kostela roku 1740 podle projektu Tomáše Haffeneckera⁴⁷. Stavba je ojedinělým příkladem barokní gotiky. Rozkládá na půdorysu tvaru kříže. Při opravách v roce 1905 byl kostel doplněn o nevýrazné novogotické prvky a zároveň vymalován Janem Vysekalem⁴⁸. Protáhlá podélná loď o délce 25,5 metrů je překřížena příčnou lodí, dlouhou 20 metrů. Podélná loď je sklenuta dvěma poli křížové klenby, jejíž žebra vybíhají z pilastrů a křížují se v hladkých svornících. Ramena příčné lodi i presbytář jsou ukončeny polygonálními kaplemi s šestidílnou paprscitou klenbou. Nad křížením lodí je kopule, ve které se nachází malba z poloviny 18. století, zobrazující apoteózu sv. Ondřeje od neznámého autora⁴⁹.

Jan vyzdobil interiér dekorativní malbou v roce 1905. Dokládá to i jeho podpis a datace na nápisové desce, kterou zde současně s výmalbou restauroval. Deska je umístěná nad vchodem ze sakristie do boční lodi kostela. Pod rámečkem s černým písmem je slabě zřetelný červený nápis Joh. Wysekal j? A.D. 1905 Pinxit (viz Obrazová příloha 2, obr. 30).

Malířská výzdoba se skládá z iluzivního kvádrování, iluzivní architektury, plošného ornamentálního dekoru, páskových bordur i jemných rozvilin. Tvarosloví výzdoby motivicky vychází z gotických vzorů a je ovlivněno secesní ornamentikou.

⁴⁷ <http://www.cestyapamatky.cz/kolinsko/stary-kolin/kostel-sv-ondreje>; staž. dne 10. 4. 2013.

⁴⁸ Tamtéž.

⁴⁹ Tamtéž.

Z výmalby zde převládá plošný ornamentální dekor, který byl proveden technikou šablonové malby.

Stejně jako v kostele v Nové Vsi, i zde malíř použil pro výzdobu v západní části hlavní lodi jednoduché iluzivní kvádrování, které je naznačeno ve spodní úrovni přibližně do poloviny výšky stěn. Kvádry se nacházejí také na jednoduchých i nárožních pilastrech. Pilastry jsou zakončeny římsou s vymalovaným akantovým vlysem. Horní části všech stěn jsou pokryty ornamentálním šablonovým dekorem. Plošný rostlinný ornamentální dekor je ohraničen bordurami, které jsou vedeny po okrajích přípor a klenebních čel a vytvářejí obrys lomeného oblouku. Vegetabilní ornamenty bordury jsou konturovány tmavou linkou. Plošný dekor tedy mírně ustupuje do pozadí díky kontrastu s lineární a barevně výraznější bordurou.

V polygonálním presbytáři je vyzdobena šablonovým dekorem celá plocha stěn. Spodní část představuje iluzivní závěs a je odlišena jiným vzorem a barevností. V bočních kaplích doplňuje pozadí oltářních obrazů iluzivně malovaná architektura, která je pojata velmi jednoduše a zakončená drobnými gotickými fiálami. Barevně dekorovány jsou přípory i klenební žebra. Přípory jsou pokryty geometrickým vzorem, který se podobá dekoru iluzivních sloupů v Nové Vsi (viz Obrazová příloha 2, obr. 21, 22, 23).

Klenby jsou zdobené bordurou, lemující z obou stran klenební žebra. V klenebních polích bývaly jemné rozviliny, které však nejsou zachovány. Barevná vrstva odpadala a ornament je slabě znatelný podle odpadáných míst, která jsou světlejší.

Výmalba presbytáře se odlišuje od ostatních částí. Bordura klenebních žebor se skládá z geometrických motivů křížků a čtyřlístků, zatímco bordury ostatních kleneb nesou tvary s rostlinnými motivy jednoduchých kytic. Na pozadí paprscité klenby presbytáře se nacházejí navíc hvězdičky.

Na klenebních pasech je ornamentální dekor, tvořený rozvilinovým pozadím a rostlinnými motivy, které jsou umístěné v oválných a kruhových medailonech nebo v kvadrilobech (viz Obrazová příloha 2, obr. 19).

Výmalba je provedena v jemných barevných odstínech. Dojem lehkosti a vzdušnosti je podpořen zejména šablonovým dekorem, pokrývajícím horní polovinu stěn. Šablonový dekor se skládá z tenkých rozvilin. V presbytáři se objevuje motiv šablony ve tvaru rozvilinové lilie s lístky (viz Obrazová příloha 2, obr. 20). Stejná

šablona byla také použita pro výmalbu Řeznické kaple v chrámu sv. Bartoloměje v Kolíně. Z čehož se můžeme domnívat, že zřejmě také tam působil Jan Vysekal.

2.3.3. Figurální historická malba ve Vlašském dvoře

V Kutné Hoře se Jan Vysekal společně s jinými malíři, podílel na výzdobě zasedací síně ve Vlašském dvoře.

Vlašský dvůr je místo významně spojené s historií. Na konci 13. století si jej nechal vystavět král Václav II. Jednalo se o uzavřený komplex staveb, složený z paláce a také mincovny. Král sem povolal zkušené vlašské minciře a pregéře z Florencie, podle kterých byl odvozen i název dvora. Od roku 1300 zde začaly být raženy první české mince tzv. pražské groše. Dvůr byl později mnohokrát přestavován a sloužil k různým účelům. Postupně začal chátrat. V letech 1893–1906 byla stavba obnovena a regotizována arch. Ludvíkem Láblerem, který společně s Josefem Mockerem renovoval také další významné kutnohorské památky (např. chrám sv. Barbory)⁵⁰.

Zasedací místnost, nacházející se v prvním patře budovy, vznikla kolem r. 1400 spojením menších prostor a sloužila jako královská reprezentativní síň. Právě zde se ve 14. a 15. století konaly, i přes nevoli pražanů, významné státní sněmy. Nejvýznamnější sněm, který ovlivnil české dějiny, tu zasedal 27. 5. 1471. Byl při něm zvolen nový český král Vladislav Jagelonský, který nastoupil na trůn po Jiříkovi z Poděbrad⁵¹.

V souvislosti s renovací celého dvora byla zasedací síň kolem roku 1900 vyzdobena nástěnnými malbami (viz Obrazová příloha 2, obr. 31, 32). Na doporučení malíře Maxe Pirnera zhotovili bratři Jaroslav a Karel Špillarové a Karel Ladislav Klusáček rozměrné figurální výjevy na čelních stěnách. Ostatní výmalba bočních stěn a stropu byla svěřena Janu Vysekalovi a jeho synu Františkovi⁵².

Monumentální výjevy zachycují významné historické události, které se zde odehrály. Jeden z obrazů představuje královské volby, při kterých zde byl zvolen král Vladislav Jagelonský (viz Obrazová příloha 2, obr. 33). Druhý obraz připomíná vydání kutnohorského dekretu roku 1409, ve kterém král Václav IV. změnil počet hlasů na universitě ve prospěch Čechů vůči ostatním národům⁵³.

⁵⁰ALTOVÁ B., ŠTROBLOVÁ H. (eds.): Kutná Hora. Dějiny českých měst, Lidové noviny, Praha 2000, s. 482.

⁵¹<http://www.vlassky-dvur.cz/prohlidk/prohlidkova-trasa.staz.ze.dne.4.4.2013>.

⁵²ALTOVÁ B., ŠTROBLOVÁ H. (eds.): Kutná Hora. Dějiny českých měst, Lidové noviny, Praha 2000, s. 482.

⁵³<http://www.vlassky-dvur.cz/prohlidk/prohlidkova-trasa.staz.dne.4.4.2013>.

Jan Vysekal a jeho syn František vytvořili podle návrhu Františka Urbana figurální vlysy a dekorovali plochy stěn a kazetový strop rostlinnými motivy.

Figurální vlys, vysoký přibližně 1 metr, lemuje horní části bočních stěn pod kazetovým stropem. Profilované příčné trámy stropu zasahují zčásti do vlysu a rozčleňují ho na jednotlivé úseky.

Námět figurálního vlysu oslavuje historii města Kutné Hory. Zejména zdůrazňuje minulost spjatou s dobýváním stříbrné rudy a ražením prvních pražských grošů. Sledujeme horníky a minciře při práci i dohlížející úředníky. Počáteční scéna na stěně vnější zdi zachycuje horníky, kteří se loučí se svými blízkými a sestupují do dolů (viz Obrazová příloha 2, obr. 34). Vlys pokračuje zobrazením těžké práce horníků v dolech. Na protější stěně se výjevy převážně snaží vylíčit celý proces vzniku mincí a představují různé činnosti a postupy, které souvisí s výrobou mincí (viz Obrazová příloha 2, obr. 35, 36). Jedna z krajních scén pravděpodobně zaznamenává i vydání a schválení horního zákoníku.

Vlys je zaplněn množstvím postav, z nichž každá zaujímá důležitou pózu v prostoru a je zabrána do své činnosti. Figury mají klidná harmonická gesta. Jsou obtažené tmavou linkou. Linka, upřesňující obrysy dodává dílu ilustrativní charakter a způsobuje jakési znehybnění scén a mírnou strnulost. Dílo však díky své barevnosti a vyváženosti kompozice působí hravým, lehkým a nevtíravým dojmem. V barevnosti převažují teplé hnědavé až načervenalé tóny, které jsou doplňovány měkkými chladnějšími stíny. Některé partie postav jsou zajímavě ozařovány světlem od ohně z pecí (viz Obrazová příloha 2, obr. 37, 38).

Vlys je zešponu ohraničen páskou s poměrně robustním motivem akantové vlnovky. Ostatní plocha je pokryta rostlinným dekorem abstraktních tvarů v zelené a žluté barvě na chladnějším zeleno modrém podkladu. Po stranách každého okenního výklenku je vymalována jedna rostlina s velkými listy a květy. Ve výklencích se střídají slunečnice s bodláky. Dřevěný kazetový strop je pokryt také různými druhy rostlin, které jsou menších rozměrů a mají stonky a listy stylizované do rozvilin.

2.3.4. Další nástěnné malby

V ulici Vlašského dvora, vyzdobil Jan nástěnnými malbami mazhauz a schodiště domu svého zetě⁵⁴. O který dům se přesně jedná, není známo. Dalším objektem v Kutné Hoře, kde vytvořil Jan Vysekal malby, je Štietkův dům č. p. 49⁵⁵.

⁵⁴TOMAN P., Nový slovník československých výtvarných umělců, Ostrava 1994, s. 677.

V roce 1912 vymaloval Jan také zámek Alfréda Šebka v Hodkovicích u Zbraslavi. Zde pracoval společně se synem Františkem, který se nejvíce podílel na výzdobě tzv. ruské jizby⁵⁶. Nyní je zámek spravován soukromým vlastníkem a malby se nedochovaly. Mezi vzdálenější profánní budovy, ve kterých realizoval v roce 1897 Jan Vysekal nástěnné malby, patří Pelcovo divadlo v Rychnově nad Kněžnou⁵⁷.

Janova tvorba zahrnuje i exteriérovou sgrafitovou výzdobu. Podle návrhu Mikoláše Alše vytvořil barevná sgrafita ve Vysokém Mýtě na fasádě domu u Pražské (Vratislavské) brány⁵⁸.

2.3.5. Malba obrazů

U některých oltářních obrazů je uvedené pouze příjmení Vysekal a chybí křestní jméno autora. Autorství můžeme připisovat buď Václavovi, Janovi nebo jejich otci Františku Xaveru, kteří se malováním oltářních obrazů zabývali nejvíce. Přesné autorství není například určeno u obrazů v kostele sv. Bartoloměje v Herálcích⁵⁹, ve hřbitovním kostele sv. Jana Nepomuckého v Humpolci⁶⁰ a v kapličky Panny Marie v Rampuších u Rychnova nad Kněžnou⁶¹. Oltářní obrazy od Jana Vysekala se nacházejí převážně na vzdálených místech, protože v kolínském regionu působil jeho starší bratr Václav.

Janovy obrazy údajně nalezneme v **Senožatech** u Humpolce⁶², v **Rejšvicích**⁶³ (okres Mladá Boleslav), v **Hlušicích**⁶⁴ u Hradce Králové⁶⁵. Na jičínsku je autorem hlavního oltářního obrazu sv. Martina v **Údrnicích**,⁶⁶ a obrazů na bočních oltářích ve **Valešicích**, datovaných rokem 1886⁶⁷. Další oltářní obrazy můžeme pravděpodobně spatřit v některých kostelech na Havlíčkobrodsku. Pro kostel v **Bojišti** zhotovil v roce 1900 hlavní oltářní obraz sv. Vojtěcha⁶⁸ a pro kapli sv. Jana Nepomuckého ve **Věži** namaloval mezi lety 1915–1926 obraz na bočním oltáři⁶⁹. Oltářní obrazy pro

⁵⁵ALTOVÁ B., ŠTROBLOVÁ H. (eds.): Kutná Hora. Dějiny českých měst, Lidové noviny, Praha 2000, s. 485.

⁵⁶REZLER A., František Vysekal (1882–1947), 12. Srpna – 28. Října 1998. Katalog výstavy. Galerie Felixe Jeneweina města Kutné Hory, 1998, s. 3.

⁵⁷TOMAN P., Nový slovník československých výtvarných umělců, Ostrava 1994, s. 677.

⁵⁸POCHE E., Umělecké památky Čech, díl IV., Praha 1978, s. 298.

⁵⁹POCHE E., Umělecké památky Čech, díl I., Praha 1978, s. 373.

⁶⁰Tamtéž, s. 482.

⁶¹POCHE E., Umělecké památky Čech, díl III., Praha 1978, s. 215.

⁶²POCHE E., Umělecké památky Čech, díl III., Praha 1978, s. 309-310.

⁶³POCHE E., Umělecké památky Čech, díl III., Praha 1978, s. 224-225.

⁶⁴POCHE E., Umělecké památky Čech, díl I., Praha 1978, s. 388.

⁶⁵POCHE E., Umělecké památky Čech, díl II., Praha 1978, s. 388.

⁶⁶POCHE E., Umělecké památky Čech, díl IV., Praha 1978, s. 132.

⁶⁷Tamtéž, s. 187, 188.

⁶⁸POCHE E., Umělecké památky Čech, díl I., Praha 1978, s. 98.

⁶⁹POCHE E., Umělecké památky Čech, díl IV., Praha 1978, s. 224.

další kostely v Havlíčkovobrodském okrese najdeme ve **Skuhrově**⁷⁰ a ve **Štokách**⁷¹. Na Pelhřimovsku vytvořil v roce 1885 pro klášterní kostel v **Želivě** obrazy sv. Václava a sv. Bronislavy⁷² a hlavní oltářní obraz z roku 1902 pro hřbitovní kostel sv. Petra a Pavla, který je situovaný na východě od kláštera⁷³. Další obraz namaloval pro kapli v **Křelovicích** v roce 1901⁷⁴. Obrazy křížové cesty zhotovil pro kostel ve **Skále**⁷⁵ u Havlíčkova Brodu a také v Petrovicích u Uhlířských Janovic.

2.3.6. Křížová cesta v Petrovicích

Finanční situace Jana nebyla úplně příznivá. Snažil se získávat co nejvíce zakázek. Dokládá to i jeho dopis městské radě, uložený v Státním okresním archívu města Kutné Hory. V dopise poníženě prosí o přijetí jeho návrhů na oltářní obraz sv. Václava a křížovou cestu pro kostel v Petrovicích u Uhlířských Janovic:

„ Dovoluji sobě prosbu tuto přednésti, jsa bez zavinění v poměrech dosti skličných, prosím by milostivě práce tyto, které se zadávají ku provedení, v ohledu že vynaložím veškerou svoji schopnost a dovednost, mne zčásti svěřena byla... “⁷⁶.

O zakázku na oltářní obraz a křížovou cestu kostela Sv. Václava v Petrovicích nedaleko Uhlířských Janovic, se také ucházel Janův starší bratr Václav Vysekal a uznávaný malíř Adolf Liebscher. Nakonec byla práce na křížové cestě svěřena Janovi a zakázka na oltářní obraz byla přenechána Adolfu Liebscherovi. Několik variant kolorovaných kreseb sv. Václava od Adolfa Liebschera je uloženo ve Státním okresním archívu Kutné Hory (viz Obrazová příloha 2, obr. 14). Konečná verze obrazu světce však nese odlišnou podobu.

V prostém venkovském kostelíku visí 14 obrazů zastavení křížové cesty. Mají přibližné rozměry 25x 40 cm, nahoře jsou zakončené tvarem lomeného oblouku a zasazené jsou do dřevěných rámců. Jan je vytvořil pravděpodobně během roku 1892. Vycházel z grafických předloh podle Josefa Führicha. U některých postav pozměnil barevnost drapérií a upravil figurální kompozici a pozadí. Jeho barevnost je více

⁷⁰POCHE E., Umělecké památky Čech, díl III., Praha 1978, s. 358.

⁷¹POCHE E., Umělecké památky Čech, díl III., Praha 1978, s. 511.

⁷²POCHE E., Umělecké památky Čech, díl IV., Praha 1978, s. 415.

⁷³POCHE E., Umělecké památky Čech, díl IV., Praha 1978, s. 417.

⁷⁴POCHE E., Umělecké památky Čech, díl II., Praha 1978, s. 156.

⁷⁵POCHE E., Umělecké památky Čech, díl III., Praha 1978, s. 317-318.

⁷⁶Stavba kostela sv. Václava, Petrovice I., Státní oblastní archív Kutná Hora: MÚKH, III. / 1885, č. 97, list 64.

v tlumenějších tónech ve srovnání s hýřivou pestrostí originálu (viz Obrazová příloha 2, obr. 39–43).

2.3.7. Další tvorba a malba divadelních opon

Jan tvořil obrazy i se světskými tématy. Maloval krajiny a portréty. Z jeho doložených děl jsou uváděny obrazy Karlštejn a Portrét dcery, které jsou v rodinném majetku. Podnětem k namalování obrazu Karlštejn mohlo být období, kdy zde restauroval s Ludvíkem Láblerem kapli sv. Kříže. Jiné uváděné dílo: Podobizna hochy by měla být v majetku Jar. Francové v Nuslích⁷⁷.

Vlastenecké téma používal při malbě divadelních opon (viz Obrazová příloha 2, obr. 44). Pro kočovného loutkáře Josefa Flachse vytvořil oponu s námětem Břetislava, unášejícího Jitku ze svinibrodského kláštera (viz Obrazová příloha 2, obr. 45). Jedná se o malbu temperou na plátně s rozměry 395 x 220 cm, nyní uloženou v depozitáři Moravského zemského muzea v Brně⁷⁸.

2. 4. Hynek Vysekal (1867–1938)

Narodil se 1. 8. 1866. Byl nejmladším ze čtyř synů Františka Xavera Vysekala. Stejně jako jeho otec a dva ze starších bratrů, také Hynek se stal malířem. Do roku 1907 působil v Kutné Hoře jako dekorační malíř a malíř obrazů⁷⁹. Avšak z jeho konkrétních děl není mnoho zaznamenaných. S bratrem Janem a synovcem Františkem se podílel na malířské výmalbě kostela v Nové Vsi⁸⁰. Samostatně pak vyzdobil kostel sv. Ondřeje v Sánech u Poděbrad. Na klenbě nad oltářem vyobrazil sv. Ondřeje. Malba na omítce je datována rokem 1900⁸¹. Další jeho tvorba není doložena. Z jeho tří synů se dva mladší z nich Ignác a Eduard také věnovali malbě. V roce 1907, Hynek, jako čtyřicetiletý, emigroval se svou rodinou do Ameriky. Žil v Kalifornii až do roku 1925, poté se vrátil zpět do Kutné Hory. Avšak část jeho rodiny, zůstala v Americe natrvalo. Zejména syn Eduard, který se stal uznávaným malířem a vyučoval na Art Institute of Chicago⁸².

⁷⁷TOMAN P., Nový slovník československých výtvarných umělců, Ostrava 1994, s 677.

⁷⁸<http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=opona&id=395>; staž. dne 21. 3. 2013.

⁷⁹TOMAN P., Nový slovník československých výtvarných umělců, Ostrava 1994, s 677.

⁸⁰PODLAHA A., Posvátná místa království českého, sv. 4, Praha 1910.

⁸¹Tamtéž.

⁸²TOMAN P., Nový slovník československých výtvarných umělců, Ostrava 1994, s 676.

3. Mladší generace Vysekalů – František a jeho bratraci Ignác a Eduard

3.1. František Vysekal (1882–1947)

František, syn malíře Jana Vysekala, se narodil v Kutné Hoře 1. 10. 1882. Umělecké vlohy mohl převzít po svém otci Janovi, ale i dědovi Františkovi Xaveru Vysekalovi, po němž byl zřejmě i pojmenován. O jeho životě a činnosti je doloženo nejvíce záznamů, neboť se stal váženým občanem Kutné Hory. Pracoval ve státních službách jako diplomat. Avšak malování a kresba byla jeho nejmilejší zálibou a dalo by se říci, že i životní vášní. Jeho nadání bylo všestranné. Byl velmi čínorodým a měl mnoho zájmů.

Namaloval spoustu obrazů s náměty krajin. Zaznamenával si do zápisníku skici míst, která navštívil. Používal různé techniky. Vytvářel ilustrace ke knížkám a také vyřezával kopie barokních řezb. O umění se velmi zajímal a umělecká díla nadšeně kopíroval a sbíral. V roce 1942 pořádal Osvětový svaz v Kutné Hoře výstavu jeho děl u příležitosti jeho 60. narozenin⁸³.

3. 1. 1. Vzdělání

V letech 1893–1900 absolvoval Vyšší reálnou školu v Kutné Hoře. Kreslení ho učil Josef Zeis, absolvent pražské akademie, který se podílel také na restaurování pozdně gotických a renesančních maleb v chrámu sv. Barbory⁸⁴. Poté v letech 1900–1902 studoval František Vysekal architekturu na Vysokém učení technickém v Praze. Od roku 1902 a následující další 2 roky se věnoval studiu filosofie. Nemohl však studia dokončit kvůli nedostatku financí. Začal tedy pracovat jako státní úředník. Až do začátku první světové války byl zaměstnán v rakouských službách na c. k. Zemském úřadě v Praze.

3. 1. 2. Cesta do Itálie a 1. světová válka

Jako třicetiletý podnikl v roce 1913 společně s kutnohorským malířem Zdeňkem Glückseligem (1883–1945), čerstvým absolventem pražské akademie, studijní cestu do Itálie. Na cestě, která vedla přes Slovinsko až do Florencie, vytvořil František množství skic a kreseb.

⁸³ REZLER A., František Vysekal (1882 - 1947) 12. Srpna – 28. Října 1988, katalog výstavy, Galerie Felixe Jeneweina města Kutné Hory 1998.

⁸⁴ ALTOVÁ, B., ŠTROBLOVÁ, H. (eds.): Kutná Hora. Dějiny českých měst, Lidové noviny, Praha 2000, s. 477.

Po jeho návratu z Itálie začala první světová válka. Ve válce působil jako záložní důstojník na mnoha místech. Do svého deníku kresebně zachycoval místa, kde byl během války nucen přebývat. Ve válce se seznámil s Janem Masarykem, s kterým udržoval velmi přátelský vztah po celý život. Po válce vstoupil do československých konsulárních služeb a roku 1920 se stal pracovníkem ministerstva zahraničních věcí Československé republiky⁸⁵.

3. 1. 3. Ve státních službách

K úspěšnému vykonávání státní zahraniční služby měl vhodné předpoklady svým všeobecným rozhledem, reprezentativním vzhledem a vystupováním. Také disponoval bohatými jazykovými znalostmi. Uměl německy, francouzsky a anglicky a ovládal esperanto. Jako zaměstnanec zahraničních služeb byl nucen přebývat téměř neustále v cizině. Několik let žil v Mnichově, později přebýval v Paříži a také v Londýně.

Do Mnichova byl služebně vyslán od roku 1920 do roku 1926. Svůj pobyt zde využil k tomu, aby se účastnil večerních kurzů na mnichovské akademii. V tomto období se také oženil se Zdenkou Richterovou, o 6 let mladší učitelkou, pocházející z Čáslavi. Roku 1926 byl přidělen na konsulát v Londýně. Po dobu služebních cest se snažil neztratit kontakt s domovem a posílal svým přátelům, kolegům a příbuzným množství lístků a dopisů obzvláště ve vánočním období. Zejména roku 1928, 1931 a 1933, 1937 zasílal dopisy do Prahy a Kutné Hory, Mnichova, Vídně, Augsburgu, Paříže, Buenos Aires, New Yorku a Los Angeles (kde žila část rodiny - Betty, Hynek, Eduard, Karolína a Ignác). Roku 1938, když mu bylo 50 let, se vrátil do Kutné Hory⁸⁶.

3. 1. 4. Činnost ve spolcích

František Vysekal byl velmi činorodým a aktivním člověkem. Veřejně se zapojoval do společenského kulturního života nejen v Kutné Hoře, ale i v zahraničí. V roce 1918, stál s knihovníkem Jaromírem Siegelem u zrodu SKS - Svazu kutnohorských studentů, budoucího ochotnického spolku Tyl. Spolek hrál divadelní představení, která se těšila velké oblibě a také se staral o kulturní dění ve městě. František vytvářel pro ochotnický spolek divadelní dekorace a scény. Podílel se i na

⁸⁵ REZLER A., František Vysekal (1882 - 1947) 12. Srpna – 28. Října 1988, katalog výstavy, Galerie Felixe Jeneweina města Kutné Hory 1998.

⁸⁶ Tamtéž.

činnosti ostatních spolků, zejména Sokola. Při pobytu v Mnichově, vedl tamějšího českého Sokola, v Londýně pak také stanul v jeho čele⁸⁷.

3. 1. 5. Dílo

František měl výborné kreslířské nadání a tíhnul spíše k pracím drobnějšího ilustrativního charakteru. Existuje množství skic, které si zaznamenával do svého deníku. Systematicky v něm střádal informace o dobovém slohu a dekoru. Pořizoval si skici s poznámkami i studie národopisného charakteru, které mu sloužily jako zdroj inspirace při zakázkové práci na nástěnných malbách⁸⁸.

V první světové válce dovedl zachytit emocionalitu a intimitu interiérů světnic a kuchyní vzdálených končin Východního Slovenska, Maďarska, či Rumunska. Možná v něm vzbuzovaly bezděčně pocit jistoty domova (viz Obrazová příloha 2, obr. 48).

Vliv na jeho tvorbu mělo zajisté dětství strávené v prostředí historické Kutné Hory. V jeho raných kresbách z Kutné hory můžeme pozorovat nostalgické pocity s měkkými křídovými akcenty bílé na tmavém podkladě (*Studie okna a opěrného systému chrámu Sv. Barbory*, 1912; *Arciděkanství a Mincmistrovský dům v Kutné Hoře*, 1912, aj.). Kolem roku 1935 se výtvarný projev stává prokreslenější a sevřenější (*Říční koryto s vrbami*. Bylanka, 1935; *Sběratelé*, 1935; *Trafalgar Square*. London, 1936)⁸⁹.

Jeho cesty mu umožnily poznat nové kraje. Byl zaujat krásou přírody a krajinou, kterou často a rád maloval. Počátky jeho malířské tvorby jsou doložené krajinami z cesty do Itálie v roce 1913. Svým stylem se podobají krajinám příznačným pro mařákovce (viz Obrazová příloha 2, obr. 46). Někdy v nich můžeme postřehnout vliv českého symbolismu. Když přebýval v Mnichově a Londýně, maloval panorama Hradčan. Mnoho jeho obrazů je v soukromém majetku v Londýně⁹⁰. Služební cesty a častý pobyt v zahraničí mu umožnily nasbírat řadu zkušeností a inspirací.

Nástěnná malba

Za počátek Františkovy tvorby můžeme považovat jeho spolupráci s otcem. Jako osmnáctiletý pomáhal otci s výmalbou v zasedací místnosti ve Vlašském dvoře. Společně s otcem a strýcem Hynkem se následujícího roku 1899 podílel na malířské výzdobě kostela v Nové Vsi. Později v roce 1912 s otcem spolupracoval na výzdobě

⁸⁷ Tamtéž.

⁸⁸ Tamtéž.

⁸⁹ Tamtéž.

⁹⁰ Tamtéž.

vnitřní části zámku Alfreda Šebka v Hodkově. Zde se nejvíce podílel na výzdobě ruské jizby⁹¹. Malby se však nedochovaly.

Uměleckých schopností Františkových využívali i členové rodiny. V únoru 1937 zakoupil jeho švagr dům známý jako *Ruthardka*. Plochy stěn haly ozdobil František rostlinným dekorem a motivy ptáčků. V horní části stěn pod honosným kazetovým stropem namaloval kopie šesti Mánesových lunet (viz Obrazová příloha 2, obr. 51, 52, 53). Později v roce 1965 byla však reprezentativní výmalba vstupní haly zabílena novým majitelem domu. V Ruthardce František bydlel od roku 1940 až do roku 1946⁹².

V Kavárně Arco v Praze na Újezdě vyzdobil kutnohorskými motivy místnost spolku kutnohorských rodáků⁹³. Nástěnné malbě se František věnoval spíše příležitostně, protože většinu času trávil na služebních cestách v zahraničí.

Ilustrátorská činnost a sběratelství

Jeho výtvarná činnost byla zaměřená zejména na ilustrátorství a grafiku. V mládí pracoval jako ilustrátor Šolcova nakladatelství. Šolcovo nakladatelství působilo v rozmezí let 1887–1912 v Telči, pak Praze - Karlíně a v Kutné Hoře. Bylo zaměřené převážně na vydávání literatury zábavného charakteru pro dospělé, obrázkové knihy pro mládež a pohádky. Svou hravou kresbou ilustroval František zejména pohádky a knihy pro mládež (viz Obrazová příloha 2, obr. 49, 50). Mezi jeho dílo výjimečně záslužné patří diplomy čestného občanství Kutné Hory, které vytvořil pro prezidenta Dr. Eduarda Beneše a členy košické vlády⁹⁴.

Je známo, že byl nadšeným sběratelem umění. Co nemohl koupit, sám pro sebe si kopíroval. Soupis obrazů k záramování z roku 1940 dokazuje, že vedle volných děl a ilustrací byly v jeho vlastnictví i kopie podle Mánesa, Schweigera, Slavíčka, Kašpara či Rembrandta, Bartelse, Brangwyna, Holbeina, aj. Kromě malířských děl prováděl kopie barokních řezb⁹⁵. Je oceňován především jako výborný kreslíř se smyslem pro detail a citlivým přístupem k barvě.

⁹¹Tamtéž.

⁹²Tamtéž.

⁹³ Tamtéž.

⁹⁴Tamtéž.

⁹⁵Tamtéž.

3. 2. Ignác Vysekal

Datum narození a podrobnější zprávy o jeho životě nejsou známy. Byl synem malíře Hynka Vysekala. Jediným doloženým dílem, které se podařilo vyhledat, je nástěnná figurální výmalba kostela sv. Jiří v Lošanech u Kolína. Ignác Vysekal vymaloval kostel v Lošanech v letech 1895/6⁹⁶. Malby se zachovaly pouze v presbytáři, ostatní plochy stěn byly zabíleny. Na obou bočních stěnách presbytáře jsou umístěné dvojice postav světců. Na levé straně se nachází sv. Prokop a sv. Vojtěch, napravo sv. Ludmila a sv. Václav. Figury jsou zasazené v iluzivní architektuře, podobně jako figury v Nové Vsi. Iluzivní architektura nese gotické znaky. Barevnost je realizována v chladnějších odstínech a modelace stínů jsou provedeny šrafurou (viz Obrazová příloha 2, obr. 48–52).

3. 3. Výmalba ochozových kaplí v chrámu sv. Bartoloměje v Kolíně

V gotickém chrámu sv. Bartoloměje v Kolíně se ve třech ochozových kaplích nachází dekorativní i figurální nástěnná výmalba. Podle záznamů, uložených ve Státním okresním archívu v Kolíně, bylo zjištěno, že malby v kaplích vytvořil v roce 1897 Vysekal. Avšak dosud není jasné, o kterého z malířů se jedná.

Kaple jsou pojmenovány Sladovnická, Pekařská, Řeznická a Šperlinkovská. Výška stěn kaplí je 11 metrů. Stěny kaplí jsou pokryty ornamentální šablonovou malbou, přičemž barevně pojaté jsou i přípory žeber (okr, tmavě modrá, červená, světle modrá). V dolní části do výšky asi dvou metrů jsou vymalovány iluzivní závěsy s dekorem. Na iluzivním závěsu je použit stejný typ šablonového dekoru, jako v pozadí figur v kostele v Lošanech. Ostatní plochu stěn kaplí pokrývá šablonový dekor, ohraničený bordurou s rostlinným motivem. V každé klenební výseči je namalována figura anděla. Svými obličejovými rysy, gesty rukou i provedením šrafury v drapérii, se figury nápadně podobají postavám světců od Ignáce Vysekala v kostele v Lošanech (viz Obrazová příloha 2, obr. 59, 60).

3. 4. Eduard Vysekal (1890–1939)

Narodil se 17. 3. 1890 v Kutné Hoře v umělecké rodině. Byl nejmladším synem malíře Hynka Vysekala. V roce 1907, když mu bylo 17 let, odešli Vysekalovi

⁹⁶ <http://cestyapamatky.cz/kolinsko/losany/kostel-sv-jiri>; staž. 20. 3. 2013

z Kutné Hory do Ameriky. Usadili se v Los Angeles v Kalifornii. V Los Angeles studoval Eduard na Art Institute of Chicago. Jeho učiteli byli Vanderpoel, Walcott a Wright. Od roku 1922 byl v Los Angeles až do své smrti profesorem figurální malby na Otis Institute⁹⁷.

Eduard se natrvalo usadil v jižní Kalifornii. Začal se hned zpočátku aktivně zúčastňovat místního uměleckého života. Jeho manželkou se stala malířka Luvena Buchanan. Společně vystavovali v roce 1919 s modernistickou skupinou The California Progressive Painters. Později v roce 1922 se Eduard stal členem skupiny The Group of Eight, která sdružovala malíře s tendencí vyjadřovat radikální formou impresionismus. Eduard Vysekal vystavoval pravidelně každý rok na výstavách Kalifornského uměleckého spolku, v Museu v Los Angeles a v Californian Watercolour Society. Ovlivnil řadu malířů z jižní Kalifornie, neboť je sám vyučoval. Nejprve působil jako učitel na Art Students League of Los Angeles a pak v Otis Art Institute, kde od roku 1922 až do své smrti, učil kresbu figury dle živého modelu a krajinomalbu⁹⁸.

Dílo Eduarda je nejmodernější z celé rodiny malířů Vysekalů. Jeho tvorba by se dala zařadit do raného modernismu (viz Obrazová příloha 2, obr. 63 – 66).

4. Závěr

Teoretická práce prezentuje jednotlivé členy rozvětvené malířské rodiny Vysekalů. Malíři Vysekalové pocházeli z Kutné Hory a působili především na Kutnohorsku a Kolínsku na přelomu 19. a 20. století. Prvním doloženým malířem byl František Xaver Vysekal. Původně se vyučil obuvníkem, ale později se začal zabývat malbou náboženských obrazů. Jeho tři synové pak pokračovali v jeho šlépějích a stali se také malíři. Nejstarší syn Václav podobně jako jeho otec, se zaměřil na malbu závěsných obrazů s náboženskými tématy. Oltářní obrazy, od Václava Vysekala, se nachází v mnoha kostelích nejen v jeho rodném kraji, ale i na vzdálených místech. Další synové Františka Xavera Vysekala, Jan a Hynek se věnovali spíše nástěnné malbě. Velmi aktivním byl Jan Vysekal, který vyzdobil

⁹⁷TOMAN P., Nový slovník československých výtvarných umělců, Ostrava 1994, s 677.

⁹⁸http://www.askart.com/askart/v/edouard_antoin_vysekal/edouard_antoin_vysekal.aspx; staž. 20. 3. 2013

nástěnnou dekorativní i figurální malbou mnoho kostelů i profánních míst. Tvořil také divadelní dekorace a zanechal po sobě obrazy se světskými tématy. Janova tvorba je oproti dílu staršího bratra Václava různorodější a pestřejší. Zatímco Václav se specializoval na obrazy pouze náboženské a jeho postavy mají vždy charakteristické postoje, gesta a obličejové rysy, Jan se snažil více experimentovat jak ve volbě námětů, tak i v samotné tvorbě. Jeho dílo nese ilustrativní charakter, který je podpořen tmavou konturou. V díle Jana Vysekala se odráží vliv secese a také umělců, s kterými spolupracoval např. s Františkem Urbanem. Nejstarší generace malířů pracovala především na církevních zakázkách, avšak mladší generace se začíná více osvobozovat a věnovat vlastní umělecké tvorbě.

Mezi mladší generaci patří František Vysekal a jeho bratraci Ignác a Eduard Vysekalové. Nejstarší z nich Ignác, patrně následoval svého otce Hynka nebo strýce Jana a vyzdobil figurálními malbami kostel v Lošanech. Postavy světců mají podobná gesta i propracování drapérie, jako postavy andělů v ochozových kaplích v chrámu sv. Bartoloměje v Kolíně. Zde není zcela jasné, který z malířů Vysekalů kaple vyzdobil. Další údaje o tvorbě Ignáce nebyly zjištěny. Naproti tomu velmi podrobně je doložena tvorba Františka i Eduarda Vysekala, kteří se stali možná nejvýznamnějšími členy z celé malířské rodiny. František, po svém otci Janovi zdědil malířský talent i činorodou povahu. Byl velmi nadaným a měl výborné kreslířské schopnosti. Jeho dílo zahrnuje spíše práce drobného, charakteru. V mladých letech tvořil ilustrace ke knížkám Šolcova nakladatelství v Kutné Hoře. Finanční situace mu však nedovolila dostudovat a proto začal pracovat jako úředník ve státních službách. Později se stal politickým diplomatem. Díky svému povolání byl nucen hodně cestovat a přebývat v zahraničí. Ve svém volném čase maloval. Místa a krajiny, které navštívil, zachycoval na papír tužkou nebo akvarelem. Jeho akvarely jsou velmi svěží a působí velmi lehce. I přesto, že trávil hodně času na služebních cestách, nepřestal být v kontaktu se svou rodnou Kutnou Horou a účastnil se veřejného dění. Stal se uznávaným občanem Kutné Hory a na jeho počest byla uspořádána v letech 1942 výstava jeho díla.

Posledním nejmladším malířem, o kterém je důležité se zmínit, je Františkův bratranec Eduard Vysekal. Se svými rodiči se roku 1907 přestěhovali do Los Angeles v Kalifornii. Zde vystudoval Art Intitute of Chicago a později se stal profesorem figury a krajinomalby na Otis Art Intitute. Maloval obrazy, které září barvami. Jeho tvorba je nejmodernější a spadá do období raného modernismu.

Bylo by užitečné rozšířit tuto práci o zdokumentování a podrobnější analýzu dalších děl, které se nachází i mimo Kutnohorský a Kolínský region. Nabízí se také úkol pokusit se určit přesné autorství u některých děl. Dále by bylo zajímavé zabývat se inspiračními zdroji a podrobněji se věnovat umělcům, kteří nejvíce ovlivnili malíře Vysekali. Vhodné by bylo uvést jejich tvorbu do kontextu s daným historickým obdobím.

Literatura a prameny

Použitá literatura:

- POCHE E.: *Umělecké památky Čech*, díl I., II., III., IV., Praha 1978.
- MÁDL K. B.: *Soupis památek historických a uměleckých v Království českém od pravěku do polovice 19. století. XXXVIII.*
- PODLAHA A.: *Posvátná místa království českého*, sv. 4, Praha 1910.
- ALTOVÁ B., ŠTROBLOVÁ H. (eds.): *Kutná Hora. Dějiny českých měst, Lidové noviny, Praha 2000.*
- TOMAN P.: *Nový slovník československých výtvarných umělců*, Ostrava 1994.
- FUHRICH J., *Joseph Führich die Kartons zum Wiener Kreuzweg*, Wien: Brandstätter Verlag, 2005.

Použité prameny:

- ZEMAN D., Doc. Jaroslav J. ALT ak. mal.: *Orientační restaurátorský průzkum v kostele sv. Václava v Nové Vsi u Kolína*, únor 2007.
- REZLER A.: *František Vysekal (1882 - 1947)* 12. Srpna – 28. Října 1988. Galerie Felixe Jeneweina města Kutné Hory 1998. Katalog výstavy.
- GOLDMANNOVÁ J.: *Restaurování nástěnné malby v kostele sv. Václava v Nové Vsi u Kolína. Výjev Ruky své otevřel chudému*. Univerzita Pardubice, Fakulta restaurování. Restaurátorská dokumentace.
- Stavba kostela sv. Václava, Petrovice I., Státní oblastní archiv Kutná Hora: MÚKH, III. / 1885, č. 97.

- DITTRICH J., *Vývoj Poličského reálného gymnázia do roku 1945*, Pedagogická fakulta, katedra historie. Masarykova Univerzita. Bakalářská práce. Brno 2008.
- Materiály pana Aleše Teršla.

Internetové adresy:

<http://www.cestyapamatky.cz>

<http://www.farnostck.cz/historie>

<http://www.vlassky-dvur.cz>

<http://www.amaterskedivadlo.cz>

<http://www.zehusice.cz>

<http://www.askart.com>

Obrazová příloha 1- I. část bakalářské práce

Seznam vyobrazení

Obr. 1 Půdorys kostela.

Obr. 2 Pohled do interiéru kostela sv. Václava v Nové Vsi.

Obr. 3 Pohled na jižní stěnu s restaurovaným výjevem.

Obr. 4 Grafický zákres poškození.

Obr. 5 Grafický zákres odběru vzorků a provedených sond.

Obr. 6 Grafický zákres míst vpichů po injektaži a nově provedených tmelů.

Obr. 7 Sv. Josef, horní část ve stavu před restaurováním.

Obr. 8 Sv. Josef, dolní část ve stavu před restaurováním.

Obr. 9 Sv. Anna, horní část ve stavu před restaurováním.

Obr. 10 Sv. Anna, dolní část ve stavu před restaurováním.

Obr. 11 Levá část archivoly nad světci, stav před restaurováním.

Obr. 12 Pravá část archivoly nad světci, stav před restaurováním.

Obr. 13 Dekorativní křížek na vrcholu archivoly s viditelnými vlasovými trhlkami, stav před restaurováním.

Obr. 14 Foto téhož křížku, při nasvícení Uv světlem zvýrazněna světlá linka.

Obr. 15 Rostlinný ornament zdobící levou stranu archivoly, stav před restaurováním.

Obr. 16 Detail struktury povrchu v bočním osvětlení s viditelnými tahy štětce na podkladové vrstvě.

Obr. 17 Foto v bočním osvětlení zvýrazňuje trhlinu v dolní části drapérie sv. Josefa.

Obr. 18 Detail pravé části okraje drapérie sv. Josefa a šablonový dekor pozadí s částí středového sloupu, v bočním razantním osvětlení zvýrazněna struktura povrchu omítky, stav před restaurováním.

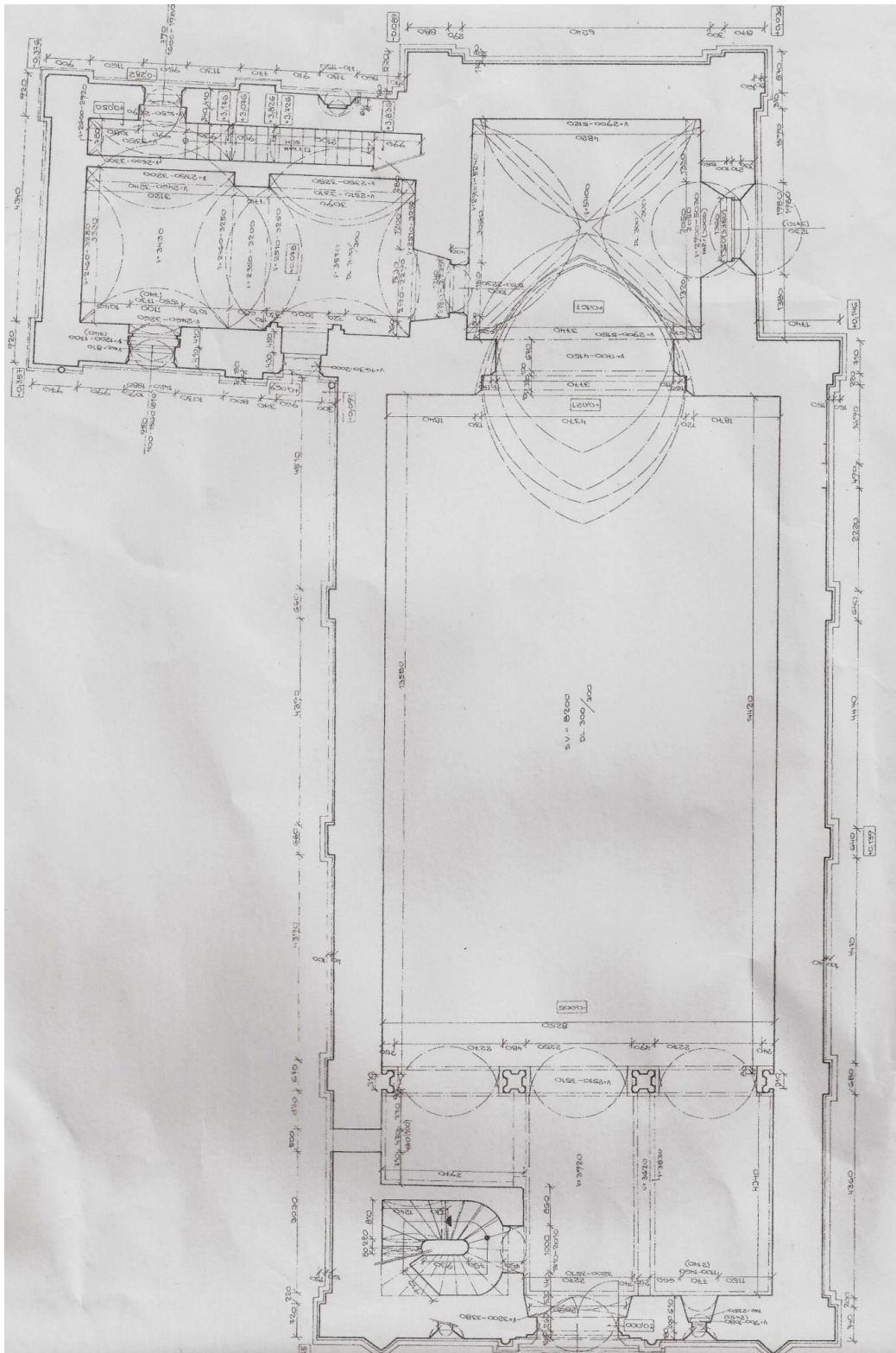
Obr. 19 Část pravého okraje drapérie sv. Josefa, šablonový dekor se zlacením a část středového sloupu v denním rozptýleném světle, stav před restaurováním.

Obr. 20 Stejně místo v Uv světle, lokálně zvýrazněna fialová luminiscence podkladové vrstvy zlacení.

- Obr. 21, 22** Rozeta v denním a Uv světle, stav před restaurováním.
- Obr. 23** Část rostlinného motivu rozety, detail poškození barevné vrstvy a odpadání zlatení.
- Obr. 24, 25** Část šablonového dekoru středového sloupu a pozadí, při nasvícení denním a Uv světlem.
- Obr. 26** Detail modrého šablonového dekoru pozadí při levé straně u sv. Anny, část jejího šátku s tmavou obrysovou linií a světlou šrafurou na draperii, stav před restaurováním.
- Obr. 27** Detail sondy S1: 0 – omítka, 1 – béžový podkladový vápenný nátěr, 2 – bílý vápenný nátěr, 3 – povrchový světle okrový nátěr.
- Obr. 28** Detail sondy S2: 1 – béžový podkladový vápenný nátěr, 2 – fragmenty bílého vápenného nátěru, 3 – povrchový šedivý nátěr.
- Obr. 29** Detail zahalené hlavy sv. Anny, část zlatené svatozáře, stav před restaurováním.
- Obr. 30** Detail obličejové části sv. Anny, na povrchu viditelné prachové a pavučinové depozity, stav před restaurováním.
- Obr. 31** Panna Maria jako malé děvčátko, přidržující knihu své matce sv. Anně, stav před restaurováním.
- Obr. 32** Detail rukou, přidržujících knihu, na povrchu ulpělé nečistoty a odpadání barevná vrstva na deskách knihy, stav před restaurováním.
- Obr. 33** Detail hlavy děvčátka Panny Marie se zlatenou svatozáří, stav před restaurováním.
- Obr. 34** Detail hlavy Panny Marie, snímek zachycený IR kamerou.
- Obr. 35** Poprsí sv. Josefa s lilií, stav před restaurováním.
- Obr. 36** Detail ruky sv. Josefa a stonku lilie, poškozené odpadnou barevnou vrstvou.
- Obr. 37** Detail hlavy sv. Josefa, odpadání barevná vrstva ve vlasech a vousech, hřebík na vrcholu hlavy, v linii krku tužkou narýsovaná vodorovná osa.
- Obr. 38** Nohy a dolní část draperie sv. Josefa, trhlina, druhotná přemalba drapérie a stínů na prstech nohou v denním světle, stav před restaurováním.
- Obr. 39** Stejně místo při nasvícení Uv světlem, odlišná luminiscence druhotné přemalby odrážející se světle nazelenalým odstínem.
- Obr. 40** Část drapérie sv. Josefa s druhotnou přemalbou.
- Obr. 41** Zkoušky čištění druhotné přemalby rozpouštědly;
A – aceton, B – xlen, C – izopropyl alkohol, D- toluen, E – nitroředidlo.
- Obr. 42** Druhotný tmel lišící se strukturou povrchu a pozdější hnědé zvýraznění stínu za draperii sv. Josefa, stav před restaurováním.
- Obr. 43** Detail hřebíku uprostřed rozety, stav před restaurováním.
- Obr. 44** Detail zlatených hvězdiček v modrém oblouku nad světci poškozených ztrátou adheze k podkladu.
- Obr. 45** Detail šablonového dekoru zdobeného plátkovým zlatem, místy odpadným od organického podkladového nátěru.
- Obr. 46** Detail odpadání barevné vrstvy na levém bočním sloupu.
- Obr. 47** Detail poškození barevné vrstvy otěrem, část levé výplně oblouku s rostlinným dekorem.
- Obr. 48** Detail práškovatění barevné vrstvy okrového pásku horního oblouku.
- Obr. 49** Detail mechanického defektu povrchové barevné vrstvy v draperii sv. Josefa.
- Obr. 50** Zkouška rozpustnosti barevné vrstvy, A – destilovaná voda, B – etanol.
- Obr. 51** Zkouška prekonsolidace vhodnou koncentrací Klucelu E, nahoře 2%, dole 3% roztok Klucelu E.
- Obr. 52** Průběh prací - část drapérie sv. Josefa, stav po vyjmutí druhotného tmelu a otevření trhliny.

- Obr. 53** Průběh prací - detail nanesené vrstvy cyklododekanu při okrajích trhliny v draperii sv. Josefa.
- Obr. 54** Průběh prací - aplikace konsolidačního prostředku Leda nB1 pomocí injekční stříkačky do dutin v místech trhliny.
- Obr. 55** Stav po zaplnění dutin a trhliny konsolidačním prostředkem Ledanem B1.
- Obr. 56** Detail zatmelené trhliny v drapérii sv. Josefa.
- Obr. 57** Zatmelená trhlina v drapérii sv. Josefa.
- Obr. 58** Detail drapérie - stav po retuši druhotné přemalby a nově zatmelených míst.
- Obr. 59** Detail části malby s poškozeným šablonovým dekorem pozadí.
- Obr. 60** Stejně místo, stav po retuši.
- Obr. 61** Detail odpadané barevné vrstvy v pozadí šablonového dekoru a pravého okraje šátku sv. Anny.
- Obr. 62** Detail stejné části malby, stav po retuši.
- Obr. 63** Detail poškození barevné vrstvy v dekoru a v hlavici středového sloupu, v horní části viditelný tmel.
- Obr. 64** Stejná část malby, stav po retuši.
- Obr. 65** Detail poškozené barevné vrstvy na stonku a listech lilie.
- Obr. 66** Stejně místo, stav po retuši.
- Obr. 67** Část malby s poškozenou barevnou vrstvou na listech lilie, modré draperii, okrovém pozadí a dekoru horní části středového sloupu.
- Obr. 68** Stejná část malby po retuši.
- Obr. 69** Detail části malby s liliovým květem, stav po retuši.
- Obr. 70** Sv. Josef, horní část malby, stav po restaurování.
- Obr. 71** Sv. Josef, dolní část malby, stav po restaurování.
- Obr. 72** Sv. Anna, horní část, stav po restaurování.
- Obr. 73** Sv. Anna, dolní část, stav po restaurování.
- Obr. 74** Levá část horního oblouku, stav po restaurování.
- Obr. 75** Pravá část horního oblouku, stav po restaurování.
- Obr. 76** Středová rozeta s vrcholovým křížkem, stav po restaurování.

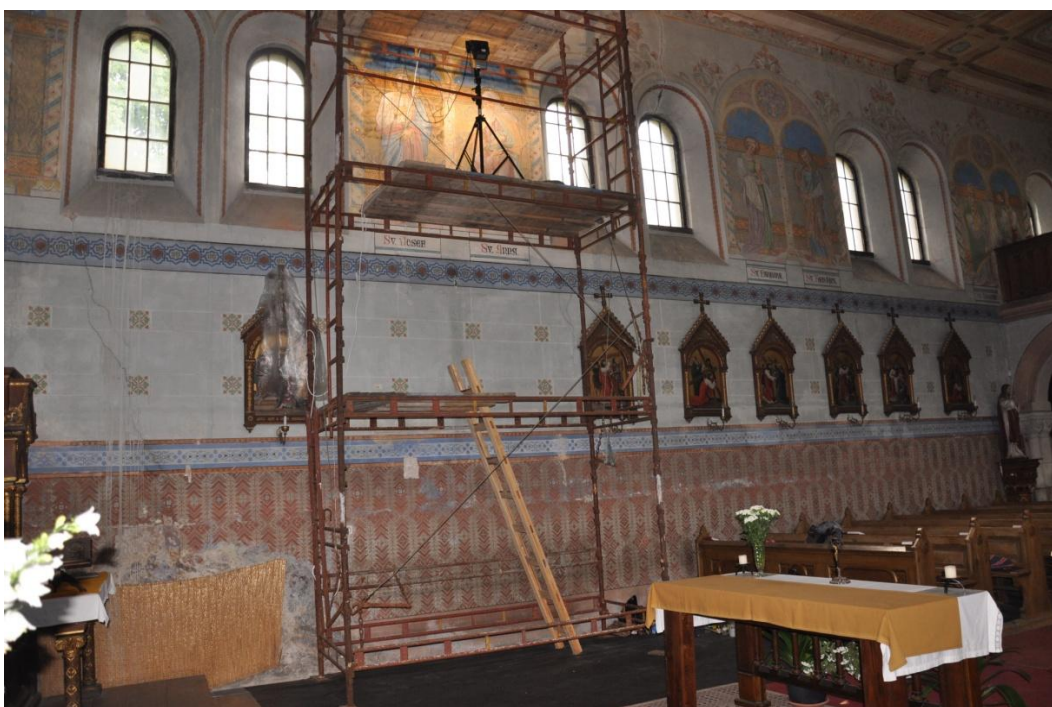
Obr. 1 Půdorys kostela.

Obr. 2 Pohled do interiéru kostela sv. Václava v Nové Vsi.

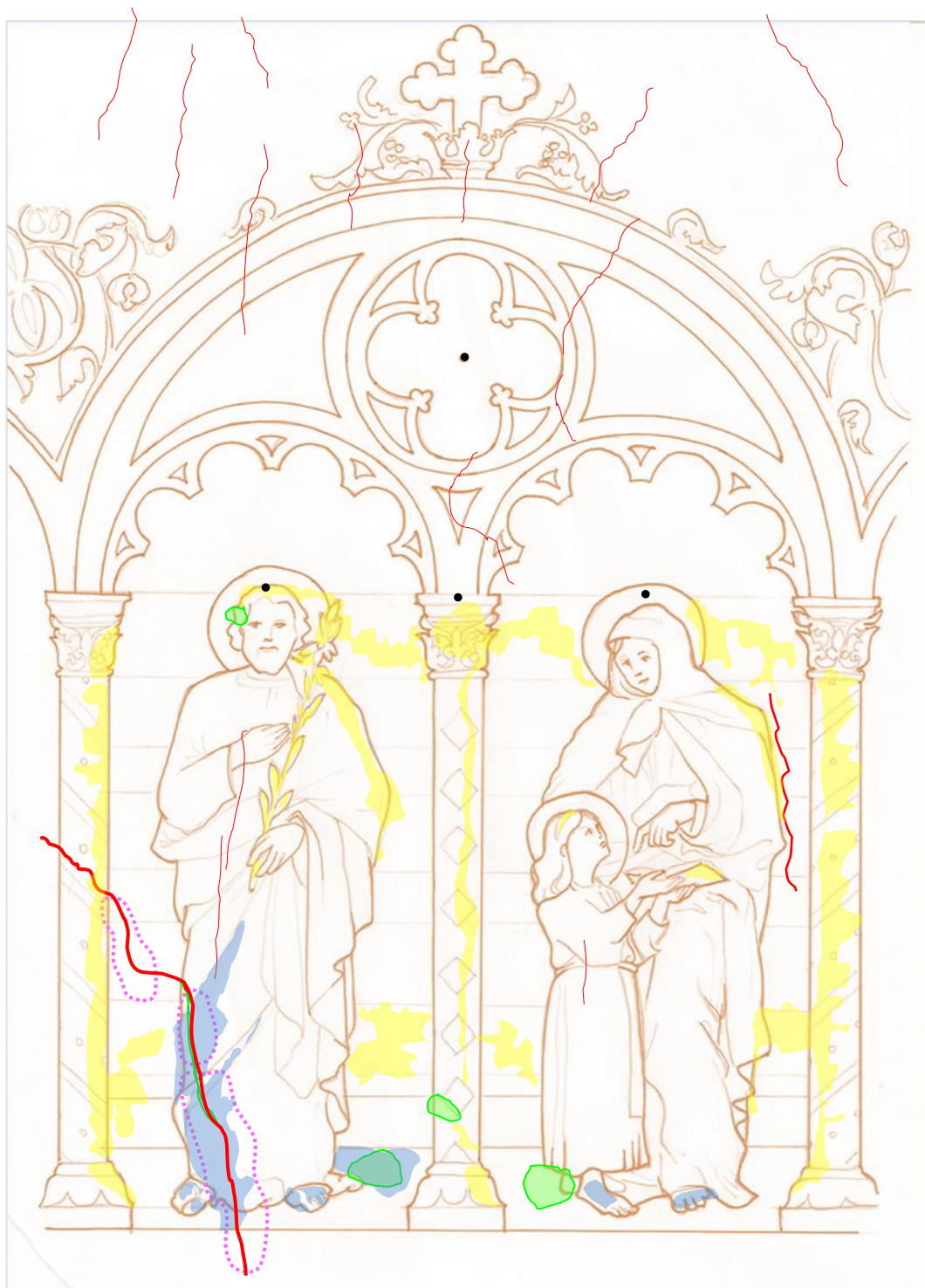

Obr. 3 Pohled na jižní stěnu s restaurovaným výjevem.

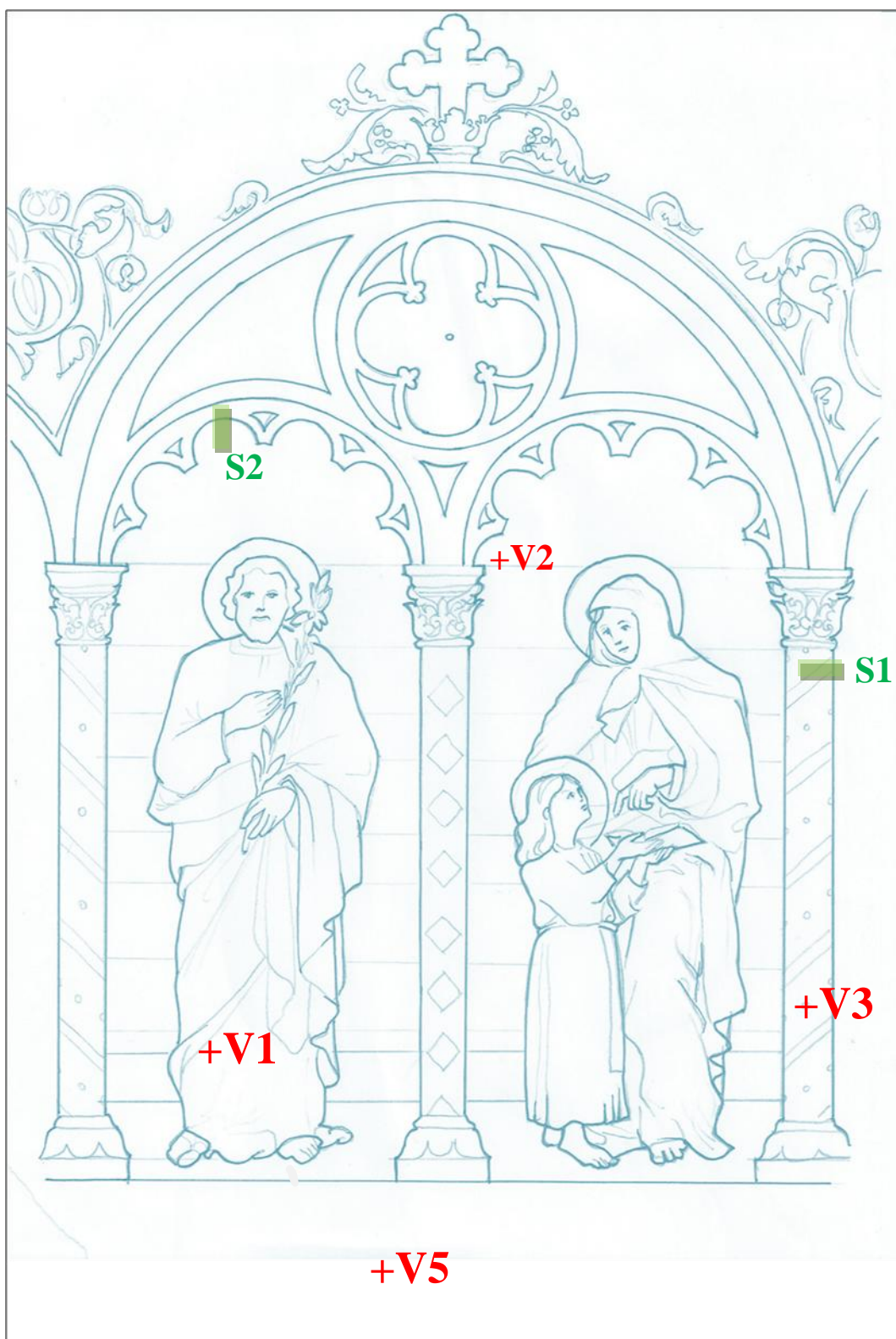

Obr. 4 Grafický zákres poškození.

	druhotné tmely		trhliny, trhlinky
	druhotné přemalby		dutiny
	odlupování barevné vrstvy v šupinkách		hřebíky

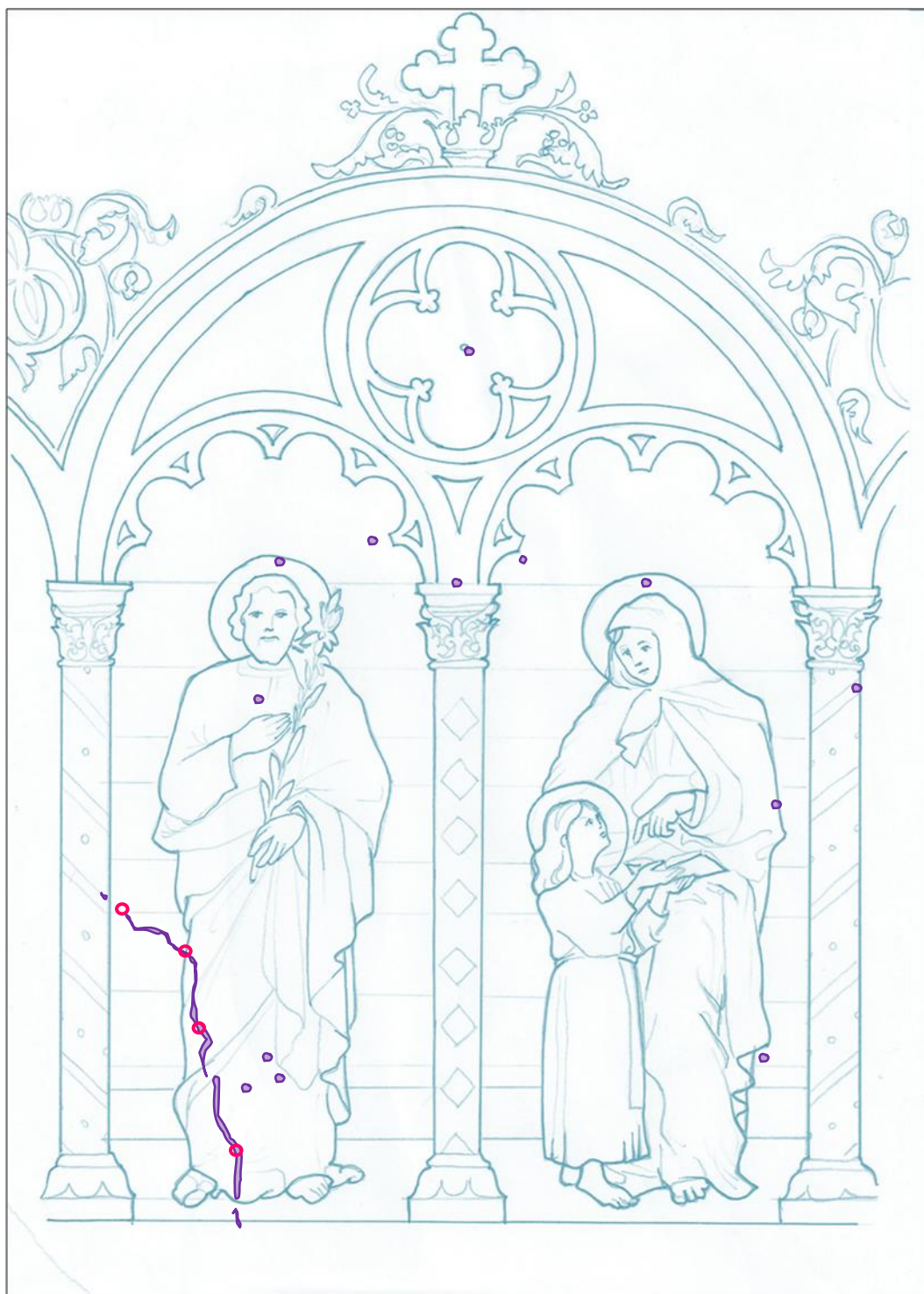
Obr. 5 Grafický zákres odběru vzorků a provedených sond.

Červené značení- místa odběrů vzorků na stratigrafii
modré značení - místo odběru vzorku na pojivo,
Zelené značení - místa stratigrafických sond

Obr. 6 Grafický zákres míst vpichů po injekcích a nově provedených tmelů.

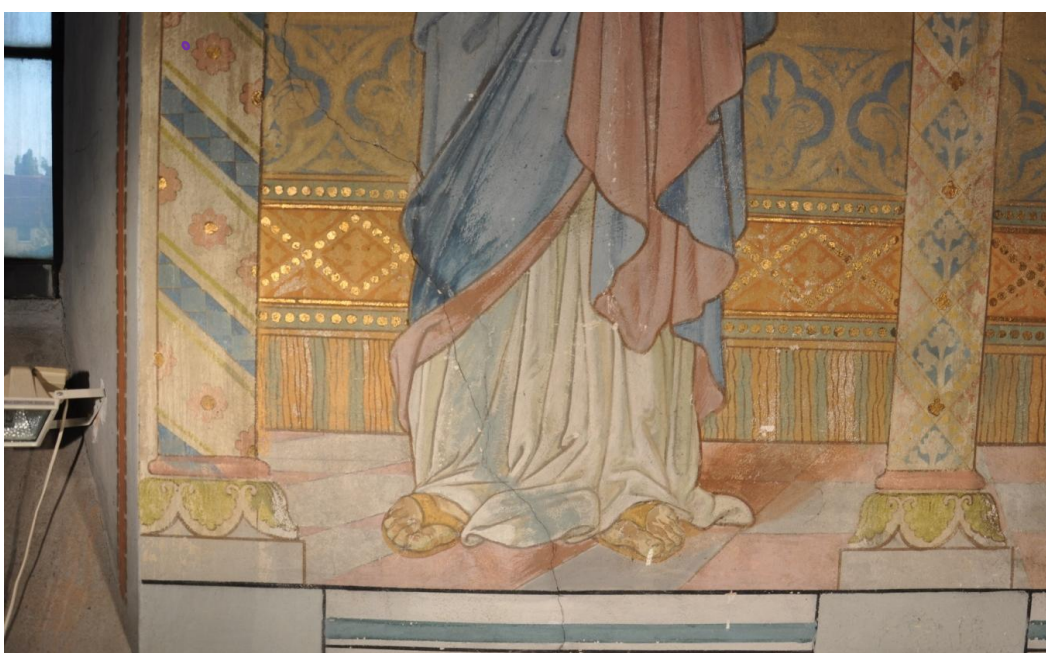
- nově tmelená místa
- místa vpichů po injekcích

Obr. 7. Sv. Josef, horní část ve stavu před restaurováním.

Obr. 8 Sv. Josef, dolní část ve stavu před restaurováním.

Obr. 9 Sv. Anna, horní část ve stavu před restaurováním.

Obr. 10 Sv. Anna, dolní část ve stavu před restaurováním.

Obr. 11 Levá část archivolty nad světcí, stav před restaurováním.

Obr. 12 Pravá část archivolty nad světcí, stav před restaurováním.

Obr. 13 Dekorativní křížek na vrcholu archivolty s viditelnými vlasovými trhlinkami; stav před restaurováním.

Obr. 14 Foto téhož křížku; při nasvícení Uv světlem zvýrazněna světlá linka.

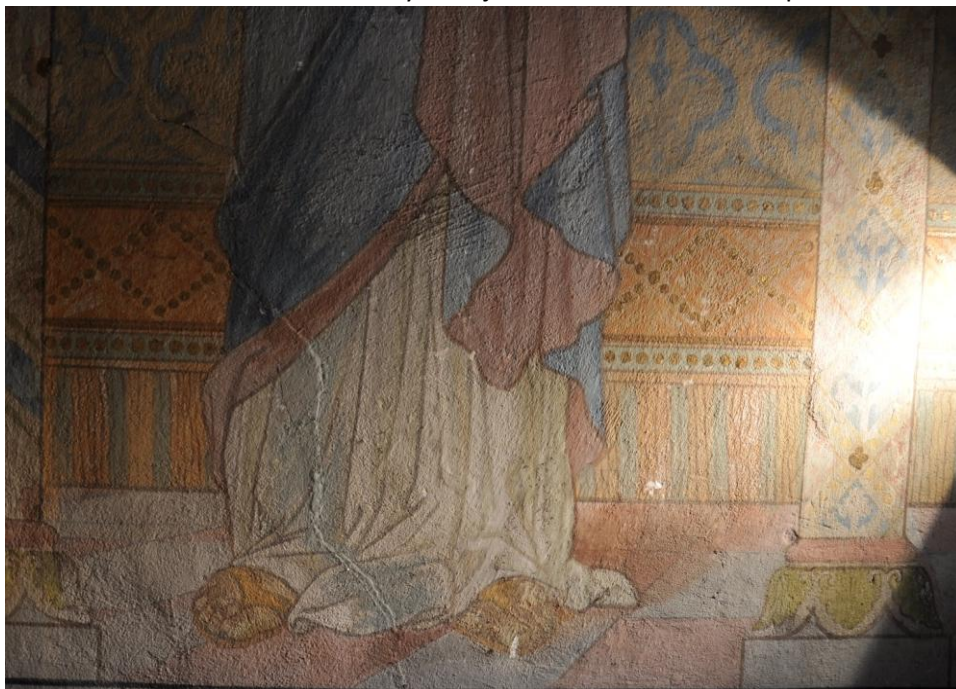
Obr. 15 Rostlinný ornament zdobící levou stranu archivolty, stav před restaurováním.

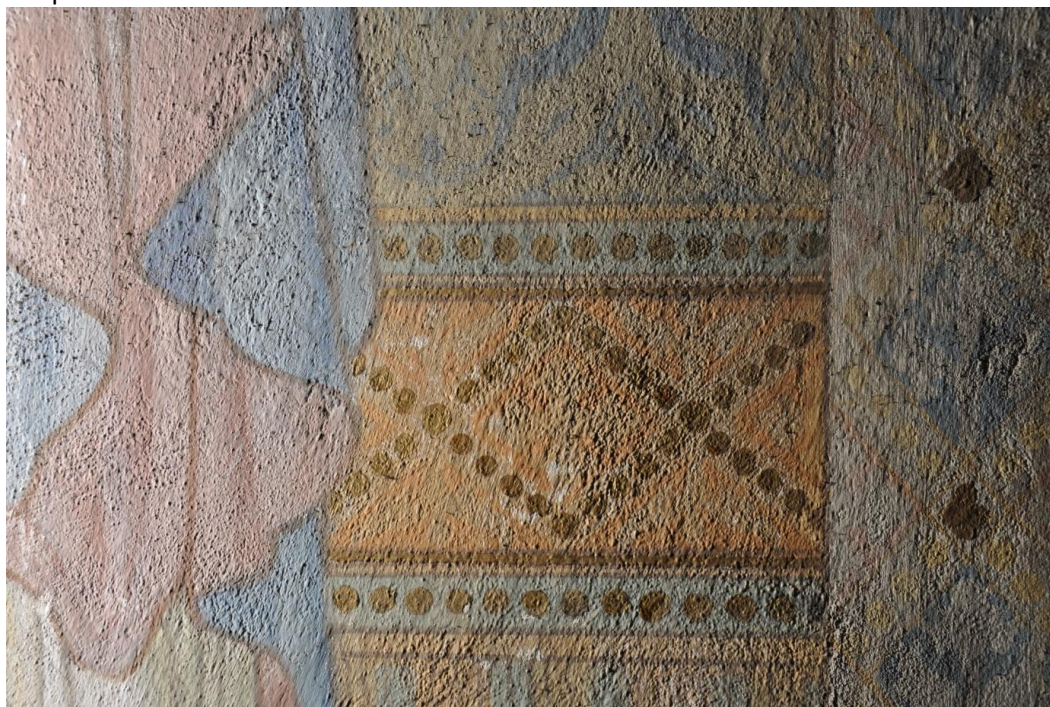
Obr. 16 Detail struktury povrchu v bočním osvětlení s viditelnými tahy štětce na podkladové vrstvě.

Obr. 17 Foto v bočním osvětlení zvýrazňuje trhlinu v dolní části drapérie sv. Josefa.

Obr. 18 Detail pravé části okraje drapérie sv. Josefa a šablonový dekor pozadí s částí středového sloupu, v bočním razantním osvětlení zvýrazněna struktura povrchu omítky, stav před restaurováním.

Obr. 19 Část pravého okraje drapérie sv. Josefa, šablonový dekor se zlacením a část středového sloupu v denním rozptýleném světle, stav před restaurováním.

Obr. 20 Stejné místo v Uv světle, lokálně zvýrazněna fialová luminiscence podkladové vrstvy zlacení.

Obr. 21, 22 Rozeta v denním a Uv světle, stav před restaurováním.

Obr. 23 Část rostlinného motivu rozety, detail poškození barevné vrstvy a odpadaného zlatení.

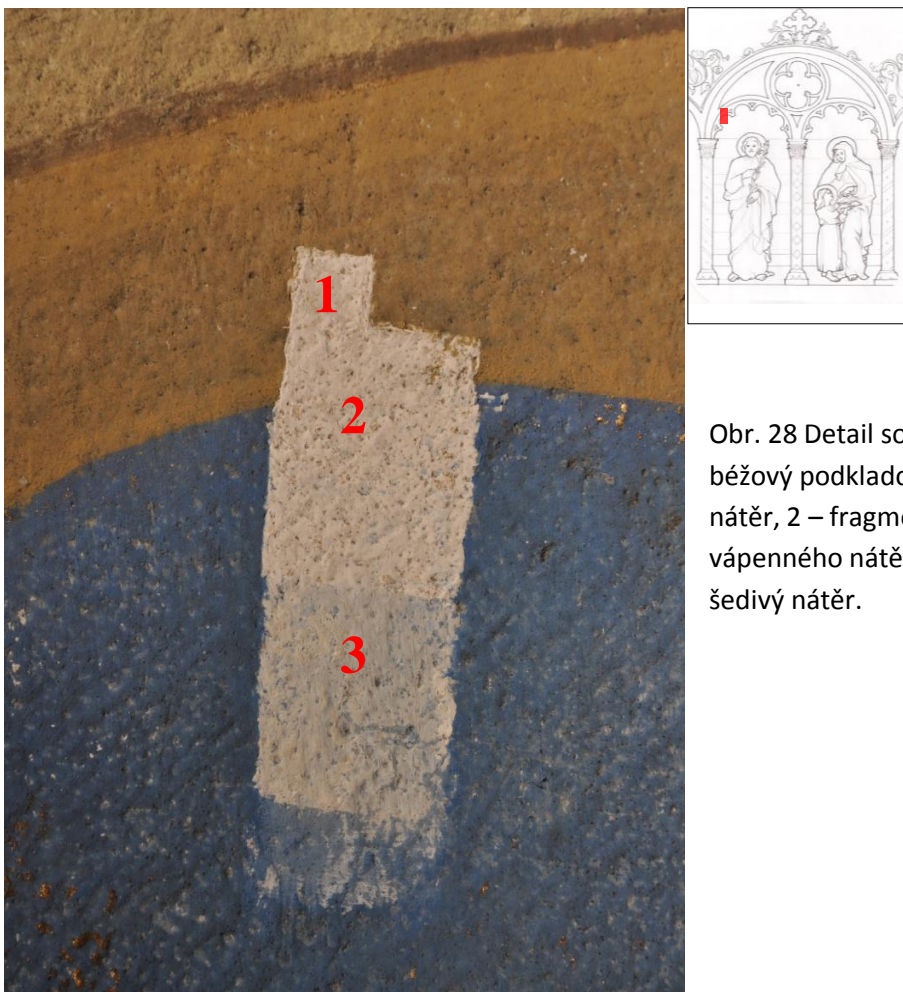
Obr. 24, 25 Část šablonového dekoru středového sloupu a pozadí, při nasvícení denním a
Uv světlem.

Obr. 26 Detail modrého šablonového dekoru pozadí při levé straně u sv. Anny, část jejího
šátku s tmavou obrysovou linií a světlou šrafurou na drapérii, stav před restaurováním.

Obr. 27 Detail sondy S1: 0 – omítka, 1 – béžový podkladový vápenný nátěr, 2 – bílý vápenný nátěr, 3 – povrchový světle okrový nátěr.

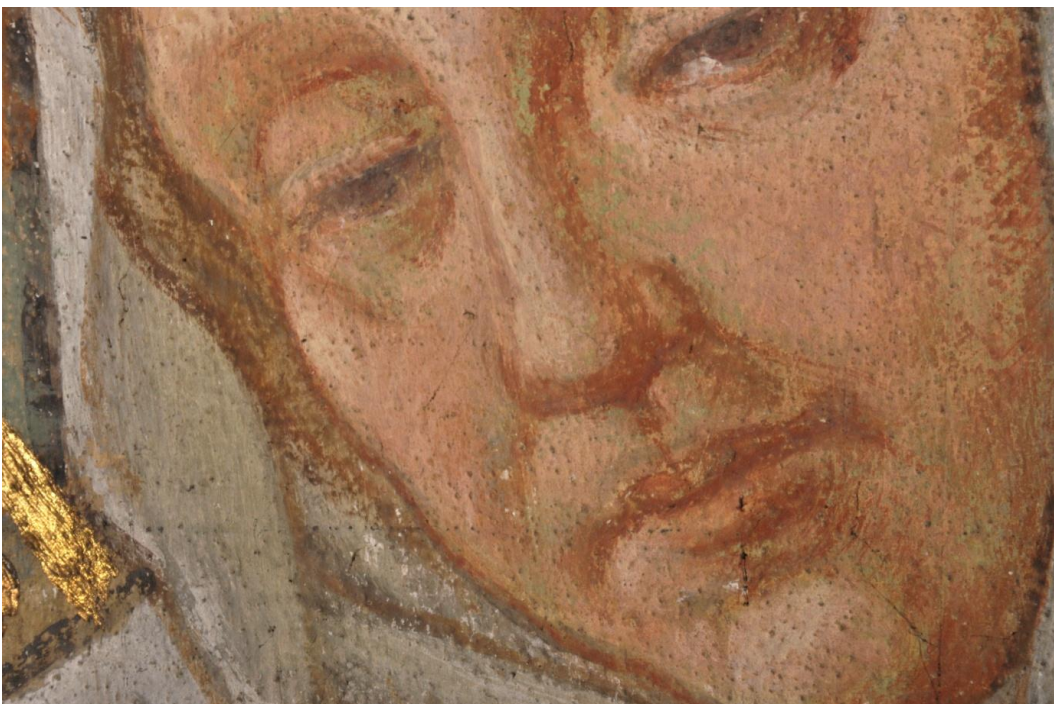

Obr. 28 Detail sondy S2:1 –
béžový podkladový vápenný
nátěr, 2 – fragmenty bílého
vápenného nátěru, 3 –povrchový
šedivý nátěr.

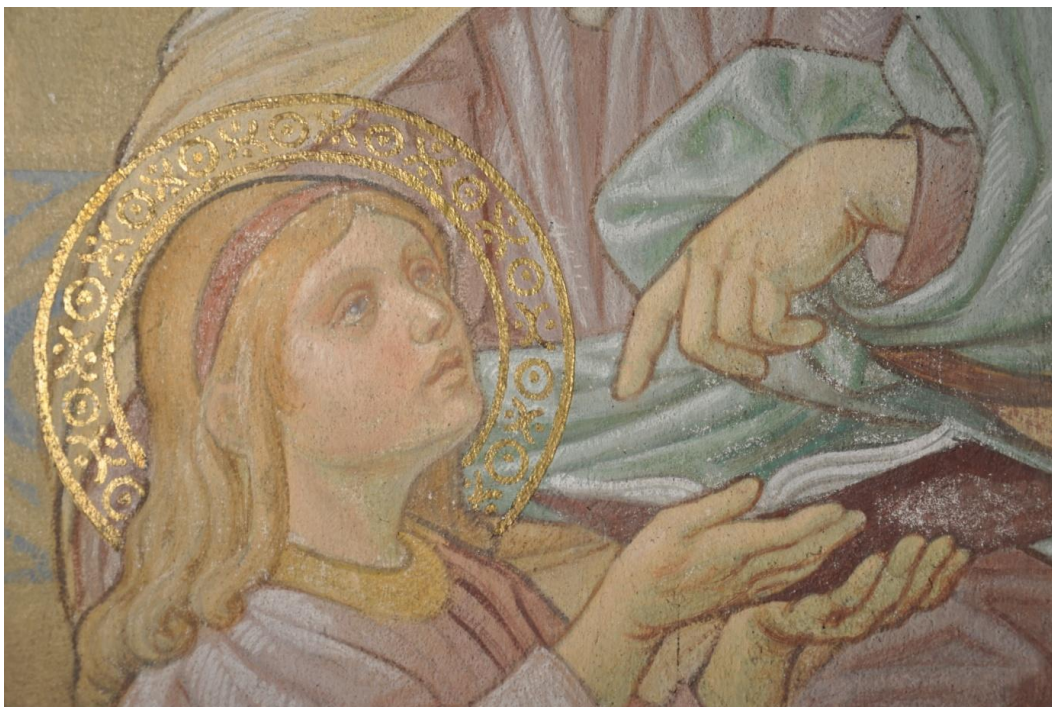
Obr. 29 Detail zahalené hlavy sv. Anny, část zlacené svatozáře, stav před restaurováním.

Obr. 30 Detail obličejové části sv. Anny, na povrchu viditelné prachové a pavučinové depozity, stav před restaurováním.

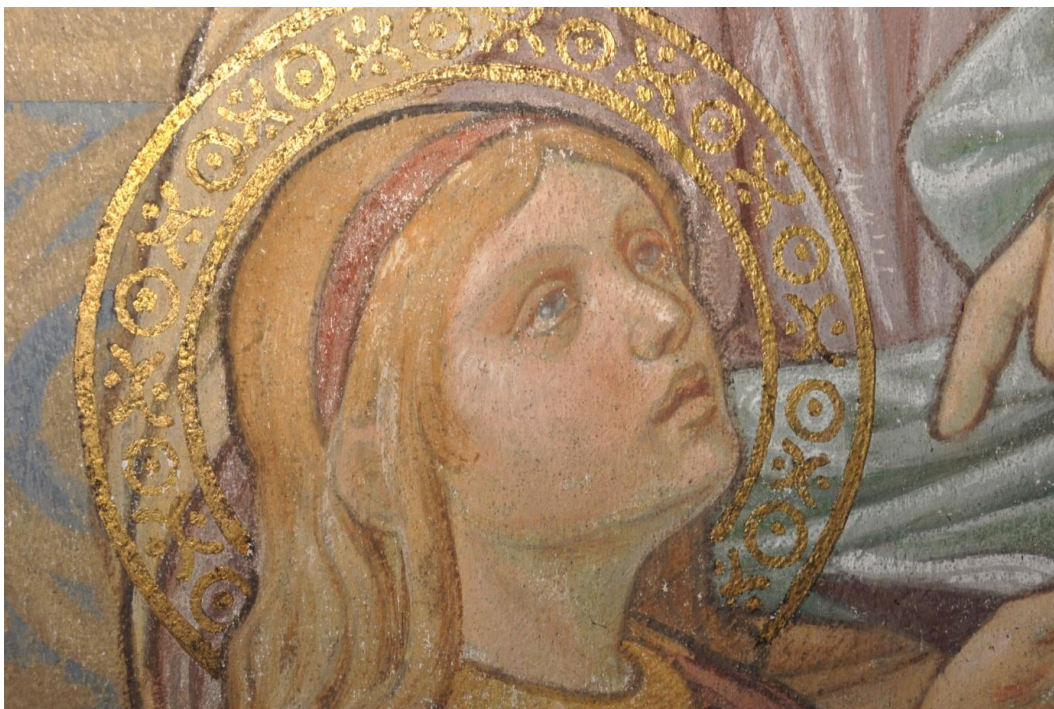
Obr. 31 Panna Maria jako malé děvčátko, přidržující knihu své matce sv. Anně, stav před restaurováním.

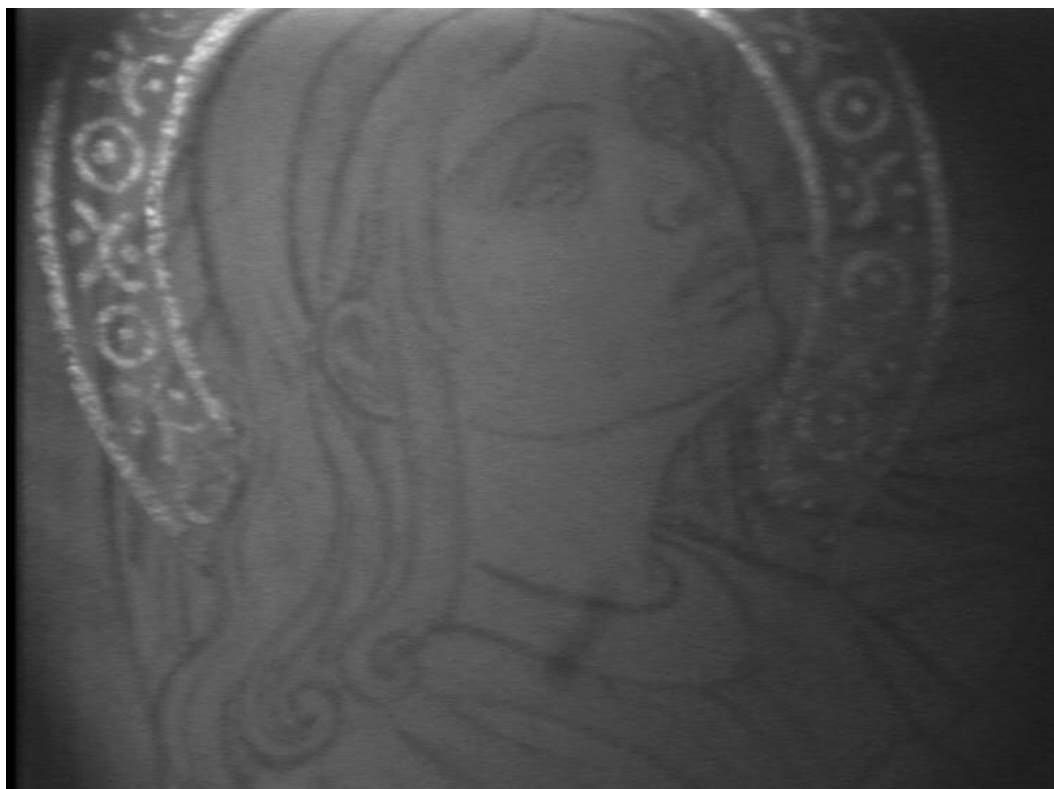
Obr. 32 Detail rukou, přidržujících knihu, na povrchu ulpělé nečistoty a odpadlá barevná vrstva na deskách knihy, stav před restaurováním.

Obr. 33 Detail hlavy děvčátka Panny Marie se zlacenou svatozáří, stav před restaurováním.

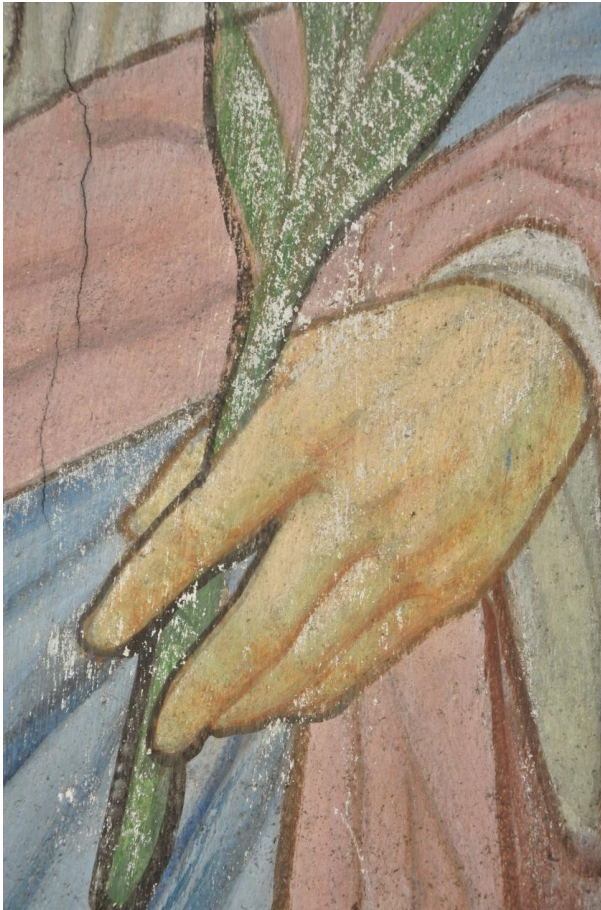

Obr. 34 Detail hlavy Panny Marie, snímek zachycený IR kamerou.

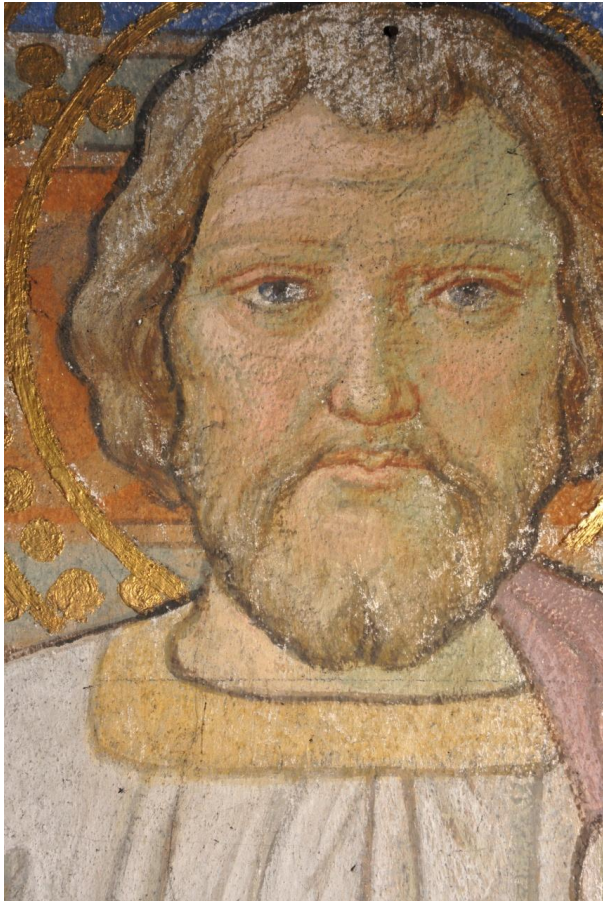

Obr. 35 Poprsí sv. Josefa s lilíí, stav před restaurováním.

Obr. 36 Detail ruky sv. Josefa a stonku lilie, poškozené odpadanou barevnou vrstvou.

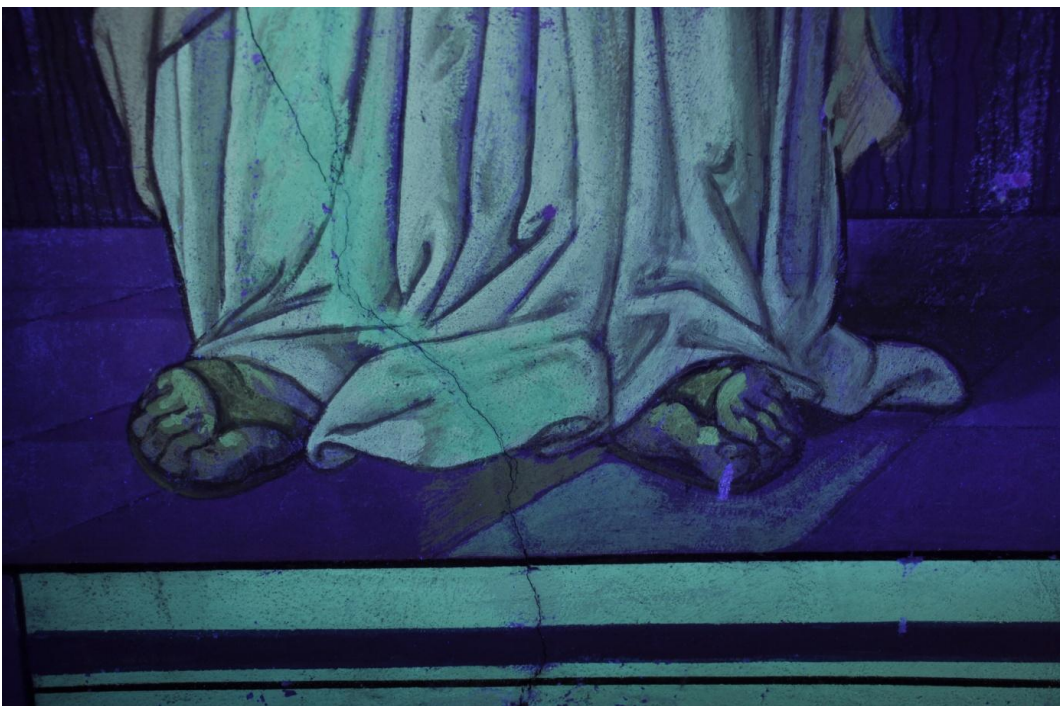

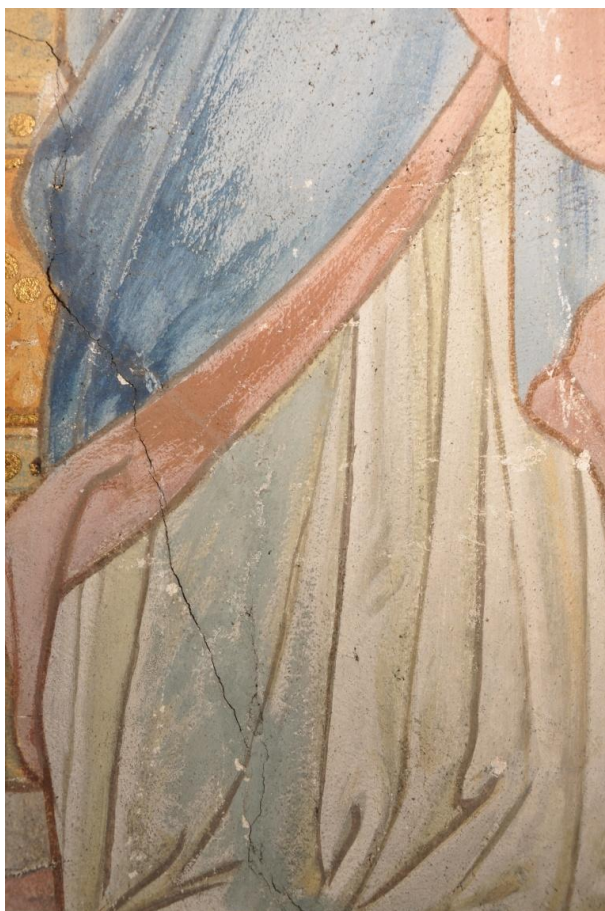
Obr. 37 Detail hlavy sv. Josefa, odpadlá barevná vrstva ve vlasech a vousech, hřebík na vrcholu hlavy, v linii krku tužkou narýsovaná vodorovná osa.

Obr. 38 Nohy a dolní část drapérie sv. Josefa, trhlina, druhotná přemalba drapérie a stínů na prstech nohou v denním světle, stav před restaurováním.

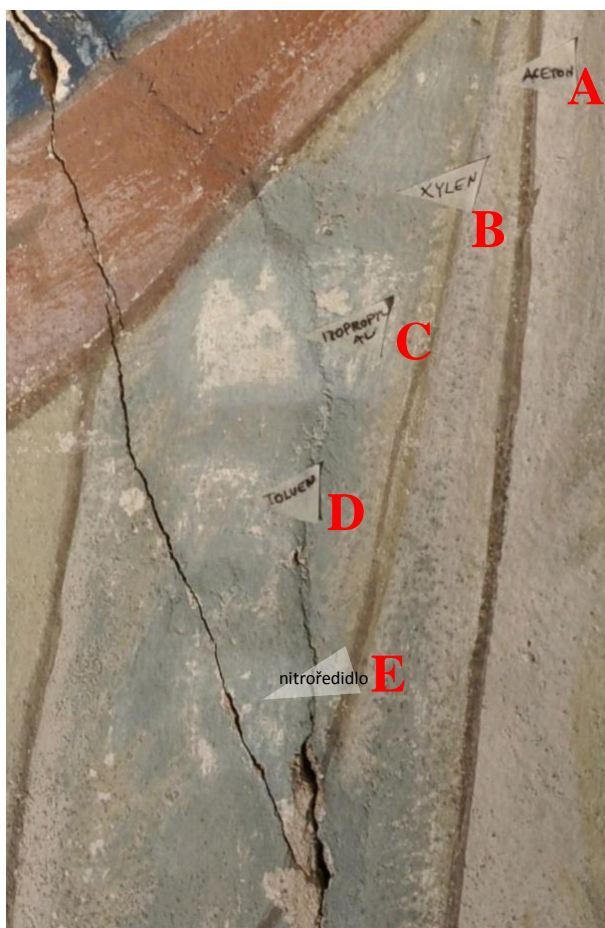

Obr. 39 Stejné místo při nasvícení Uv světlem, odlišná luminiscence druhotné přemalby odrážející se světle nazelenalým odstínem.

Obr. 40 Část drapérie sv. Josefa, trhlina s druhotnou přemalbou.

Obr. 41 Zkoušky čištění druhotné přemalby rozpouštědly:
A – aceton, B – xlen, C – izopropyl alkohol, D- toluen,
E - nitroředidlo

Obr. 42 Druhotný tmel lišící se strukturou povrchu a pozdější hnědé zvýraznění stínu za drapérií sv. Josefa, stav před restaurováním.

Obr. 43 Detail hřebíku uprostřed rozety, stav před restaurováním.

Obr. 44 Detail zlacených hvězdiček v modrém oblouku nad světci poškozených ztrátou adheze k podkladu.

Obr. 45 Detail šablonového dekoru zdobeného plátkovým zlatem, místy odpadáním od organického podkladového nátěru.

Obr. 46 Detail odpadané barevné vrstvy na levém bočním sloupu.

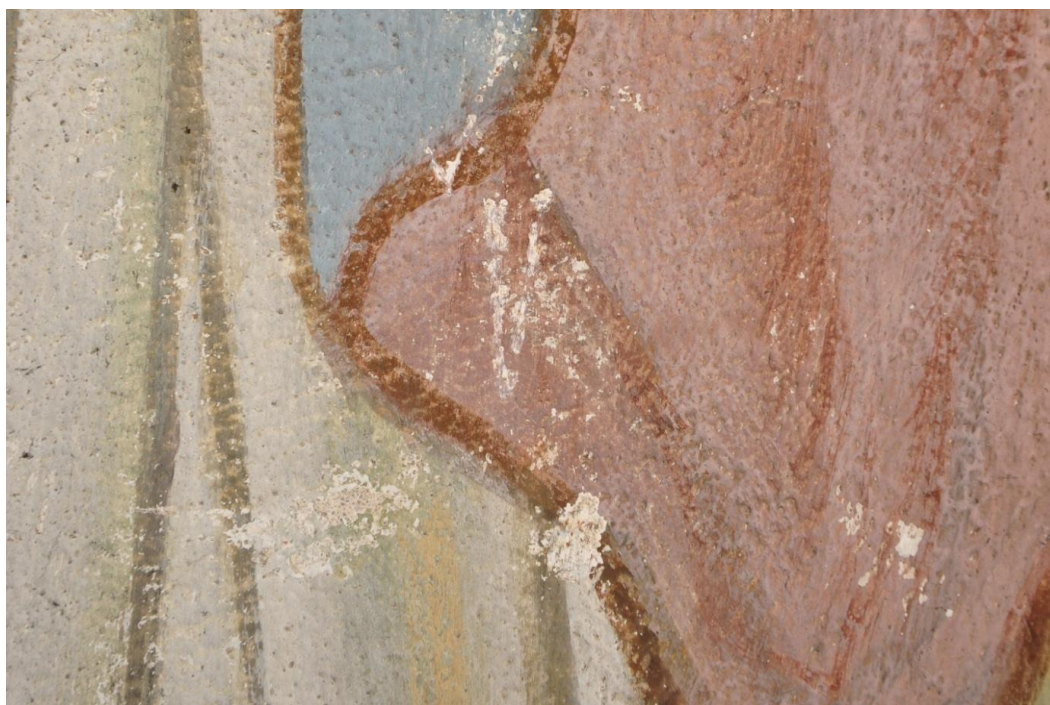

Obr. 47 Detail poškození barevné vrstvy otěrem, část levé výplně oblouku s rostlinným dekorem.

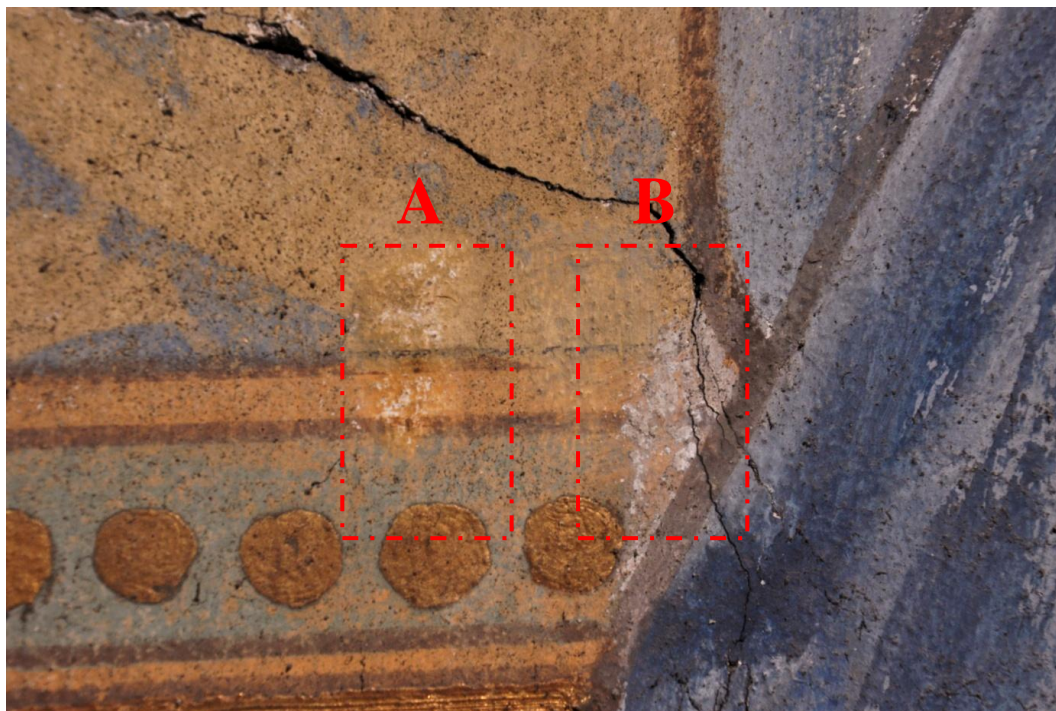
Obr. 48 Detail práškovatění barevné vrstvy okrového pásku horního oblouku.

Obr. 49 Detail mechanického defektu povrchové barevné vrstvy v drapérii sv. Josefa.

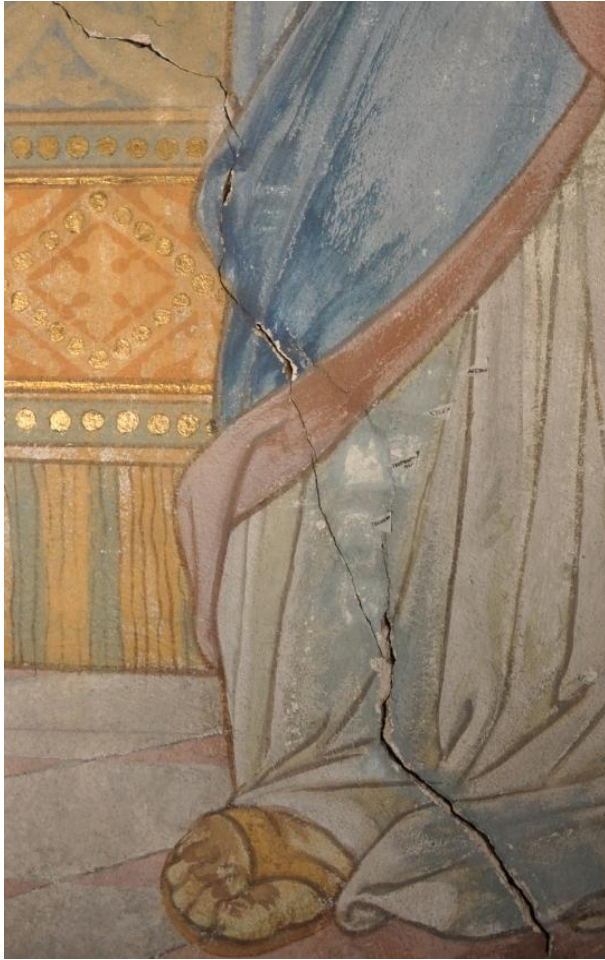

Obr. 50 Zkouška rozpustnosti barevné vrstvy: A – destilovaná voda, B – etanol.

Obr. 51 Zkouška prekonsolidace vhodnou koncentrací Klucelu E: nahoře 2%, dole 3% roztok Klucelu E.

Obr. 52 Průběh prací - část drapérie sv. Josefa, stav po vyjmutí druhotného tmelu a otevření trhliny.

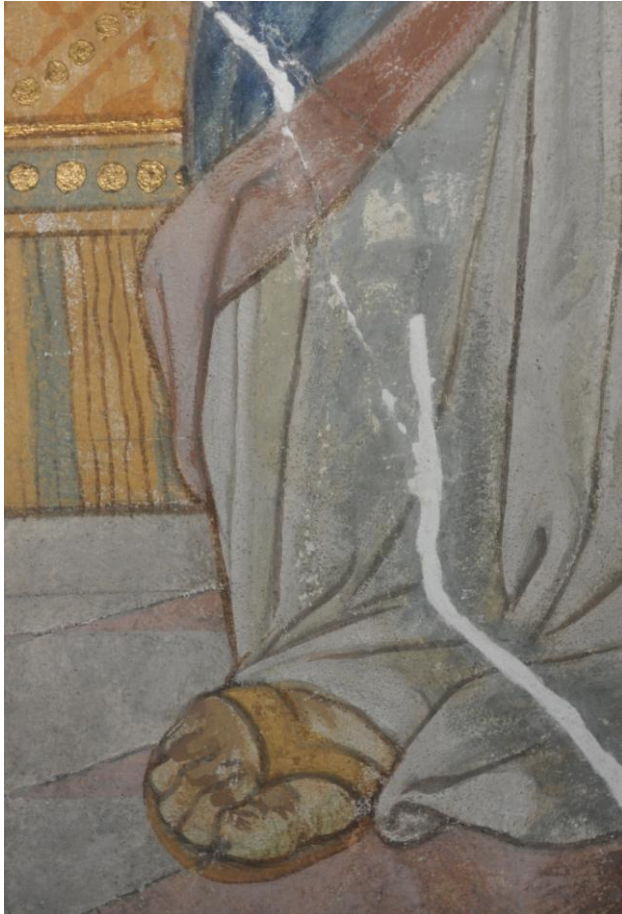
Obr. 53 Průběh prací, detail nanesené vrstvy cyklododekanu při okrajích trhliny v drapérii sv. Josefa.

Obr. 54 Průběh prací, aplikace konsolidačního prostředku Ledan B1 pomocí injekční stříkačky do dutin v místech trhliny.

Obr. 55 Stav po zaplnění dutin a trhliny konsolidačním prostředkem Ledan B1.

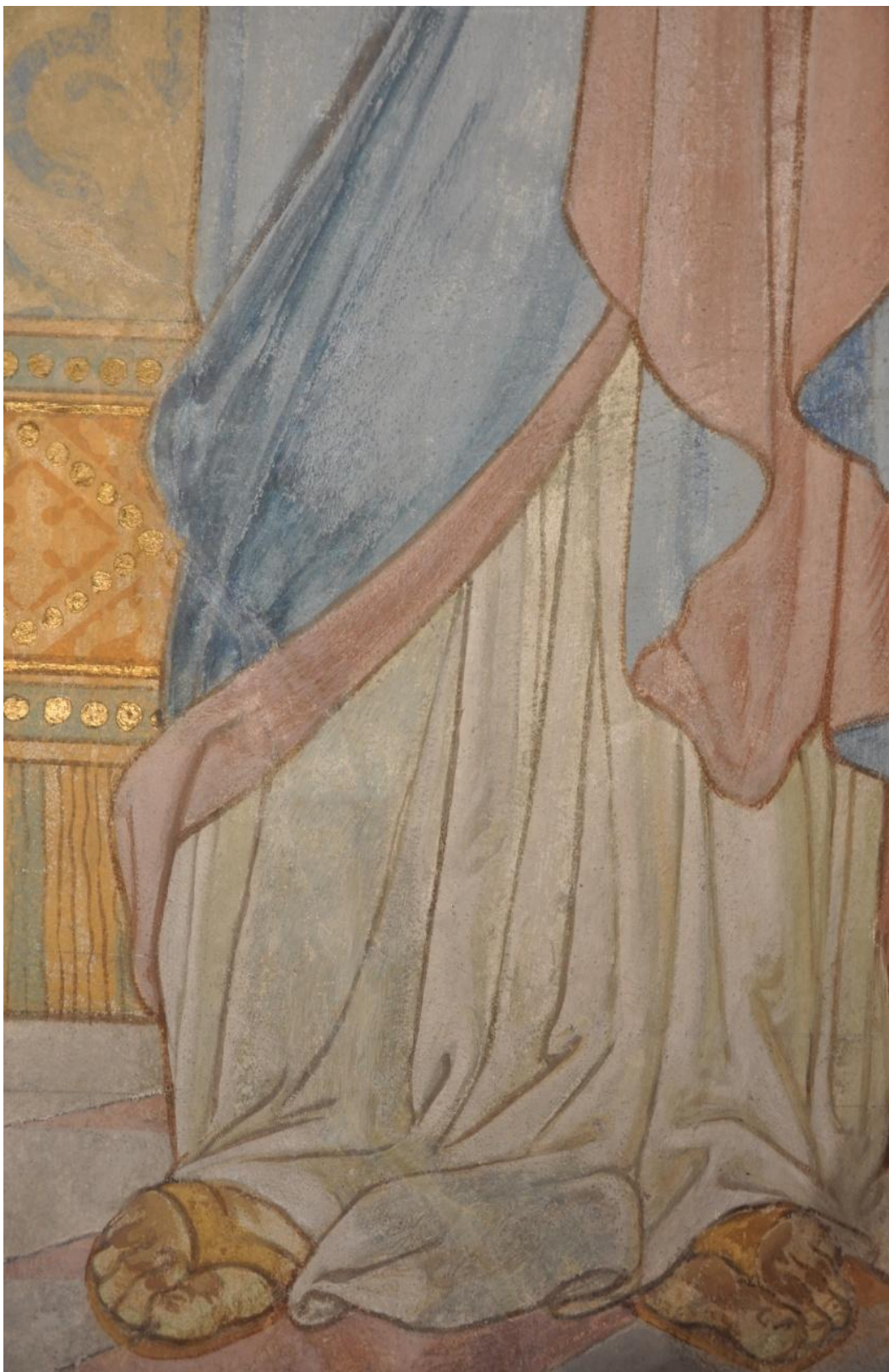

Obr. 56 Detail zatmelené trhliny
v drapérii sv. Josefa.

Obr. 57 Zatmelená trhlina v drapérii
sv. Josefa.

Obr. 58 Detail drapérie, stav po retuši druhotné přemalby a nově zatmelených míst.

Obr. 59 Detail části malby s poškozeným šablonovým dekorem pozadí.

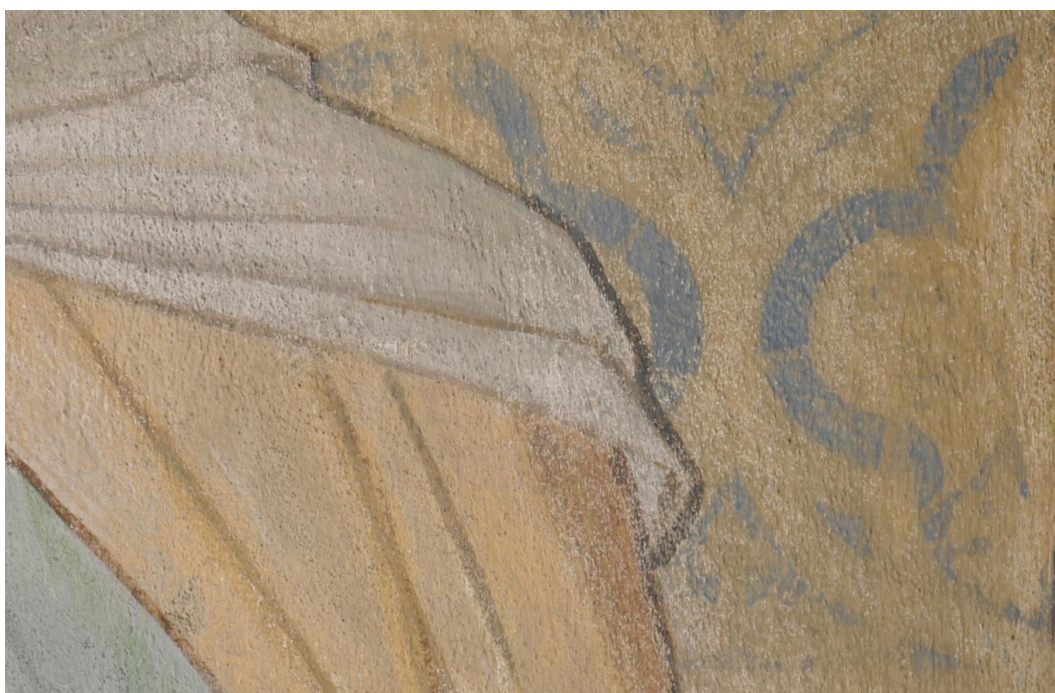
Obr. 60 Stejné místo, stav po retuši.

Obr. 61 Detail odpadané barevné vrstvy v pozadí šablonového dekoru a pravého okraje šátku sv. Anny.

Obr. 62 Detail stejné části malby, stav po retuši.

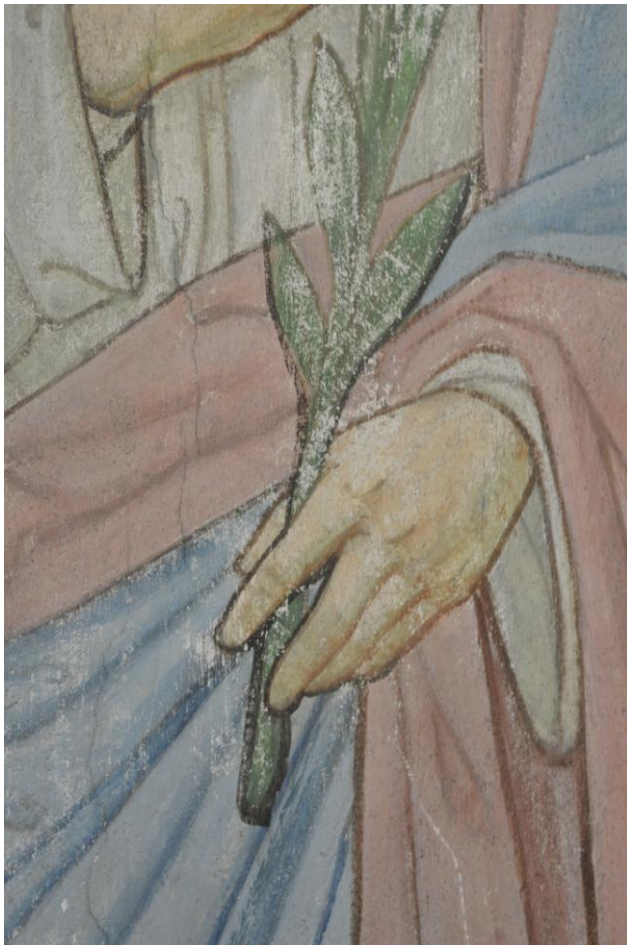

Obr. 63 Detail poškození barevné vrstvy v dekoru a v hlavici středového sloupu, v horní části viditelný tmel.

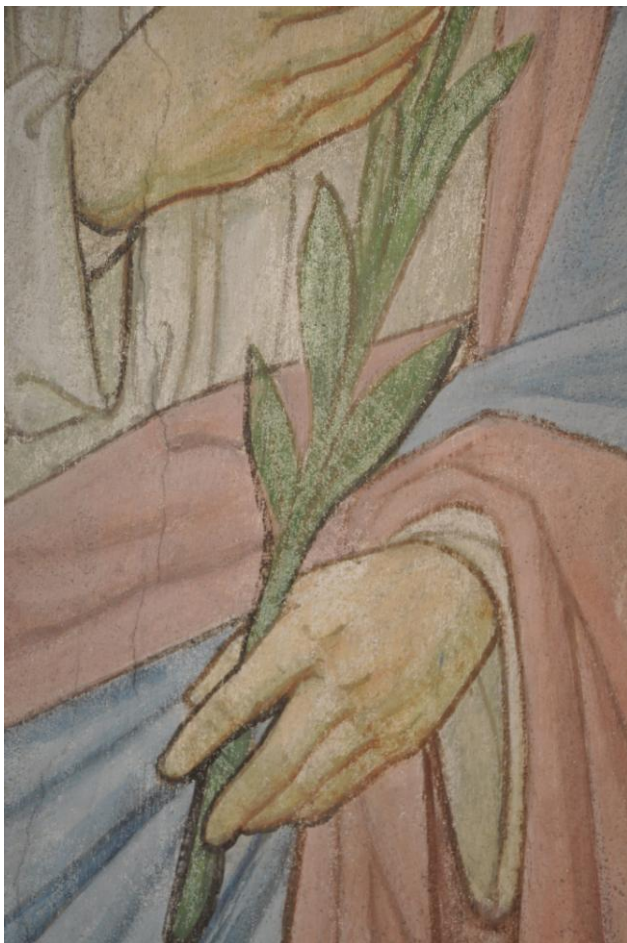

Obr. 64 Stejná část malby, stav po retuši.

Obr. 65 Detail poškozené barevné vrstvy na stonku a listech lilie.

Obr. 66 Stejně místo, stav po retuši.

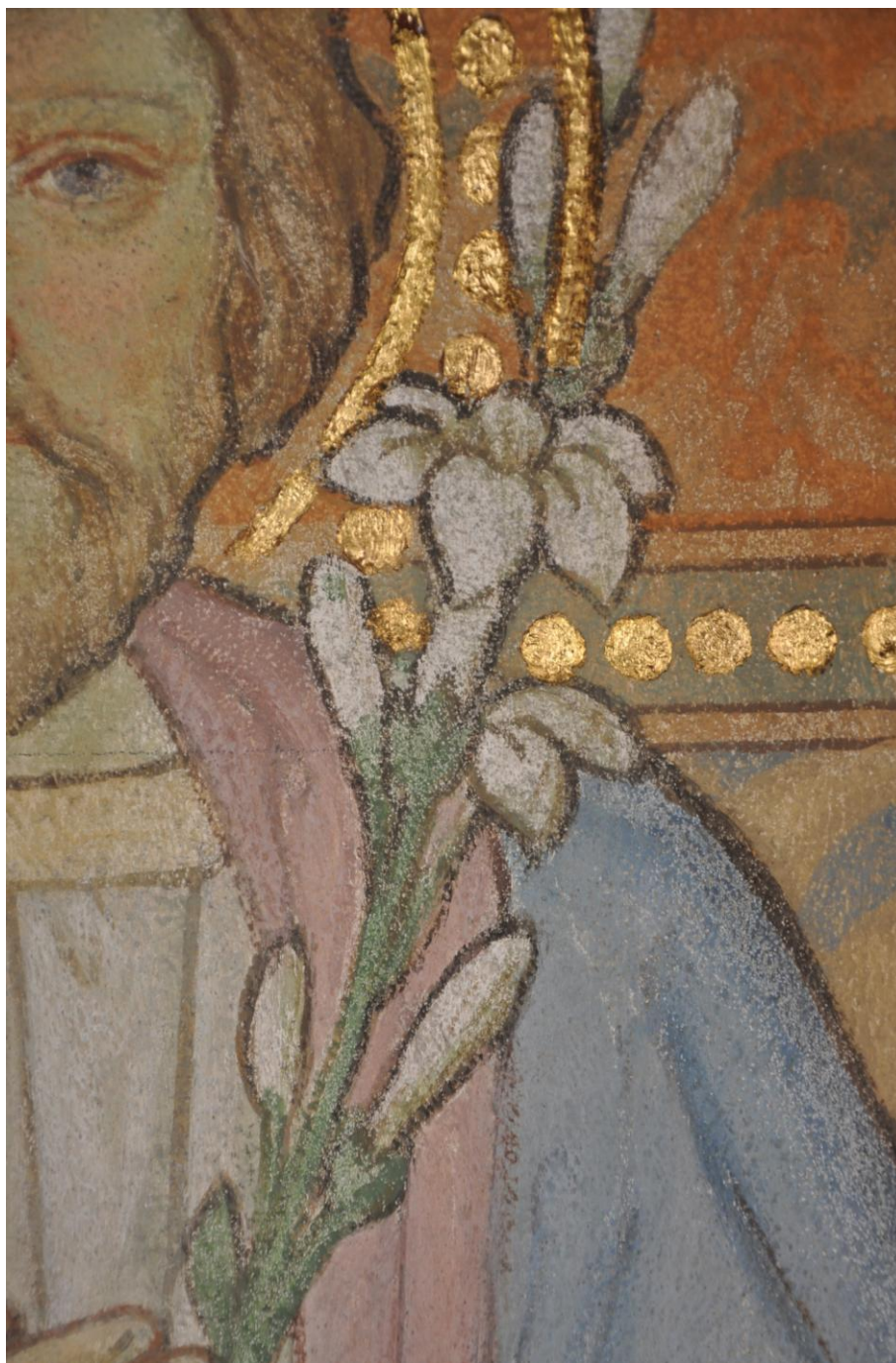
Obr. 67 Část malby s poškozenou barevnou vrstvou na listech lilie, modré drapérii, okrovém pozadí a dekoru horní části středového sloupu.

Obr. 68 Stejná část malby po retuši.

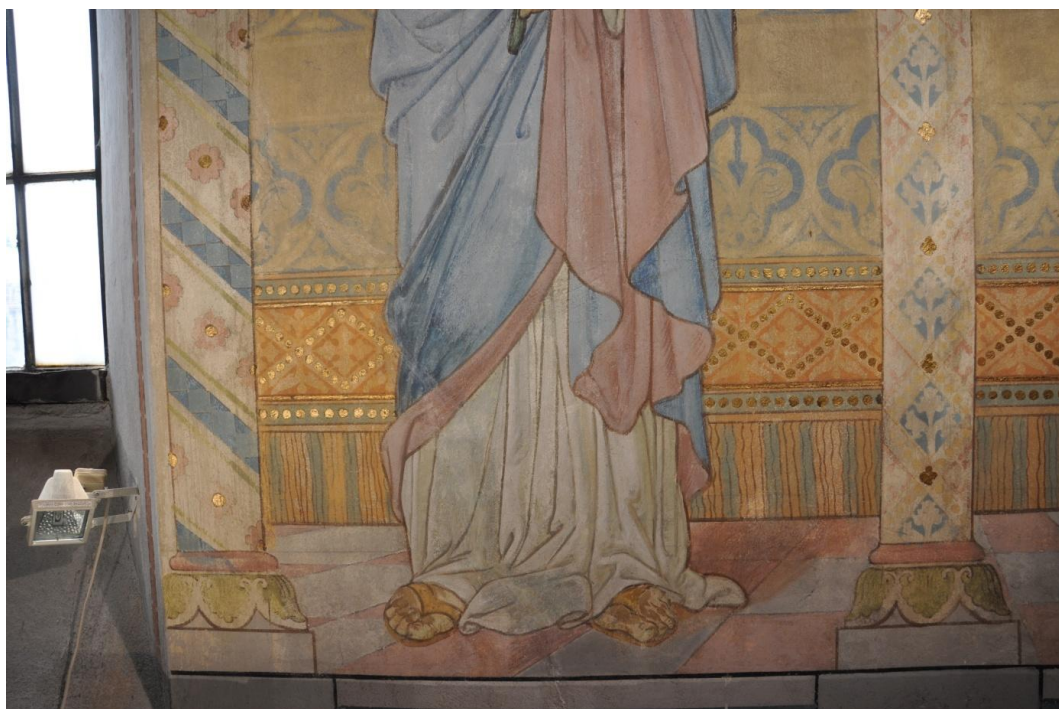
Obr. 69 Detail části malby s liliovým květem, stav po retuši.

Obr. 70 Sv. Josef, horní část malby, stav po restaurování.

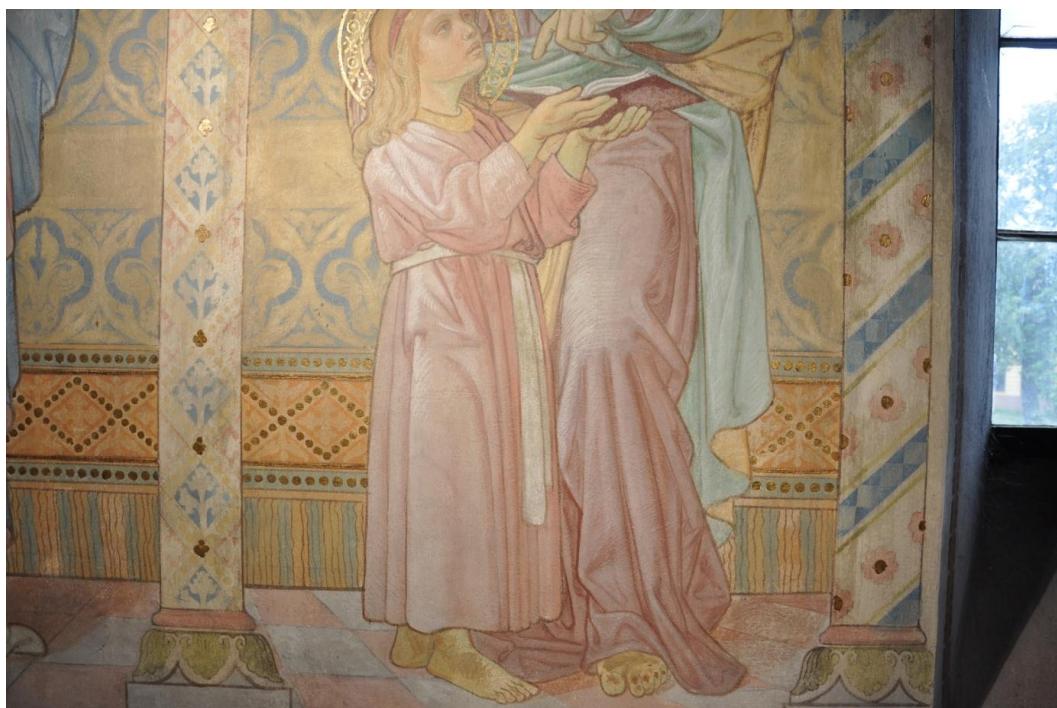
Obr. 71 Sv. Josef, dolní část malby, stav po restaurování.

Obr. 72 Sv. Anna, horní část, stav po restaurování.

Obr. 73 Sv. Anna, dolní část, stav po restaurování.

Obr. 74 Levá část horního oblouku, stav po restaurování.

Obr. 75 Pravá část horního oblouku, stav po restaurování.

Obr. 76 Středová rozeta s vrcholovým křížkem, stav po restaurování.

Textová příloha – chemicko - technologický průzkum

Průzkum povrchových úprav nástěnné malby

Nová Ves u Kolína, kostel sv. Václava

Zadavatel průzkumu:

- Anna Burdová
Ateliér restaurování nástěnné malby a sgrafita, Fakulta restaurování, Univerzita Pardubice

Objekt, lokalizace:

- Nová Ves u Kolína, kostel sv. Václava, nástěnná malba

Zadání průzkumu:

- Počet vzorků: 5
Vzorky byly odebrány zadavatelem. Přehled odebraných vzorků s požadovaným stanovením je uveden v Tabulce 1. Fotografická dokumentace míst odběrů vzorků je uvedena v Příloze.

Tab. 1: Přehled vzorků, označení, popis a zadání

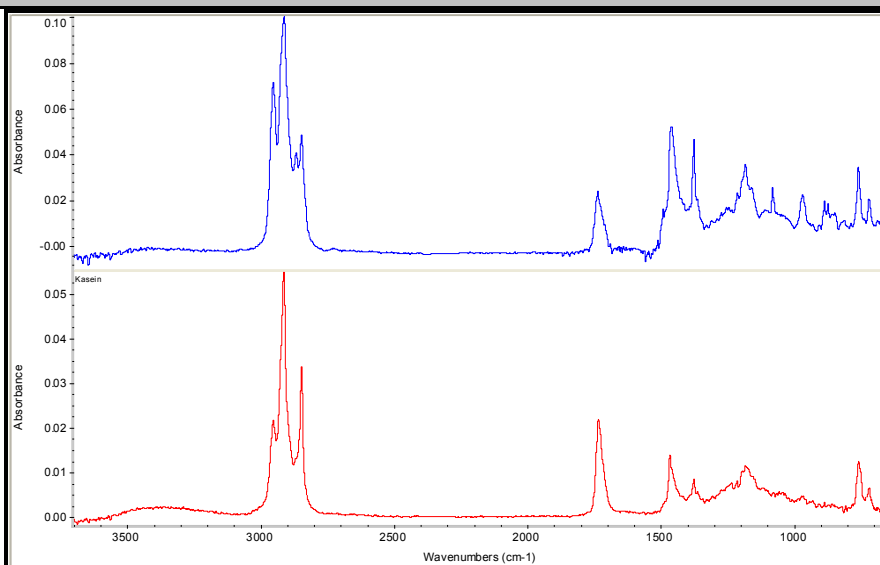
Číslo vzorku	Označení, lokalizace, popis vzorku	Zadání
6706	1.tmavší modrá přemalba, dolní - levá část draperie svatého Josefa	stratigrafie, pigmentů identifikace
6707	2.bronzová hvězdička bez podkladu, hvězdička na modrém pozadí v archivoltě nad sv. Annou	stratigrafie, pigmentů identifikace
6708	3. okrový dekor ve spodní části u sv. Anny, puntík	stratigrafie, pigmentů identifikace
	4.okrová vrstva, rozhraní pláště a pozadí u sv. Anny	identifikace pojiva
6709	5.modrá, šablonový dekor- mladší přemalba z r. 1932	stratigrafie, pigmentů identifikace

Pozn.: Barevné odstíny na reprodukcích vzorků a povrchových vrstev se zpravidla liší od barevných odstínů určených vizuálně in situ. K barevnému posunutí může docházet vlivem použitého zvětšení při průzkumu a dokumentaci vzorku pomocí mikroskopu a v důsledku nedokonalosti reprodukční techniky (fotoaparát, fotografické procesy, tiskárna, případně skener). Pro objektivní určení co nejvěrnějšího barevného odstínu vrstev je nutná komparace laboratorní analýzy s výsledky terénního průzkumu.

Metodika průzkumu

- **Stratigrafie povrchových úprav**
Průzkum stratigrafie povrchových úprav byl proveden pomocí *optického mikroskopu* OPTIPHOT2-POL (Nikon) v dopadajícím viditelném, UV a modrém světle na připravených nábrusech. Pro mikroskopické pozorování byly vybrány části vzorků zalité do dentální pryskyřice Spofacryl. Po vytvrzení pryskyřice byly vybroušeny příčné řezy vzorků. Jako imerzní kapalina byla při pozorování nábrusů použita demineralizovaná voda. Nábrusy byly fotograficky zdokumentovány digitálním fotoaparátem Canon 1000D.
- **Prvkové složení vrstev, určení pigmentů**
Identifikace pigmentů byla provedena na základě určení prvkového složení analyzovaných míst pomocí *rastrovací elektronové mikroskopie s energiodisperzním analyzátozem* (REM-EDS). K tomuto účelu byl využit elektronový mikroskop Mira 3 LMU firmy Tescan s analyzátozem Bruker Quantax 200. Pro měření byly použity nábrusy připravené pro optickou mikroskopii. Před měřením byly vzorky opatřeny vrstvou uhlíku.
- **Identifikace organických pojiv**
K určení organických pojiv byla použita metoda *infračervené spektroskopie* za pomoci spektrofotometru s Fourierovou transformací (FTIR) Nicolet 380 s ATR krystalem a *mikrochemické zkoušky*. Důkaz vysychavých olejů byl proveden testem na alkalické zmýdelnění pomocí čpavku a peroxidu vodíku

Výsledky identifikace pojiva

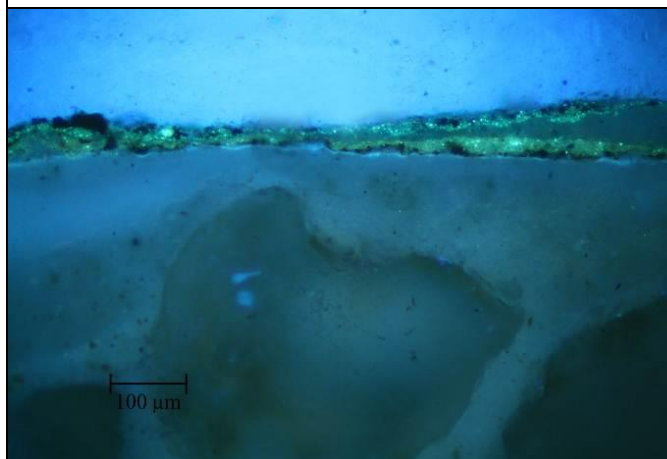
Obr. 1 FTIR spektrum chloroformového výluhu vzorku 4 a kaseinu. V dodaném vzorku č. 4 byly identifikovány bílkoviny. Lze předpokládat, že některé vrstvy vzorku obsahují kasein nebo kaseinát vápenatý. Testem na alkalické zmýdelnění bylo zjištěno, že vzorek dále pravděpodobně obsahuje olej. Test je prováděn s celým souvrstvím povrchových úprav. Organické látky tedy nelze identifikovat zvlášť pro jednotlivé vrstvy.

Výsledky průzkumu stratigrafie povrchových úprav a určení pigmentů

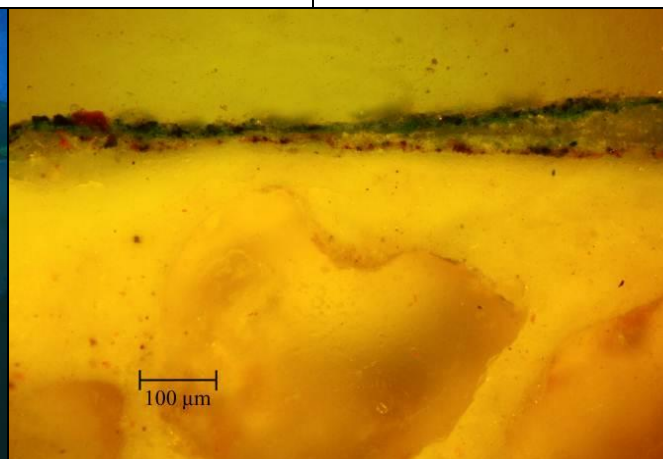
▪ Vzorek 6706 (1), tmavší modrá přemalba, spodní levá část draperie svatého Josefa

Číslo	Popis vrstev	Výsledky REM-EDS
8.	tenká modrá s modrými zrny	Zn, Fe, Ca, Si (S, Al): zinková běloba, Pruská modř (zrna Fe, Zn (S, Ca, K, Si)), v jednom místě železitá červeň (Fe Si, Zn)
7.	tenká modrá světlejšího odstínu	Zn (Ca, Fe, S, Si, Al): zinková běloba, Pruská modř (zrna Fe, Zn (S, Ca, K, Si)) modrá zrna Al, Si, Zn (Fe, K, Ti) patrně příměs ultramarínu, možná příměs titanové běloby
6.	bílá	Ca, S (Zn): síran vápenatý
5.	tenká světlá modrá	Zn, Ca, Pb, Zn (S, Ba): uhličitán vápenatý okrové zrno Si (Ca, Al, Fe, K, S): žlutý okr, Pb, Cr (Ca, Zn): chromová žluť, Pb, Ca, Zn (Ba) směs zinkové, olovnaté a barytové běloby, modrý pigment neidentifikován - pravděpodobně ultramarín
4.	tenká hnědá	Ca, Si, (Fe, Al): patrně okr
3.	fragment šedé	Ca, Si, (Mg, Al, Zn): uhličitán vápenatý
2.	bílá silnější vrstva	Ca (Zn, Si): vápenný nátěr, zinková běloba může být příměsí ze svrchních vrstev
1.	béžová silná vrstva	Ca (Al, Mg, Si, Fe, Zn): vápenný nátěr, zinková běloba je patrně příměsí ze svrchních vrstev
0.	vápenný podklad s kamenivem	matrix Ca, Si (Al, Fe): zejména vzdušné vápno, na povrchu vrstva vyloučeného uhličitánu vápenatého kamenivo: křemen (Si), ojediněle silikáty (Si, K, Al, Mg, Fe)

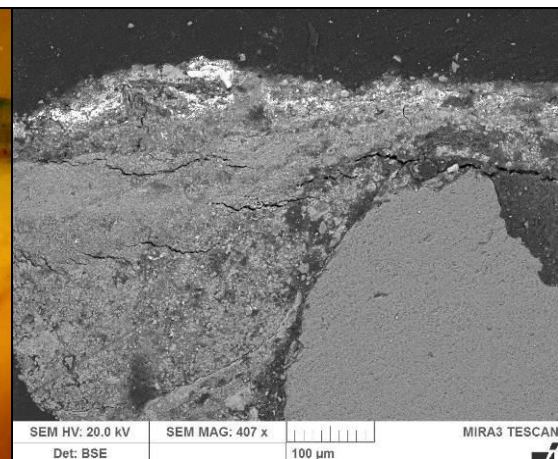
Obr. 2 Vzorek č. 6706 v bílém dopadajícím světle.

Obr. 3 Po excitaci UV světlem.

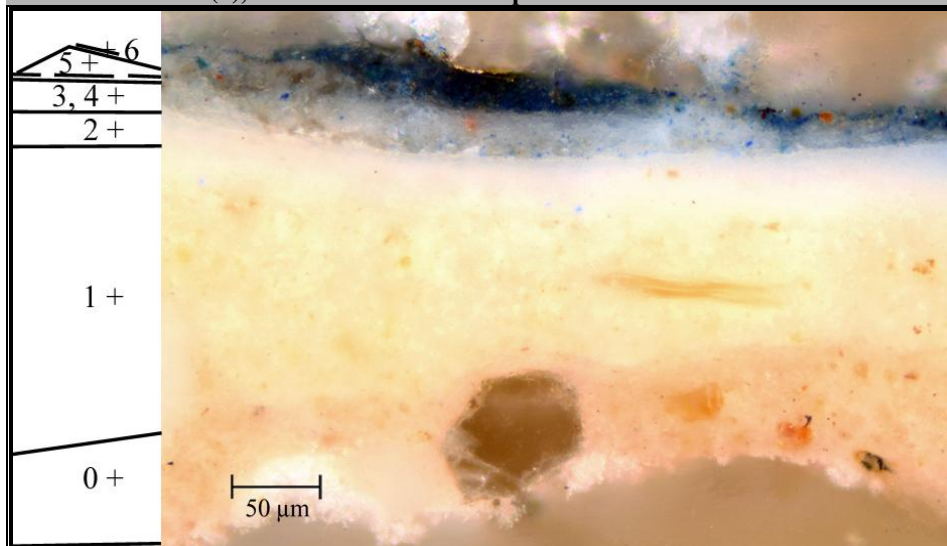

Obr. 4 Po excitaci modrým světlem.

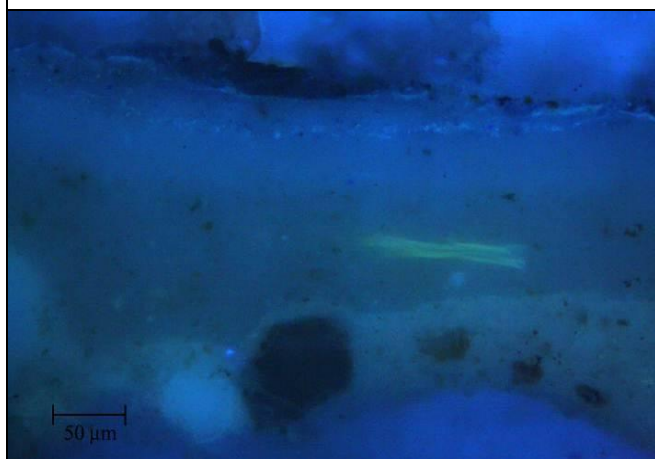
Obr. 5 Fotografie z elektronového mikroskopu.

▪ Vzorek č. 6707 (2), hvězdička na modrém pozadí v archivoltě nad sv. Annou

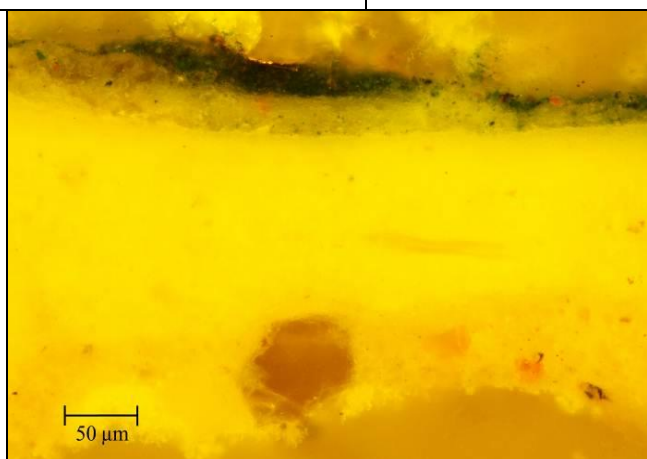

Číslo	Popis vrstev	Výsledky REM-EDS
6.	fragmenty kovového lesku	<u>Cu</u> (Zn): vrstva bronzí, případně metalu žlutého odstínu
5.	fragmenty modré vrstvy, místy červená zrna	<u>Si</u> , <u>Al</u> , Na, Ca (Ba, Fe, K): ultramarín (zrna <u>Si</u> , <u>Al</u> , <u>Na</u> , <u>S</u>), zrno železitě červeně (<u>Fe</u>)
4.	fragmenty světlé tenké vrstvy	viditelné zejména v UV světle
3.	bílá vrstva s malým množstvím modrých částic, ojediněle červená zrna	<u>Ca</u> , <u>Si</u> , (Mg, Al, S, Na): uhličitan vápenatý, zrna železitě červeně (<u>Fe</u>), křemenná zrna (<u>Si</u>), nelze vyloučit barytovou bělobu
2.	silná bílá vrstva	<u>Ca</u> (<u>Si</u>): vápenný nátěr, na povrchu vrstva vyloučeného uhličitanu vápenatého
1.	silná žluto-běžová	<u>Ca</u> (<u>Si</u> , <u>Al</u>): vápenný nátěr, na povrchu vrstva uhličitanu vápenatého
0.	vápenný podklad s kamenivem	matrix <u>Ca</u> , <u>Si</u> (<u>Al</u> , <u>Mg</u>): vzdušné vápno, na povrchu vrstva vyloučeného uhličitanu vápenatého kamenivo: převážně křemen (<u>Si</u>), silikáty (<u>Si</u> , <u>K</u> , <u>Al</u> , <u>Mg</u> , <u>Fe</u>)

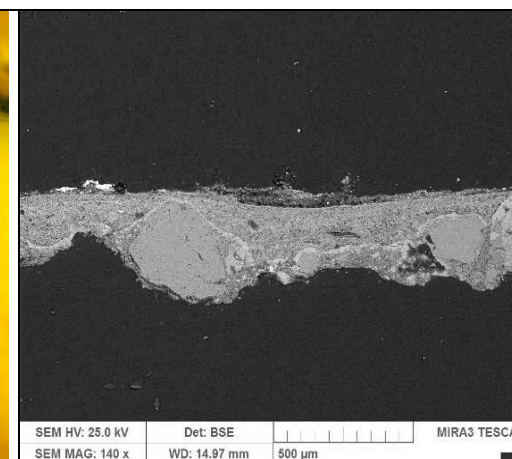
Obr. 6 Vzorek č. 6707 v bílém dopadajícím světle.

Obr. 7 Po excitaci UV světlem.

Obr. 8 Po excitaci modrým světlem.

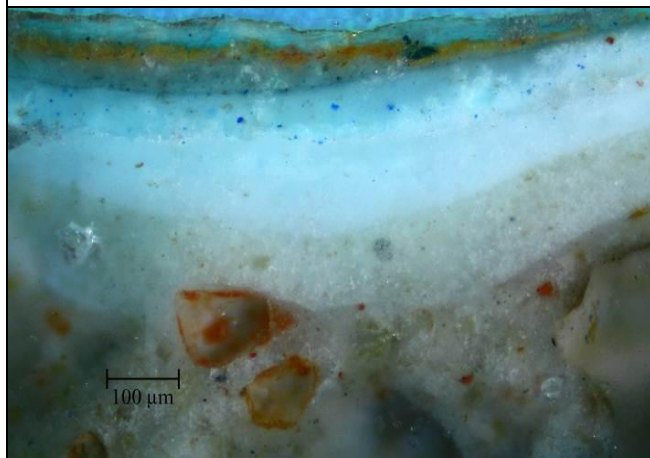

Obr. 9 Fotografie z elektronového mikroskopu.

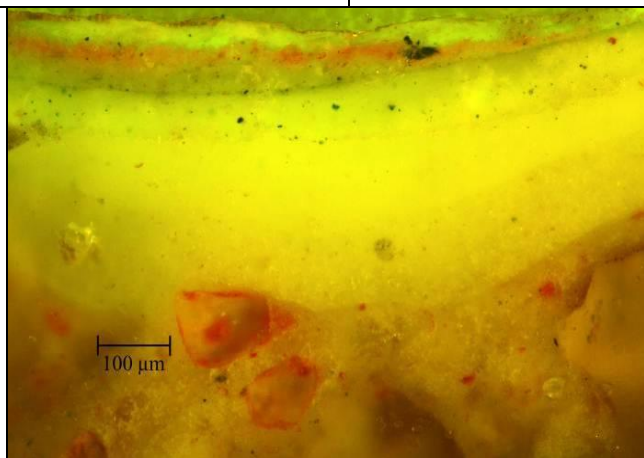
▪ Vzorek č. 6708 (3), okrový dekor ve spodní části u sv. Anny, puntík

		Číslo	Popis vrstev	Výsledky REM-EDS
7, 8 +		8.	tenká vrstva	organická vrstva, zřetelná zejména v UV světle
6+, 5+		7.	plátek kovového lesku žlutého odstínu	<u>Au</u> : plátkové zlato
4+		6.	poloprůhledná vrstva	organická, charakteristická UV fluorescence, obsahuje malou příměs titanové běloby a uhličitanu vápenatého
3+		5.	oranžovo-okrová	<u>Ca</u> , <u>Si</u> , <u>Al</u> (<u>Mg</u> , <u>Fe</u> , <u>K</u>): uhličitan vápenatý, žlutý okr, barytová běloba, uhličitan vápenatý
2+		4.	fragmenty bílé až naředlé	<u>Ca</u> , <u>Si</u> (<u>Mg</u>): vápenný nátěr
1+		3.	naředlá s modrými zrnky	<u>Ca</u> , <u>Si</u> , (<u>Mg</u> , <u>Al</u>): uhličitan vápenatý, patrně vápenný nátěr
		2.	silná bílá	<u>Ca</u> (<u>Si</u>): vápenný nátěr
0+		1.	silná béžová	<u>Ca</u> (<u>Si</u> , <u>Al</u>): vápenný nátěr
	0.	vápenný podklad s kamenivem	matrix <u>Ca</u> , <u>Si</u> (<u>Al</u> , <u>Mg</u>): vzdušné vápno, na povrchu vrstva vyloučeného uhličitanu vápenatého kamenivo: převážně křemen (<u>Si</u>), silikáty (<u>Si</u> , <u>K</u> , <u>Al</u> , <u>Mg</u> , <u>Fe</u>)	

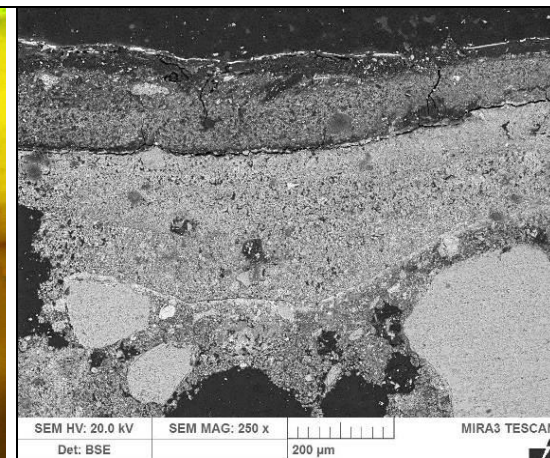
Obr. 10 Vzorek č. 6708 v bílém dopadajícím světle.

Obr. 11 Po excitaci UV světlem.

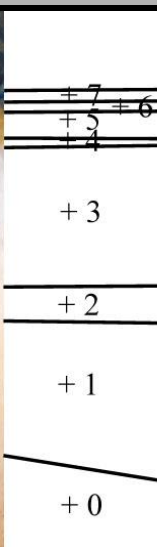
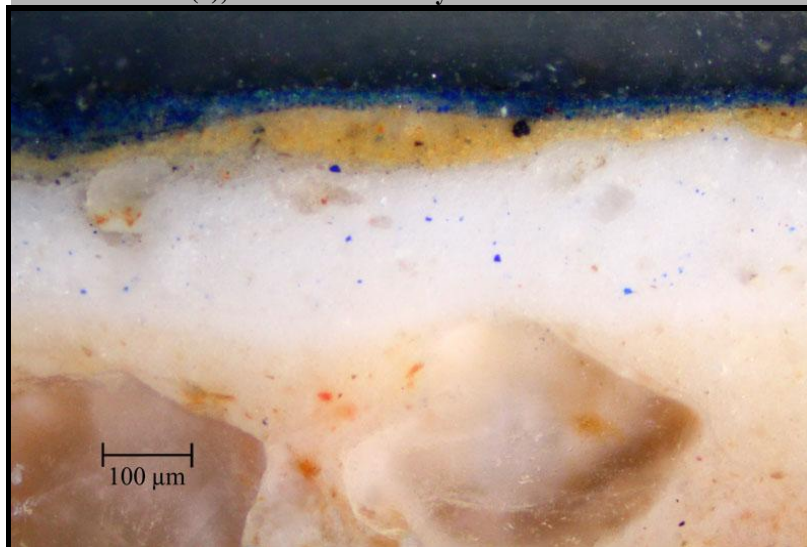

Obr. 12 Po excitaci modrým světlem.

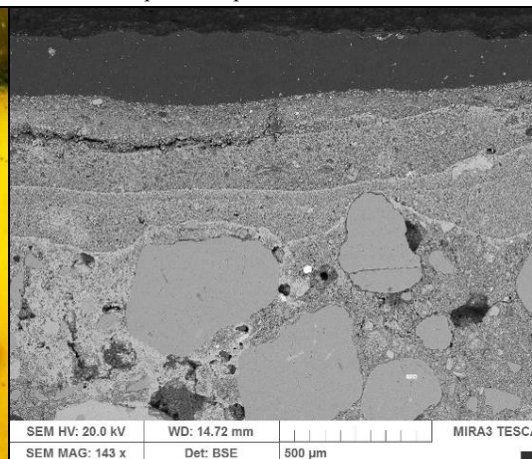
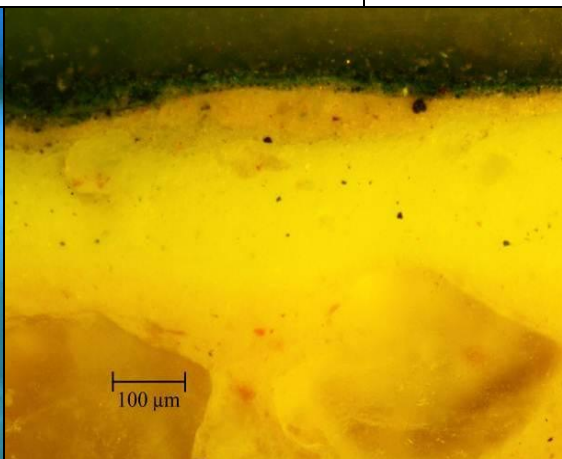
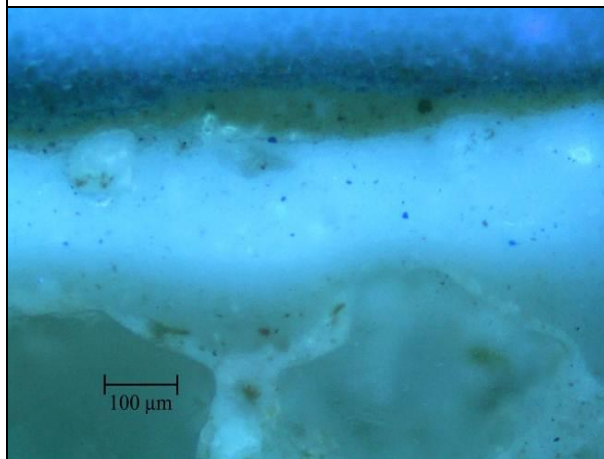
Obr. 13 Fotografie z elektronového mikroskopu.

▪ Vzorek 6709 (5), modrá – šablonový dekor

Číslo	Popis vrstev	Výsledky REM-EDS
7.	tenká modrá tmavší odstín	<u>Si</u> , Al (S, Na, Ca, K, Ti): křemenná zrna <u>Si</u> , zrna <u>Si</u> , <u>Al</u> (K, Ca, Fe, Ti, Na), zrna <u>Si</u> , <u>Al</u> , <u>S</u> , <u>Na</u> (K): ultramarín, příměs titanové běloby, patrně bílá hlinka
6.	modrá, propojená se žlutou vrstvou 5	<u>Ca</u> (Si, Fe, Al, S): ultramarín, uhličitan vápenatý
5.	žlutá vrstva	<u>Ca</u> , Si (Al, Fe, S): žlutý okr
4.	nesouvislá tenká světlá, lehce našedlá	<u>Ca</u> (Si, Mg): vápenný nátěr
3.	silná bílá vrstva, ojediněle modré částice	<u>Ca</u> (Si, Mg): vápenný nátěr, modrý pigment nebyl blíže identifikován (pravděpodobně ultramarín)
2.	bílá	<u>Ca</u> : vápenný nátěr
1.	vápenná vrstva béžová	<u>Ca</u> (Si, Mg): vápenný nátěr, pravděpodobně s okrem
0.	základní materiál - omítka	matrix: <u>Ca</u> : vápno, na povrchu vrstva vyloučeného uhličitanu vápenatého kamenivo: převážně <u>Si</u> : křemen, dále ojediněle patrně vápenc <u>Ca</u> , Si

Obr. 14 Vzorek č. 6709 v bílém dopadajícím světle.

Obr. 15 Po excitaci UV světlem.

Obr. 16 Po excitaci modrým světlem.

Obr. 17 Fotografie z elektronového mikroskopu.

Určení pojiva vzorku 4:

V dodaném vzorku byly identifikovány především bílkoviny. Lze předpokládat, že některé vrstvy vzorku obsahují kasein nebo kaseinát vápenatý.

Stratigrafie povrchových úprav, vzorky 6706 (1), 6707 (2), 6708 (3) a 6709 (5):

Všechny dodané vzorky obsahují vápenný podklad plněný převážně křemenným kamenivem (vrstvy 0 - omítka) a souvrství povrchových úprav. Technika malby je pravděpodobně secco, na povrchu omítky i vápenných nátěrů je viditelná tenká vrstva uhličitanu vápenatého, která svědčí o tom, že byly vrstvy před nanášením dalších povrchových úprav alespoň částečně vytvrzené. Na vzorcích jsou prokazatelné alespoň dvě časové fáze povrchových úprav. Nejmladšími povrchovými úpravami jsou přemalby z 20. stol.

Na všech vzorcích byla pozorována srovnatelná stratigrafie nejstarších dochovaných vrstev. Na vápenném podkladu s kamenivem (0) se nachází podkladová vápenná vrstva béžového odstínu (1) a dva bílé nátěry (2, 3), přičemž druhý z těchto dvou vápenných nátěrů (3) obsahuje malou příměs modrého pigmentu. U vzorku 6706 nebyla tato vrstva pozorována. Výstavba dalších povrchových úprav jednotlivých vzorků je následující:

6706 (1), modrá přemalba, drapérie sv. Josefa

Na bílém nátěru (2) jsou přítomny fragmenty našedlé vrstvy 3 a tenká hnědá povrchová úprava (4) pigmentovaná okry. Následující čtyři vrstvy obsahují různá množství modrého pigmentu a zinkovou bělobu. Ve vrstvě 5 byly identifikovány kromě umělého ultramarínu barytová a olovnatá běloba, ojediněle chromová žluť. Následující vrstva 6 nese dvě modré vrstvy 7 a 8 s Pruskou modří. Ve vrstvě 7 byla identifikována příměs titanové běloby. Vrstvy 6 a 7 jsou tedy přemalbami z 20. stol.

6707 (2), hvězdička na modrém pozadí

Na bílé vrstvě s modrým pigmentem (3) se nachází nesouvislá tenká organická vrstva s charakteristickou UV fluorescencí. Následuje pravděpodobně přemalba modrým nátěrem pigmentovaná zejména ultramarínem se zlacením mědí legovanou přísadou zinku, pravděpodobně měděnou bronzí (šupinky kovu).

6708 (3), okrový dekor ve spodní části u sv. Anny, puntík

Silná bílá vrstva s modrým pigmentem 3 nese fragmenty našedlé vrstvy 4. Následuje souvislá oranžovo-okrová vrstva 5 a silná organická vrstva s příměsí titanové běloby se zlacením plátkovým zlatem. Vzhledem k přítomnosti titanové běloby v podkladové organické vrstvě lze předpokládat, že zlacení pochází z 20. století.

6709 (5), modrá – šablonový dekor

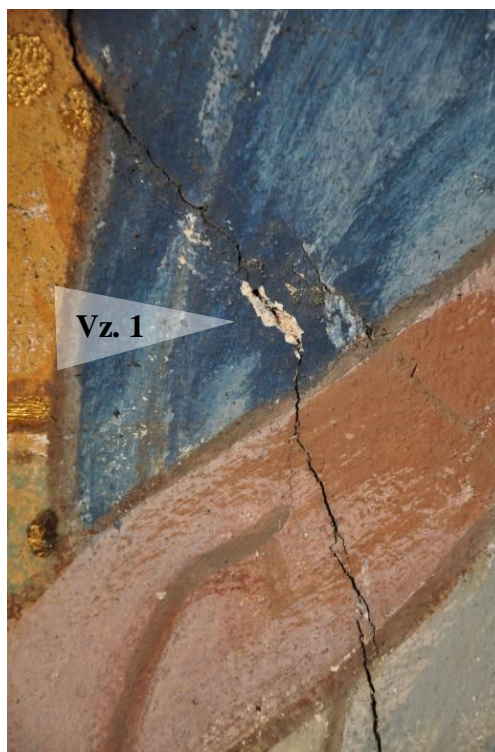
Mikroskopicky byly na silné bílé vrstvě 3 pozorovány fragmenty našedlé vrstvy 4. Následují souvislé vrstvy okrového (5) a modrých (6,7) odstínů s umělým ultramarínem. Ve svrchní modré vrstvě 7 byla kromě ultramarínu identifikována příměs titanové běloby, potvrzující, že přemalba vznikla ve 20. stol

V Litomyšli 8. 12. 2012

Ing. Petra Lesniaková, PhD.
Katedra chemické technologie Fakulty restaurování, Litomyšl
Univerzita Pardubice

Obr. 18 Místo odběru vzorku 4 určeného ke stanovení pojiva. Foto Anna Burdová

Obr. 19 Místo odběru vzorku 6706 (1). Foto Anna Burdová.

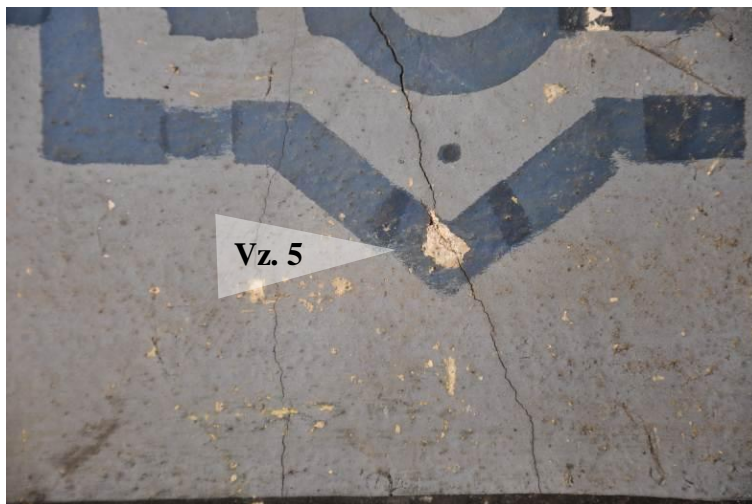
Obr. 20 Místo odběru vzorku 6707 (2), detail. Foto Anna Burdová.

Obr. 21 Místo odběru vzorku 6708 (3). Foto Anna Burdová.

Obr. 22 Místo odběru vzorku 6709 (5). Foto Anna Burdová.

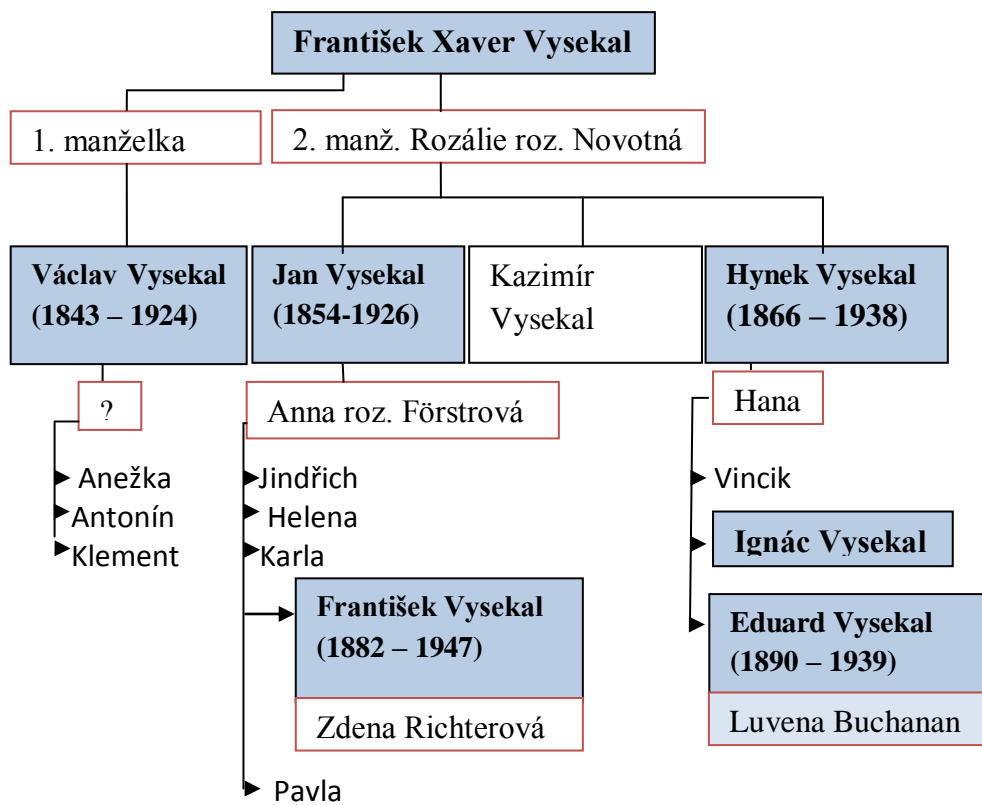
Obrazová příloha 2 - II. část bakalářské práce

Seznam vyobrazení:

- Obr. 1** Rodokmen malířské rodiny Vysekalů.
- Obr. 2** Bratři Václav a Jan Vysekalové, Kutná Hora 1873.
- Obr. 3** Václav Vysekal v roce 1885.
- Obr. 4** Jan Vysekal v roce 1872.
- Obr. 5** Hynek Vysekal v roce 1882.
- Obr. 6** Hynek a jeho manželka v roce 1883.
- Obr. 7** František Vysekal v roce 1897.
- Obr. 8** Obraz Panny Marie od Václava Vysekala v Červených Pečkách z roku 1877.
- Obr. 9** Detail hlavy Panny Marie.
- Obr. 10** Oltářní obraz sv. Petra a Pavla od Václava Vysekala v Nebovidech.
- Obr. 11** Část obrazu sv. Jana Nepomuckého v kapliče v Lošánkách.
- Obr. 12** Nástěnná malba Nejsvětější Trojice od Václava Vysekala nad hlavním oltářem v kostele v Košicích u Uhlířských Janovic z roku 1907.
- Obr. 13** Výjev sv. Václava, podávajícího žebračkovi chléb, v kostele v Nové Vsi, malíři Vysekalové.
- Obr. 14** Návrh Adolfa Liebschera na oltářní obraz sv. Václava v Petrovicích.
- Obr. 15** Návrhy vitráží Františka Ženíška pro kostel sv. Cyrila a Metoděje v Praze v Karlíně.
- Obr. 16** Celkový pohled do hlavní lodi kostela sv. Ondřeje ve Starém Kolíně, v kupoli freska apoteózy sv. Ondřeje od neznámého autora z pol. 18. stol., ostatní plochy dekorovány Janem Vysekalem v roce 1905.
- Obr. 17** Pohled na triumfální oblouk a klenbu presbytáře.
- Obr. 18** Dekorativní malířská výzdoba v oblasti náběhu klenebního žebra v presbytáři.
- Obr. 19** Ornamentální dekor oblouku nad presbytáři.
- Obr. 20** Ornamentální šablonová výmalba presbytáře, vlevo část přípory ozdobené modrými pásky, spodní část šablonová malba zdobící iluzivní závěs, nahoře šablonový dekor pokrývající ostatní plochu (tataž šablona byla použita v kostele sv. Bartoloměje v Kolíně).
- Obr. 21** Výmalba severní kaple.
- Obr. 22** Výmalba jižní kaple.
- Obr. 23** Detail šablonového dekoru s částí iluzivní architektury, napravo barevně pojatá klenební přípora s konzolou.
- Obr. 24** Pohled na výmalbu v zadní části hlavní lodi.
- Obr. 25** Výmalba v v náběhu klenby ve druhém poli křížové klenby, bordury s rostlinnými motivy, vpravo dole část nárožní lizény ozdobené listy s nasedajícím klenebním pasem, zdobený rostlinným ornamentálním dekorem.
- Obr. 26** Detail šablonového dekoru bočních stěn v hlavní lodi, dole bordura lemující iluzivní kvádrování.
- Obr. 27** Dekor klenebního pasu bočních lodí.
- Obr. 28** Dekor klenebního pasu v hlavní lodi mezi poli křížové klenby.
- Obr. 29** Nápis z roku restaurovaný roku 1905 Janem Vysekalem, dole málo čitelný podpis Jana Vysekala.
- Obr. 30** Detail podpisu: Joh. Wysekal, A. D. 1905 Pinxit.
- Obr. 31** Celkový pohled na přední část zasedací místnosti Vlašského dvora.
- Obr. 32** Celkový pohled na zadní část zasedací místnosti Vlašského dvora.

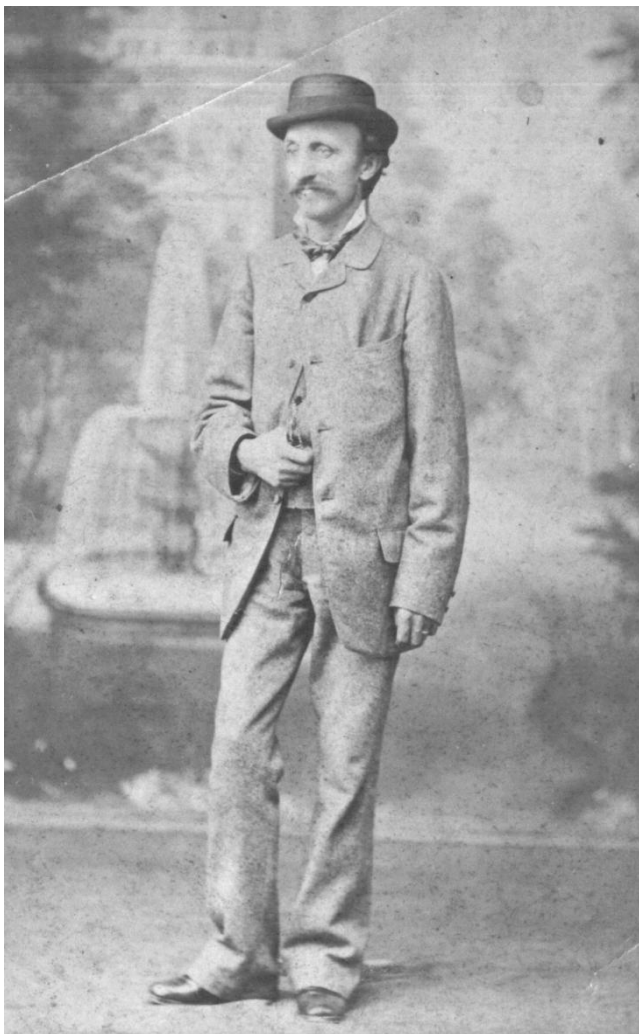
- Obr. 33** J. a K. Špillarové a K. L. Klusáček - detail monumentálního výjevu na čelní přední stěně, představující královské volby konané v zasedací místnosti dne 27. 5. 1471.
- Obr. 34** Část figurálního vlysu, znázorňující sestup horníků do stříbrných dolů.
- Obr. 35** Detail scény, zobrazující různé práce spojené s výrobou stříbrných mincí.
- Obr. 36** Část výjevu figurálního vlysu zachycující práci minciřů.
- Obr. 37** Detail dvou rozmlouvajících mužů.
- Obr. 38** Detail postav ozářených ohněm z pecí.
- Obr. 39** XIV. Zastavení křížové cesty v Petrovicích namalované Janem Vysekalem podle grafické předlohy Josefa Führicha během roku 1892.
- Obr. 40** Josef Führich, Kladení do hrobu.
- Obr. 41** Detail obrazu křížové cesty od Jana Vysekala v Petrovicích.
- Obr. 42** Další z obrazů křížové cesty v Petrovicích, namalované Janem Vysekalem během roku 1892.
- Obr. 43** Kartón Josefa Führicha.
- Obr. 44** Malovaná oboustranná opona od Jana Vysekala.
- Obr. 45** Další opona s vlasteneckým námětem Břetislava unášejícího Jitku.
- Obr. 46** František Vysekal, Moře v Itálii, 1913.
- Obr. 47** František Vysekal, Studie středověké uličky ve Francii, (1. pol. 30. let).
- Obr. 48** František Vysekal, Cikánská kuchyň. Nyágo, (1914).
- Obr. 49, 50** Ilustrace Františka Vysekala ke knize Pohádky zimní i letní (F. Urbánek), 1910.
- Obr. 51** František Vysekal, nástěnné malby v Ruthardce, 1940, výzdoba ve vstupní hale, kopie Mánesových lunet i dekoru.
- Obr. 52** Josef Mánes, Zima a Jaro, Léto a Podzim.
- Obr. 53** Josef Mánes, sv. Václav.
- Obr. 54** Ignác Vysekal, výmalba presbytáře kostela sv. Jiří v Lošanech, 1895/6.
- Obr. 55** Postavy sv. Prokopa a sv. Vojtěcha nalevo od oltáře.
- Obr. 56, 57** Detaily světců.
- Obr. 58** Figury sv. Ludmily a sv. Václava na pravé straně od oltáře.
- Obr. 59** Detail Sv. Ludmily.
- Obr. 60** Detail anděla z Řeznické kaple v chrámu sv. Bartoloměje v Kolíně.
- Obr. 61** Detail dekoru pozadí figur v kostele v Lošanech.
- Obr. 62** Detail dekoru iluzivního závěsu v Řeznické kapli v kostele sv. Bartoloměje v Kolíně.
- Obr. 63** Eduard Vysekal, Postava ve stínu (A figure in a shadows), 1927.
- Obr. 64** Eduard Vysekal, Sestry (Sisters), 1922.
- Obr. 65** Eduard Vysekal, Stojící žena v bílých šatech (A standing woman in a white dress).
- Obr. 66** Eduard Vysekal, Cihlový dvůr (Brick Yard).

Obr. 1 Rodokmen malířské rodiny Vysekalů

Obr. 2 Bratři Václav a Jan Vysekalové, Kutná Hora 1873⁹⁹.

⁹⁹ Fotografie od pana A.Teršla

Obr. 3 Václav Vysekal v roce 1885.

Obr. 4 Jan Vysekal v roce 1872.

Obr. 5 Hynek Vysekal v roce 1882.

Obr. 6 Hynek a jeho manželka v roce 1883.

Obr. 7 František Vysekal v roce 1897.

Obr. 8 Obraz Immaculaty od Václava Vysekala v Červených Pečkách z roku 1877.

Obr. 9 Detail hlavy Panny Marie.

Obr. 10 Oltářní obraz sv. Petra a Pavla od Václava Vysekala v Nebovidech.

Obr. 11 Část obrazu sv. Jana Nepomuckého v kapličky v Lošánkách.

Obr. 12 Nástěnná malba
Nejsvětější Trojice od Václava
Vysekala nad hlavním oltářem
v kostele v Košicích u Uhlířských
Janovic z roku 1907.

Obr. 13
Výjev sv. Václava,
podávajícího
žebrákovi chléb
v kostele v Nové Vsi,
malíři Vysekalové.

Obr. 14 Návrh Adolfa Liebschera
na oltářní
obraz sv. Václava v Petrovicích.

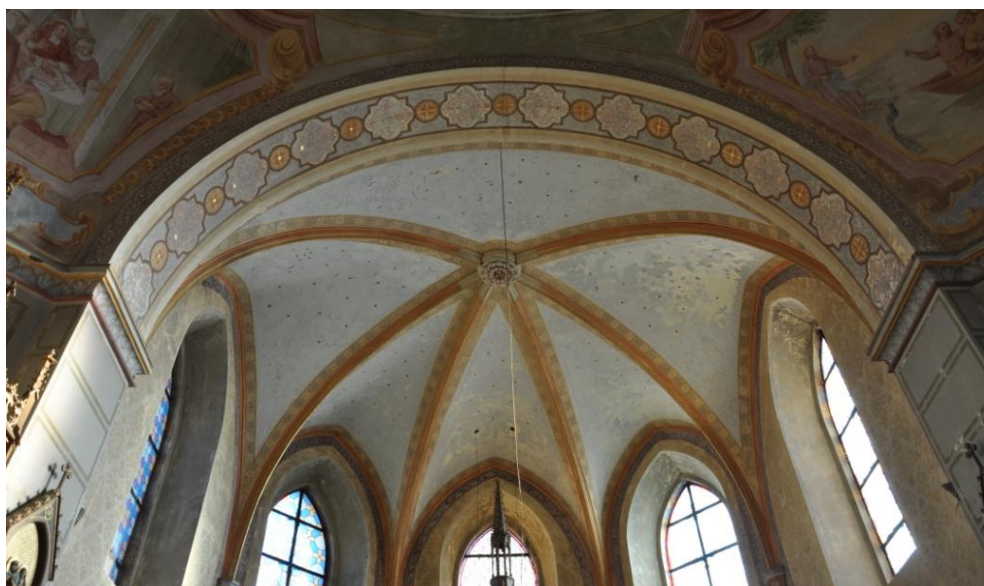
Obr. 15 Návrhy vitráží Františka Ženíška pro kostel sv. Cyrila a Metoděje v Praze v Karlíně.

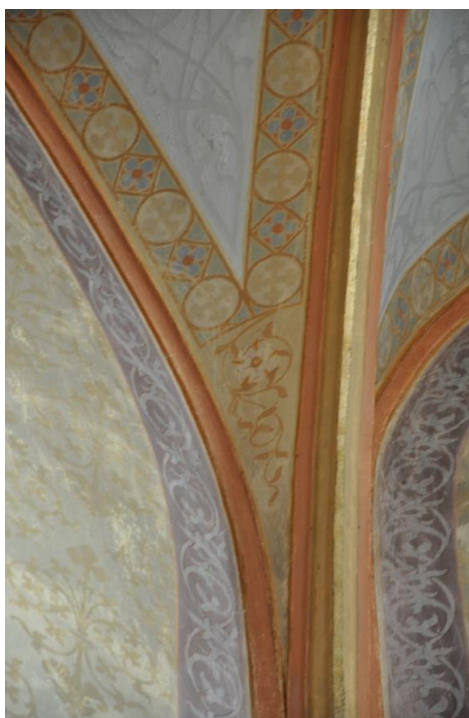
Obr. 16 Celkový pohled do hlavní lodi kostela sv. Ondřeje ve Starém Kolíně, v kupoli freska apoteózy sv. Ondřeje od neznámého autora z pol. 18. stol., ostatní plochy dekorovány Janem Vysekalem v roce 1905.

Obr. 17 Pohled na triumfální oblouk a klenbu presbytáře.

Obr. 18 Dekorativní malířská výzdoba v oblasti náběhu klenebního žebra v presbytáři.
Obr. 19 Ornamentální dekor oblouku nad presbytářím.

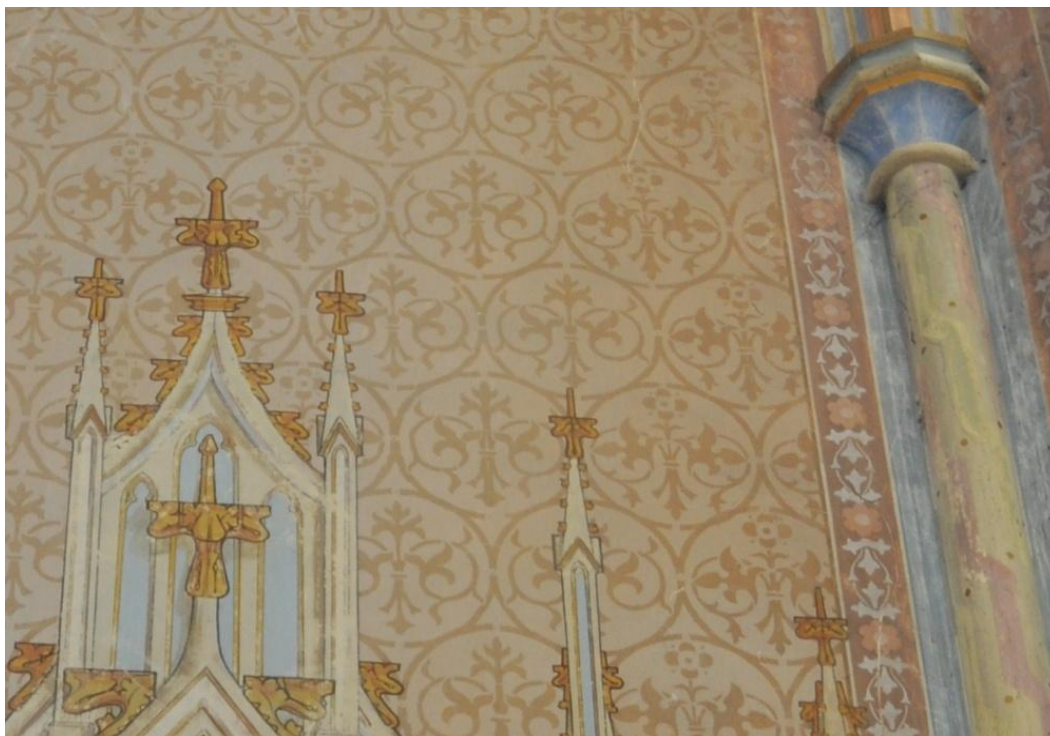
Obr. 20 Ornamentální šablonová výmalba presbytáře, vlevo část přípory ozdobené modrými pásky, spodní část šablonová malba zdobící iluzivní závěs, nahoře šablonový dekor pokrývající ostatní plochu (tataáž šablona byla použita v kostele sv. Bartoloměje v Kolíně).

Obr. 21 Výmalba severní kaple.

Obr. 22 Výmalba jižní kaple.

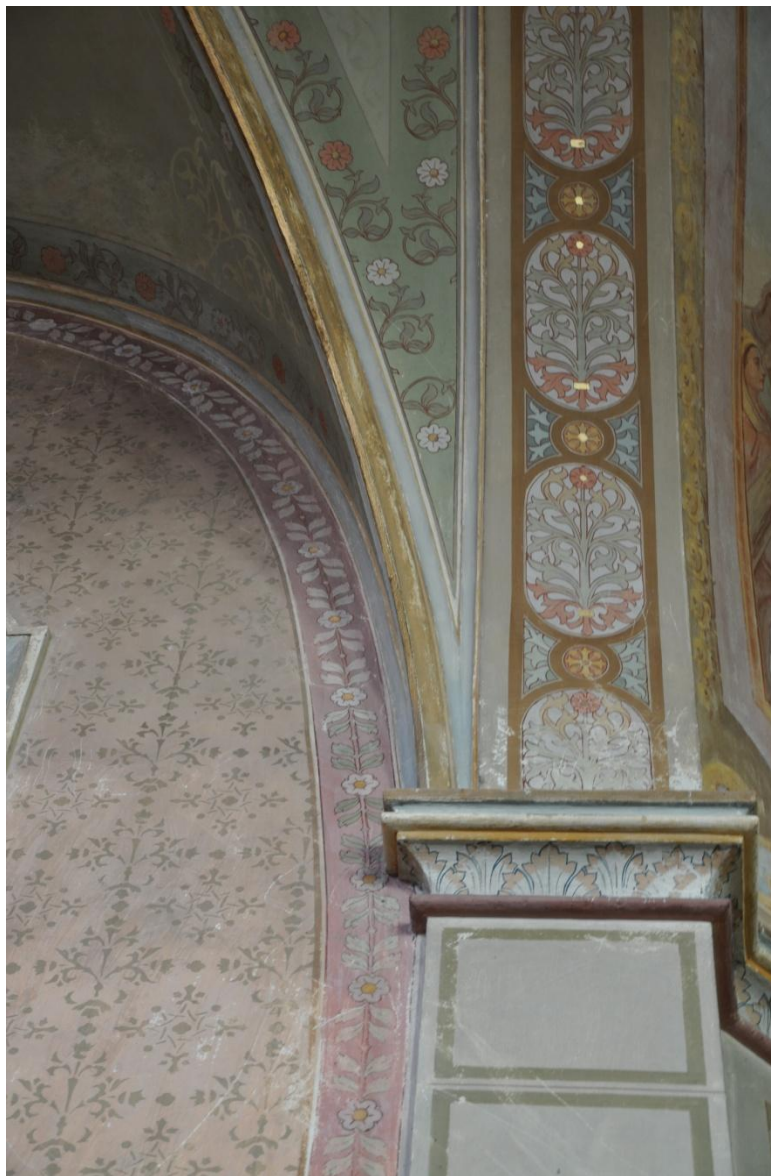
Obr. 23 Detail šablonového dekoru s částí iluzivní architektury, napravo barevně pojatá klenební přípora s konzolou.

Obr. 24 Pohled na výmalbu v zadní části hlavní lodi.

Obr. 25 Výmalba v v náběhu klenby ve druhém poli křížové klenby, bordury s rostlinnými motivy, vpravo dole část nárožní lizény zdobené listy s nasedajícím klenebním pasem, zdobeným také rostlinným ornamentálním dekorem.

Obr. 26 Detail šablonového dekoru bočních stěn v hlavní lodi, dole bordura lemující iluzivní kvádrování.

Obr. 27 Dekor klenebního pasu bočních lodí.

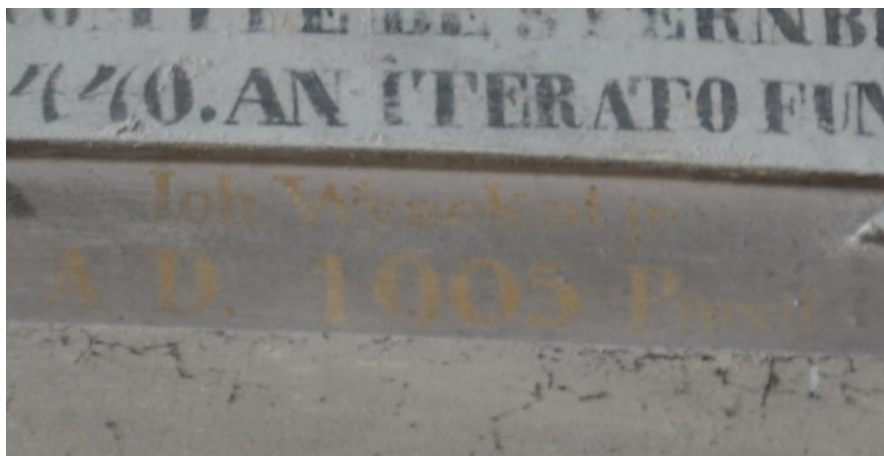
Obr. 28 Dekor klenebního pasu v hlavní lodi mezi poli křížové klenby.

Obr. 29 Nápis z roku restaurovaný roku 1905 Janem Vysekalem, dole málo čitelný podpis Jana Vysekala.

Obr. 30 Detail podpisu: Joh. Wysekal, A. D. 1905 Pinxit.

Obr. 31 Celkový pohled na přední část zasedací místnosti Vlašského dvora.

Obr. 32 Celkový pohled na zadní část zasedací místnosti Vlašského dvora.

Obr. 33 J. a K. Špillarové a K. L. Klusáček - detail monumentálního výjevu na čelní přední stěně, představující královské volby konané v zasedací místnosti dne 27. 5. 1471.

Obr. 34 Část figurálního vlysu, znázorňující sestup horníků do stříbrných dolů.

Obr. 35 Detail scény, zobrazující různé práce spojené s výrobou stříbrných mincí.

Obr. 36 Část výjevu figurálního vlysu zachycující práci mincířů.

Obr. 37 Detail dvou rozmlouvajících mužů.

Obr. 38 Detail postav ozářených ohněm z pecí.

Obr. 39 XIV. Zastavení křížové cesty v Petrovicích namalované Janem Vysekalem během roku 1892 podle předlohy Josefa Führicha.

Obr. 40 Josef Führich, Kladení do hrobu¹⁰⁰.

¹⁰⁰ http://olomouc.idnes.cz/foto.aspx?r=zlin-zpravy&c=A121025_1845565_olomouc-zpravy_kol&foto=KOL46c424_od_tiziana_po_warhola_12.jpg, staž. dne 20. 4. 2013

Obr. 41 Detail obrazu křížové cesty od Jana Vysekala v Petrovicích.

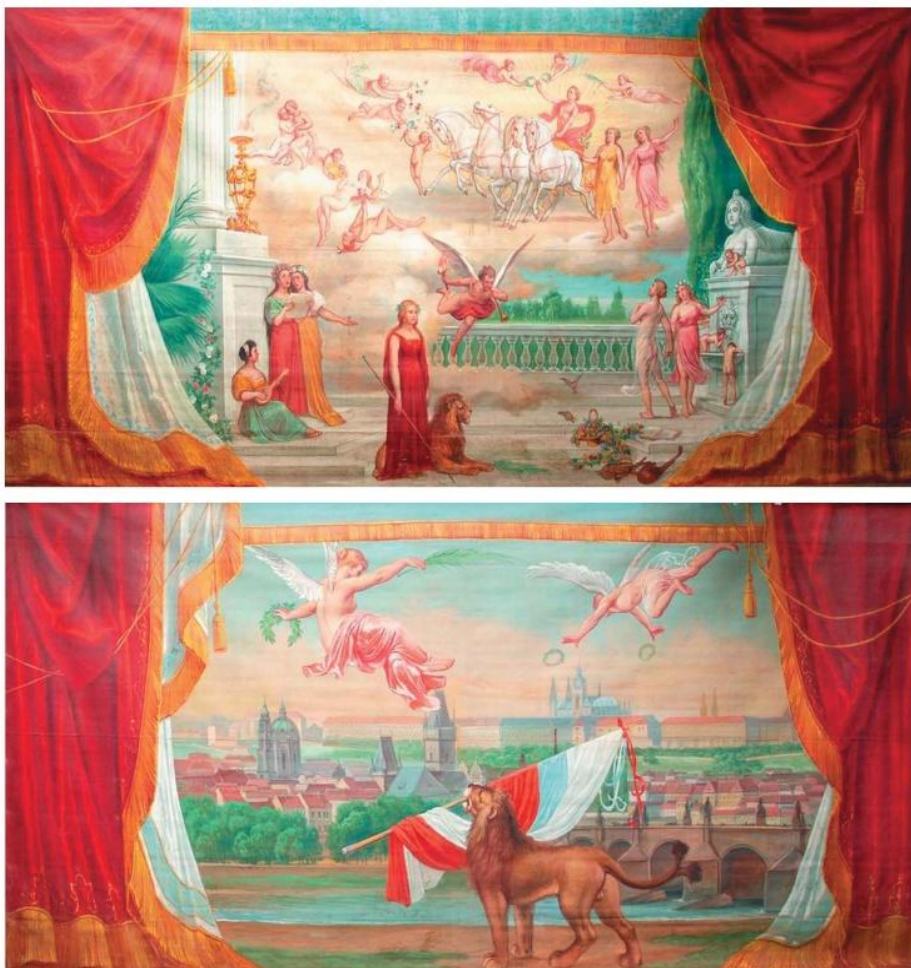
Obr. 42 Další z obrazů křížové cesty v Petrovicích, namalované Janem Vysekalem během roku 1892.

Obr. 43 Kartón Josefa Führicha ¹⁰¹.

¹⁰¹ Führich J., Joseph Führich die Kartons zum Wiener Kreuzweg, Wien: Brandstätter Verlag, 2005, s. 69.

Obr. 44 Malovaná oboustranná opona od Jana Vysekala¹⁰².

Obr. 45 Další opona s vlasteneckým námětem Břetislava unášejícího Jitku¹⁰³.

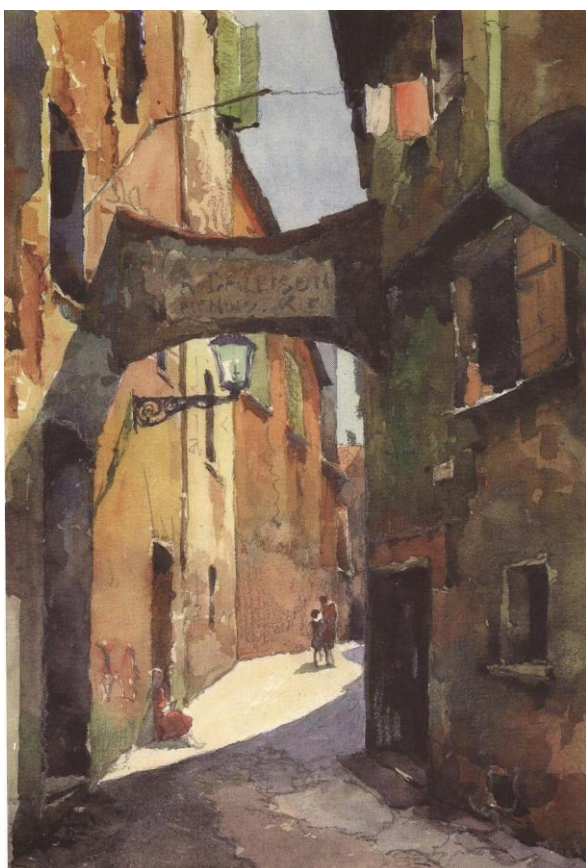

¹⁰² <http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=osobnost&id=7041>, staž. dne 20. 4. 2013

¹⁰³ <http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=opona&id=395>, staž. dne 20. 4. 2013

Obr. 46 František Vysekal, *Moře v Itálii*, 1913, olej na plátně; 25,5x21 cm¹⁰⁴.

Obr. 47 František Vysekal, *Studie středověké uličky ve Francii*, (1. pol. 30. let), akvarel na papíře; 19,2x13,2 cm¹⁰⁵.

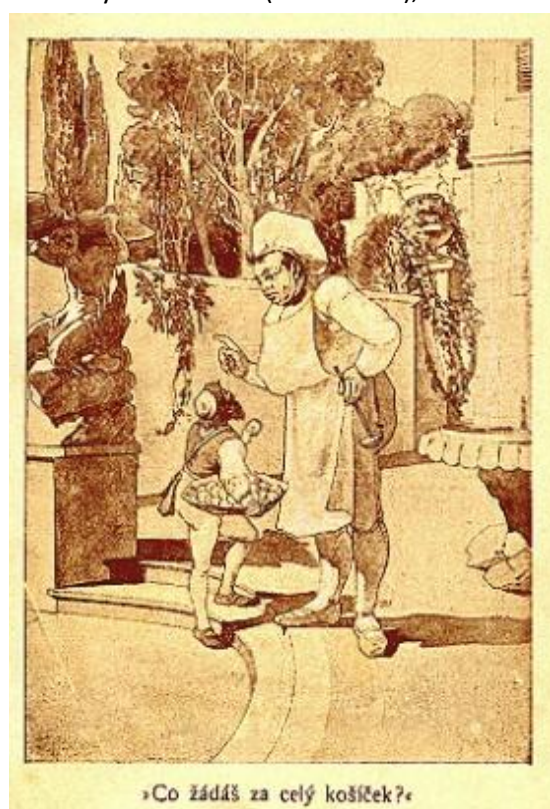
¹⁰⁴ Rezler A., František Vysekal (1882 - 1947) 12. Srpna – 28. Října 1988, katalog výstavy, Galerie Felixe Jeneweina města Kutné Hory, 1998, s. 3.

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 9

Obr. 48 František Vysekal, Cikánská kuchyň. Nyágo, (1914), olej na lepence; 27,5x35,2 cm¹⁰⁶.

Obr. 49, 50 Ilustrace Františka Vysekala ke knize Pohádky zimní i letní (F. Urbánek), 1910¹⁰⁷.

¹⁰⁶ Rezler A., František Vysekal (1882 - 1947) 12. Srpna – 28. Října 1988, katalog výstavy, Galerie Felixe Jeneweina města Kutné Hory, 1998, s. 5.

¹⁰⁷ http://www.antikbuddha.com/czech/article_show.php?article_id=9668&new=&category=11, staž. dne 20. 4. 2013; Rezler A., František Vysekal (1882 - 1947) 12. Srpna – 28. Října 1988, katalog výstavy, Galerie Felixe Jeneweina města Kutné Hory, 1998, s. 1.

Obr. 51 František Vysekal, nástěnné malby v Ruthardce, 1940, výzdoba ve vstupní hale¹⁰⁸, kopie Mánesových lunet i dekoru.

Obr. 52 Josef Mánes, Zima a Jaro, Léto a Podzim¹⁰⁹.

Obr. 53 Josef Mánes, sv. Václav¹¹⁰.

¹⁰⁸ Rezler A., František Vysekal (1882 - 1947) 12. Srpna – 28. Října 1988, katalog výstavy, Galerie Felixe Jeneweina města Kutné Hory, 1998.

¹⁰⁹ Volavková H., Josef Mánes, malíř vzorků a ornamentu, Praha: Odeon 1981, s. 82.

¹¹⁰ Tamtéž, s. 31

Obr. 54 Ignác vysekal, výmalba presbytáře kostela sv. Jiří v Lošanech, 1895/6.

*

Obr. 55 Postavy sv. Prokopa a sv. Vojtěcha nalevo od oltáře.

Obr. 56, 57 Detaily světců.

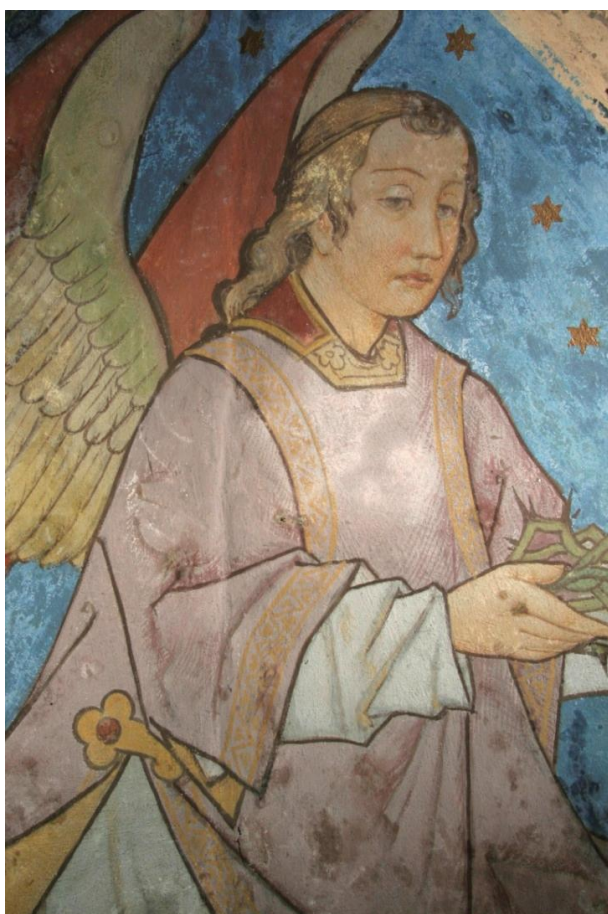

Obr. 58 Figury sv. Ludmily a sv. Václava na pravé straně od oltáře.

Obr. 59 Detail postavy sv. Ludmily.

Obr. 60 Detail anděla z řeznické kaple v chrámu sv. Bartoloměje v Kolíně.

Obr. 61 Detail dekoru pozadí figur v kostele v Lošanech.

Obr. 62 Detail dekoru iluzivního závěsu v Řeznické kapli v kostele sv. Bartoloměje v Kolíně.

Obr. 63 Eduard Vysekál, *Postava ve stínu* (A figure in a shadows), 1927 ¹¹¹.

Obr. 64 Eduard Vysekál, *Sestry* (Sisters), 1922 ¹¹².

¹¹¹ http://www.askart.com/askart/v/edouard_antonin_vysekal/edouard_antonin_vysekal.aspx, staž. dne 20. 4.2013

¹¹² <http://pinterest.com/arielseabright/edouard-and-luvena-vysekal/>, staž dne 20. 4. 2013

Obr. 65 Eduard Vysekál, *Stojící žena v bílých šatech* (A standing woman in a white dress), 1926.

Obr. 66 Eduard Vysekál, *Cihlový dvůr* (Brick Yard).